

Pojkars och
unga mäns
**jämställdhets-
utmaningar**

En kunskapssammanställning

Avrapportering av regeringsuppdrag A2025/00636

© Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) 2026
Uppdragsansvarig: Klara Johansson

Diarienummer **MUCF 0844/25**

Kontaktuppgifter MUCF:

Telefon: 010-160 10 00

E-post: info@mucf.se

Webb: www.mucf.se

Innehållsförteckning

Förord	4
Sammanfattning	5
Inledning	9
Upplägg och struktur	9
Metod	11
Utgångspunkter	13
Maskulinitetsnormer – Hur killar säger att killar förväntas vara	15
Killars beskrivningar av normer och förväntningar som gäller för killar	15
Killars syn på jämställdhet och tjejers rättigheter	20
Påverkan från normer och attityder online	23
Killars användning av digitala plattformar	23
Manosfären	24
Kunskapsluckor om maskulinitetsnormer, killars syn på jämställdhet och påverkan från normer online	30
Områden där killar möter utmaningar	32
Fysisk, psykisk och sexuell hälsa	32
Skola och utbildning	34
Arbete och sysselsättning	37
Familj, vänskap, kärlek och sex	38
Mobbing, trakasserier, våld och homofobi	40
Killar utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck	44
Killar och brott (utövande och utsatthet)	45
Diskussion	48
Lägesbeskrivning	48
Analys, förslag och bedömningar	50
Områden som inte har täckts in	57
Specifika aspekter av normer som nämns i samhällsdebatten	57
Referenser	59
Bilaga 1 – Metod	70
Bilaga 2 – Killars användning av digitala plattformar	72
Bilaga 3 – Områden där killar möter utmaningar	79

Förord

I Sverige finns drygt en miljon killar i åldrarna 13 till 29. De lever på olika platser, med olika förutsättningar, i olika sammanhang, med olika framtidsdrömmar och olika intressen. Men de har alla en sak gemensamt: de växer upp, söker sin identitet, etablerar relationer och letar sig ut på arbetsmarknaden i ett samhälle som har förväntningar på vad det innebär att vara kille och hur killar ska vara. Hur uppfattar killar i Sverige idag att dessa förväntningar ser ut, och hur påverkas de?

Jämställdhet angår alla oavsett kön. Dels behöver killar vara medvetna om och ta hänsyn till tjejers rättigheter. Dels måste arbetet för att alla unga ska ha goda levnadsvillkor även ta hänsyn till svårigheter som särskilt drabbar killar. Att killar ser att även deras svårigheter tas på allvar kan också bidra till att de känner starkare engagemang för jämställdhet som helhet.

Den här rapporten är en kunskapssammanställning av publicerade studier om killars svårigheter utifrån förväntningar och föreställningar kring kön, maskulinitet och jämställdhet. Särskilt fokus har lagts på digitala sammanhang, ett område där det finns betydande kunskapsluckor.

Flera aktuella forskningsstudier visar att killar i Sverige upplever att de förväntas passa in i en snäv ram. De beskriver starka krav på att inte visa eller prata om känslor samt att de förväntas ha och tåla en hård jargong, tåla skojbråk samt undvika beteenden som kan uppfattas som feminina eller som kan leda till att de blir kallade homofoba skällsord. Dessa normer får negativa konsekvenser både för killar och för tjejer. Snäva maskulinitetsnormer och kvinnofientlighet kan förstärkas och inskärpas av aktörer inom den såkallade ”manosfären”. Algoritmer tycks i hög grad servera denna typ av innehåll i killars digitala flöden.

Enkäter under 2024–2026 visar att det skett en tillbakagång jämfört med tidigare år när det gäller killars attityder till jämställdhet, tjejers och kvinnors rättigheter samt hbtqi-personers rättigheter. Det saknas förklaring till dessa förändringar.

Rapporten identifierar kunskapsluckor när det gäller svenska killar gällande både maskulinitetsnormer och manosfären. Sammantaget visar rapporten på behovet av fördjupad kunskap och fortsatt arbete som både synliggör och utmanar begränsande maskulinitetsnormer, samtidigt som killars egna erfarenheter och svårigheter tas på allvar. Detta är en viktig förutsättning för att stärka såväl killars levnadsvillkor som jämställdheten i stort.

Rapporten har tagits fram på avdelningen för utredning och analys av Klara Johansson (uppdragsansvarig) och Sara Kjellsson.

Magnus Jägerskog,
Generaldirektör

Sammanfattning

I denna rapport presenterar Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) en översikt av existerande kunskap om områden där killar i Sverige, i åldern 13–29 år, upplever svårigheter som har bäring på deras livsvillkor utifrån förväntningar och föreställningar kring kön, maskulinitet och jämställdhet. Rapporten bygger på en kartläggning av myndighetsrapporter och forskningsstudier mellan 2021 och 2025. Rapporten ringar in problemområden utifrån ett jämställdhetsperspektiv, lyfter områden där kunskap saknas samt lämnar ett antal bedömningar och förslag.

Studier visar att normer kring maskulinitet kan vara relativt snäva bland killar i Sverige, vilket många killar själva upplever som negativt, och vilket även kan drabba tjejer negativt. Även om de flesta killar i Sverige har goda levnadsvillkor, finns det undergrupper av killar som har stora utmaningar och svårigheter, och maskulinitetsnormer kan orsaka, försvåra eller dölja dessa svårigheter. Studier de senaste åren indikerar att det har skett en ökning av andelen killar i Sverige som har negativ syn på jämställdhet, hbtqi-personers rättigheter och tjejers rättigheter, men majoriteten killar har fortfarande en öppen och positiv syn på de flesta av dessa aspekter.

Kapitlet **Maskulinitetsnormer – Hur killar säger att killar förväntas vara** baseras på studier där killar själva berättar om normer och förväntningar på killar i Sverige idag. Studierna är främst gjorda i högstadieskolor, men även i någon mån gymnasieskolor samt bland äldre killar som haft kontakt med vård. Här nämns även killar som söker råd via stödchattar.

I kapitlet framkommer att:

- Killar upplever att de inte får prata om eller visa känslor. Normer om hur killar ska vara kan göra det svårt att förstå, hantera och kommunicera runt dåligt mående och psykisk ohälsa.
- Killar förväntas ha en skämtsam och hård jargong som det samtidigt är viktigt att visa att man inte tar illa vid sig av.
- Homofoba skällsord är vanliga i inslag i det vardagliga språkbruket åtminstone i högstadiet. En del killar menar att det inte har med homofobi att göra utan är ett skällsord som har förlorat mening, samtidigt är det många killar som uppfattar att det är viktigt att inte uppfattas som homosexuell.
- Killar ses som ständigt villiga till (heterosexuellt) sex och killar ses därmed inte som möjliga offer för sexuella trakasserier eller sexuellt våld. Även killar som själva har blivit utsatta kan ha svårt att identifiera sin egen utsatthet.
- Även om utseendefokus är större för tjejer är även killar utsatta för en press att både ha en vältränad kropp, hålla en viss vikt, och ha rätt sorts kläder.

I kapitlet **Killars syn på jämställdhet och tjejers rättigheter** visas att:

- Sju av tio killar i åldern 16–29 år tycker att jämställdhet leder till ett bättre samhälle för alla, är positivt för ett lands ekonomi och bidrar till bättre hälsa för alla. Men mindre än en av tio killar tycker att jämställdhet är en av de mest prioriterade samhällsfrågorna just nu.
- Att ha traditionell inställning till jämställdhet, könsroller och genusnormer är vanligare bland killar än bland tjejer, men dessa åsikter hålls fortfarande av en minoritet av killar.
- Att ha en avfärdande attityd mot kvinnors och tjejers utsatthet för sexuella trakasserier är vanligare bland killar än bland vuxna män eller tjejer, men det är fortfarande en minoritet av killar.

Påverkan från normer och attityder online ger en genomgång av killars användning av digitala plattformar samt beskriver det som kallas ”manosfären”.

I kapitlet framgår att:

- En hög andel av unga killar (13–18 år) använder olika digitala plattformar varje dag.
- Killar lägger mer tid på data/tv-spel än tjejer och är därför mer i riskzonen både för ett beroendeliknande spelande, och för otillbörlig informationspåverkan via gaming. Killar tar också i större utsträckning än tjejer och vuxna del av innehåll från ryska plattformar som bedöms vara kanaler för rysk informationspåverkan och desinformation.
- Det finns få studier om ”manosfären” (löst sammanhållna grupperingar med kvinnofientliga åsikter och snäv syn på maskulinitet) utifrån en svensk kontext. Det finns indikationer på att antalet besökare med svensk IP-adress på tre av de största forumen för undergruppen ”incels” är hög, relativt befolkningens storlek. På det renodlade svenska diskussionsforumet Flashback finns även många inlägg som utgår från samma typ av världsbild.
- Ingen av de fem vanligaste konton som killar upp till 18 år uppger att de följer är en ”manfluencer” (influencer med åsikter som liknar manosfären).
- Hur algoritmerna på sociala medier fungerar och hur de exempelvis hanterar kontroversiellt eller hatfullt innehåll är i hög grad okänt. Studier har dock visat att innehåll som motsvarar manosfären snabbt rekommenderas till unga killar på plattformar som YouTube och TikTok, även när de inte själva söker efter det, och om de ”gillar” detta innehåll tar det snabbt över deras flöden.

I de tre kapitlen ovan lyfts bland annat följande kunskapsluckor.

1. Det saknas generaliserbar kunskap om vilka normer killar upplever att de måste uppfylla, varifrån killarna upplever att dessa normer kommer, hur killar påverkas av dessa normer samt vad killar själva tycker är manlighet.
2. Kunskap om manosfären saknas nästan helt ur en svensk kontext. Det saknas kunskap om hur vanligt det är att killar i Sverige deltar i manosfära miljöer, hur killar förhåller sig till innehållet i manosfära miljöer samt hur ideér och begrepp sprids från manosfära miljöer även till killar som inte aktivt söker upp dem.

I kapitlet **Områden där killar möter utmaningar** ges en överblick av olika typer av utmaningar och svårigheter killar kan möta. Kapitlet är en sammanfattning av Bilaga 3, sid 79.

- Under området **Hälsa** är en av utmaningarna att killars psykiska hälsa tenderar att missas då förekomsten är högre bland tjejer. Det finns också indikationer på att utformningen av diagnoskriterier för psykisk ohälsa har fokus på en symtombild som är vanligare bland kvinnor, vilken skulle kunna innebära en viss underdiagnostisering bland killar. Underdiagnostisering av psykisk ohälsa kan hänga samman med såväl missbruksproblematik som med de högre suiciditalen bland killar.
- I förhållande till **Skola och utbildning** finns oförklarade könsskillnader i skolresultat, till killars nackdel. En föreslagen delförklaring till detta är att förväntningar och normer för killar inte premierar högt engagemang i studier, och att beteenden som främjar goda skolresultat i stor utsträckning förknippas med kvinnlighet.
- På området **Arbete och sysselsättning** lyfts att killar i genomsnitt snabbare kommer ut på arbetsmarknaden, vilket innebär att killar i högre utsträckning än tjejer både har stabil respektive osäker arbetsmarknadsposition medan tjejer i högre grad är i studier i denna ålder. Killar i åldern 16–24 år är den grupp på svensk arbetsmarknad som har högst andel arbetsskador med sjukfrånvaro relativt till antalet sysselsatta.
- I förhållande till frågor om **Familj, vänskap, kärlek och sex** präglas killars vänskap ofta av en hård jargong och det är vanligare bland killar än bland tjejer att sakna nära relationer och emotionellt stöd. Färre killar än tjejer i åldern 16–29 år uppger att de är i en romantisk relation eller har haft sin sexualdebut.
- Under området **Mobbing, trakasserier, våld och homofobi** lyfts att killars utsatthet för relationsvåld, sexuella trakasserier och sexuellt våld kan bli osynlig och svår för dem att berätta om på grund av maskulinitetsnormer och att tjejer har

högre utsatthet. Killar är i större utsträckning än tjejer gärningspersoner, och en del killar söker stöd för oro av att vara eller bli en våldsutövare. Att ha blivit utsatt för våld under uppväxten eller att ha blivit vittne till våld i familjen är en riskfaktor för killar att bli förövare av partnervåld. Här konstateras även att andelen elever i högstadium och gymnasium som har attityder som är negativa till hbtqi-personer är högre bland killar än tjejer och har ökat 2025 jämfört med 2013.

- I avsnittet **Killar utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck** lyfts att även om tjejerna är mer utsatta för synlig kontroll så kan killar drabbas av krav på att vara oskuld, att familjen ska kontrollera äktenskapspartner, att vara heterosexuell, att gå in i familjeföretag samt att förväntas utöva våld och kontroll mot familjemedlemmar. Killars utsatthet för hedersförtryck riskerar att bli osynligt för både dem själva och för omgivningen. Det här är ett ämne där det är svårt att samla in kunskap direkt från unga själva.
- I avsnittet **Killar och brott** lyfts att unga killar kan ”groomas” in i organiserad brottslighet och därefter utpressas eller hotas att fortsätta. Killar som begår våldsbrott eller blir indragna i organiserad brottslighet har oftare än andra en bakgrund som innehåller våld eller psykisk ohälsa i familjen. Maskulinitetsnormer kan spela in dels genom att organiserad brottslighet kan locka med överdriven manlighet i form av framgång, pengar och våldskapital, dels genom att killar (men inte tjejer) kan ses som legitima offer för till exempel rån.

I rapporten ger myndigheten ett antal bedömningar samt fyra förslag.

Förslagen är i korthet som följer (se Diskussion för mer detaljer):

- **Myndigheten föreslår** att regeringen ger MUCF i uppdrag att undersöka på vilket sätt och i vilken utsträckning pojkars och unga mäns livsval och livskvalitet påverkas av det innehåll som de exponeras för i sociala medier och i sin nära omgivning, ur ett jämställdhetsperspektiv.
- **Myndigheten föreslår** att regeringen ger Jämställdhetsmyndigheten i uppdrag att samverka med de myndigheter som regelbundet genomför enkäter riktade till unga i Sverige, för att se över möjligheten att inkludera frågor som berör hur maskulinitetsnormer påverkar killars och tjejers levnadsvillkor, där det är relevant och möjligt.
- **Myndigheten föreslår** att regeringen ger Mediemyndigheten i uppdrag att analysera i vilken mån och på vilka sätt algoritmer på sociala medier premierar extremt och hatfullt innehåll specifikt till killar.
- **Myndigheten föreslår** att regeringen ger MUCF som instruktionsbunden uppgift att arbeta vidare med insatser för en öppen och inkluderande miljö i skolan för unga hbtqi-personer.

Inledning

Syftet med denna rapport är att sammanställa existerande kunskap om pojkars och unga mäns jämställdhetsutmaningar, det vill säga områden där pojkar och unga män upplever svårigheter som har bäring på deras livsvillkor utifrån förväntningar och föreställningar kring kön, maskulinitet och jämställdhet. Kunskapssammanställningen ringar in problemområden för pojkar och unga män utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Flera av områdena kan påverkas av innehåll och budskap som pojkar och unga män möter på olika digitala arenor såsom i sociala medier. Det finns till exempel radikala miljöer online som underbygger misogynia (kvinnofientliga) värderingar och som aktivt sprider negativa budskap om jämställdhet. Könstereotypa ideal och normer om kroppen kan också påverka individens kroppsuppfattning och självkänsla. Den digitala dimensionen av pojkars och unga mäns liv kan påverka dem negativt i flera avseenden, inklusive underbygga en negativ syn på jämställdhet, kvinnors och flickors rättigheter och demokratiska värderingar. Sammanställningen har gjort sökningar av kunskap om hur pojkars och unga mäns liv på nätet påverkar dem och hur det i förlängningen påverkar jämställdheten, men det råder brist på kunskap om detta i relation till killar i Sverige och det behövs ytterligare studier. Även målsättningen att belysa goda exempel på positiva förebilder kring maskulinitet och jämställdhet har renderat relativt lite material. Det betyder inte att det saknas positiva förebilder utan bara att det finns relativt lite systematisk kunskap om detta inom ramen för de sökningar som gjorts för denna sammanställning.

Sammanställningen innehåller identifierade kunskapsluckor och rekommendationer på specifika utvecklingsområden när det gäller jämställdhetsutmaningar som pojkar och unga män upplever, där myndigheten bedömer att det är särskilt prioriterat att utforma insatser.

Socioekonomisk status, etnicitet, religion och andra faktorer kan ha stor betydelse både för vilka förväntningar och normer individen möter, hur det påverkar individen samt i vilken grad individen upplever att det är möjligt att leva upp till förväntningarna. Det har inte funnits utrymme för att se närmare på dessa aspekter i denna sammanställning.

Sammanställningen har inte inkluderat transpersoners relation till maskulinitetsnormer. Myndigheten är medveten om att normer kring maskulinitet och femininitet kan ha stor betydelse för unga transpersoner och deras kamp för att etablera sin identitet trots omgivningens fördomar. Ämnet bedöms behöva utökad uppmärksamhet som inte gick att ge i denna rapport.

Upplägg och struktur

Den 12 juni 2025 fick MUCF i uppdrag av regeringen att göra en kunskapssammanställning om pojkars och unga mäns jämställdhetsutmaningar. I resten av rapporten kommer myndigheten använda ordet ”killar” och därmed mena både pojkar och unga män. Detta är för att förenkla läsbarheten samt för att det är det begrepp MUCF brukar använda. Målgruppen för rapporten har satts till killar mellan 13–29 år.

Uppdraget var att göra en sammanställning av existerande kunskap gällande pojkars och unga mäns jämställdhetsutmaningar. För att genomföra uppdraget har MUCF strukturerat kunskapssammanställningen i fyra tematiska delar som tillsammans svarar mot uppdragets olika komponenter. Varje del inkluderar, förutom sammanställning av kunskapsläget, en identifiering av kunskapsluckor samt pekar på eventuella utvecklingsområden.

1. Redogörelse för kunskapsläget gällande hur killar i Sverige idag själva beskriver förväntningar på hur killar ska vara, agera eller se ut.

För att kunna sammanställa hur maskulinitetsnormer påverkar killars liv i Sverige idag är det nödvändigt att först sammanställa existerande kunskap om vilka normer killar idag själva uppfattar att de förväntas leva upp till. Inom detta ämne har sökningen funnit flera relevanta studier baserade på intervjuer eller fokusgrupper. Studierna ger en ganska tydlig och samstämmig bild när det gäller killar och maskulinitetsnormer. Men det är viktigt att ha i åtanke att studierna inte representerar hela befolkningen av killar i Sverige. Det behöver därmed inte innebära att samma normer gäller killar i alla åldrar och grupper.

2. Redogörelse för kunskapsläget om killars inställning till jämställdhet och tjejers och kvinnors rättigheter.

Sökningen av publikationer när det gäller killars inställning till jämställdhet har främst resulterat i statistik, från ett par olika enkäter. Här är det därmed viktigt att ha i åtanke att det saknas kunskap om hur killar har tolkat enkätfrågorna, och hur de resonerar kring jämställdhet.

3. Redogörelse för kunskapsläget när det gäller killars liv online, samt hur och i vilken grad det påverkar killars syn på maskulinitet och jämställdhet.

Unga idag tillbringar mycket tid online, och har också överlag tillräckligt goda språkkunskaper för att kunna ta del av innehåll och delta i diskussioner globalt. Algoritmer online har en tendens att servera användare mer av samma typ av innehåll som användaren redan har interagerat med, vilket kan leda till polarisering av åsikter och normer. Det finns också en pågående debatt i Sverige¹ och internationellt² om vilken betydelse det har för killars maskulinitetsnormer och syn på jämställdhet att det på nätet finns forum

¹ Se till exempel SVT-dokumentären Priset män betalar (2025-07-27).

² Se till exempel debatten i Storbritannien kring tv-serien Adolescence <https://www.theguardian.com/tv-and-radio/2025/mar/22/netflix-from-the-police-to-the-prime-minister-how-adolescence-is-making-britain-face-up-to-toxic-masculinity>

och individer som har en väldigt snäv bild av maskulinitet och en kvinnofientlig världsbild. I regeringsuppdraget är det också tydligt framskrivet att sammanställningen i möjligaste mån bör belysa hur pojkars och unga mäns liv på nätet påverkar dem och hur det i förlängningen påverkar jämställdheten. Sammanställningen av publikationer belyser här flera påtagliga kunskapsluckor när det gäller killar i Sverige.

4. En övergripande bild av områden där pojkar och unga män upplever svårigheter som har bäring på deras livsvillkor utifrån förväntningar och föreställningar kring kön, maskulinitet och jämställdhet.

Rapporten inkluderar en övergripande kartläggning av existerande kunskap gällande svårigheter som kan möta killar i allmänhet eller undergrupper av killar samt relaterar detta i den mån det är möjligt till maskulinitetsnormer och förväntningar på killar. En utmaning här är att de publikationer som belyser killars och tjejers levnadsvillkor sällan ställer detta i relation till förväntningar kring kön, maskulinitet och jämställdhet. I denna del av rapporten är det därmed inte alltid uppenbart hur killars svårigheter relaterar till maskulinitetsnormer. Detta lyfts i de fallen antingen som en kunskapslucka eller genom resonemang i kapitlet Diskussion. Kartläggningen av killars svårigheter har sammanställts i Bilaga 3, medan denna rapport har en sammanfattning av bilagans resultat.

Metod

Översikten är kartläggande och explorativ snarare än strikt systematisk, eftersom forskningsfältet är brett och nya relevanta teman identifierades under arbetets gång.

Under arbetet har MUCF haft dialog med Arbetsförmedlingen, Barnombudsmannen, Folkhälsomyndigheten, Jämställdhetsmyndigheten, Mediemyndigheten, Myndigheten för psykologiskt försvar, Skolverket och Socialstyrelsen både för att identifiera relevant material och för att diskutera vilka områden som rapporten bör omfatta.

Insamling och hantering av relevanta publikationer

Myndigheten har samlat in relevanta myndighetsrapporter och vetenskapligt granskade forskningsartiklar, primärt publikationer som har publicerats mellan 2021–2025³. Efter den första insamlingen av material har även referenslistor i de publikationer som hittades i första sökningen gått igenom för att hitta ytterligare relevanta publikationer, vilket i vissa fall har resulterat i publikationer äldre än 2021. När det under läsningen har uppstått frågor inom vissa

³ Avgränsningen till de senaste fem åren sattes för att omfattningen av materialet annars skulle ha varit för stor.

ämnnesområden har kompletterande sökningar gjorts. Se Bilaga 1 (sid 70) för noggrann beskrivning av de metoder som har använts för att samla in publikationer.

För att hitta övergripande statistik har MUCF använt statistikdatabaser hos Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen, Skolverket, MUCF och SCB. Statistik för ranking av dödsorsaker har inhämtats från Institute for Health Metrics and Evaluation som håller i den internationella studien Global Burden of Disease, eftersom Socialstyrelsens ranking av dödsorsaker presenteras för åldersgruppen 0–17 och inte för ungdomsgruppen. Global Burden of Disease är för Sverige baserat på samma statistik som Socialstyrelsens dödsfallsdatabas.

Material har inkluderats om det gäller killar inom åldersgruppen 13–29 år i Sverige. Material har tagits bort om det inte går att särskilja killar från tjejer eller inte går att särskilja killar från vuxna män. Undantag för kriteriet om ålder har gjorts för några publikationer som gäller den så kallade manofären, då det är svårt att avgöra ålder på personer som skriver inlägg på nätet, och då dessa publikationer bedömdes vara relevanta. Undantag för kriteriet att publikationerna ska inkludera killar enbart i Sverige har gjorts för ett par studier som gäller manofären, dels för att det finns väldigt få publikationer för Sverige, dels för att det som händer online går över nationsgränser. Undantagen gäller en studie med norska killar på grund av att deras situation bedömdes vara liknande svenska killar (Reform 2025), och några studier gällande algoritmer, gaming och liknande aspekter som beskriver karaktären på internetfenomen på sätt som bedömdes relevanta för svenska killar.

Under 2011–2013 arbetade MUCF (dåvarande Ungdomsstyrelsen) med ett regeringsuppdrag om pojkars och unga mäns attityder och värderingar kring jämställdhet, maskulinitet och våld. Rapporter från detta tidigare uppdrag ligger utanför tidsramen för nuvarande sammanställning men har där det är relevant använts för att kommentera resultat från denna sammanställning och sätta dem i perspektiv (Ungdomsstyrelsen 2014, 2013b, 2013a, 2013c).

Myndigheten har även läst en handfull rapporter från civilsamhällesorganisationer som har stödfunktioner för killar (Föreningen MÄN) eller barn (BRIS)⁴ för att se vilka ämnen killar söker stöd och hjälp för, och på vilket sätt killar pratar om dessa ämnen med föreningarnas volontärer.

⁴ BRIS beskriver i sina rapporter vilka ämnen barn söker stöd för, men utan att beskriva killar och tjejer separat. Men de senaste åren har BRIS berättat om barn som söker stöd för att de har dragits in i, eller oroar sig för att dras in i, organiserad brottslighet, och eftersom detta till en majoritet gäller killar så inkluderar sammanställningen referens till detta.

Utgångspunkter

Maskulinitet och könsroller

Det finns lång och omfattande forskning och teoribildning om män och maskuliniteter. Denna rapport har inte fokus på att positionera resultaten i relation till teorier och tidigare forskning, men det är relevant att nämna några teoretiska ståndpunkter och begrepp.

I denna rapport används ordet ”maskulinitetsnorm” i betydelsen enskilda normer. Begreppet ”maskuliniteter” syftar, liksom i teoribildningen, på kluster av beteenden som hör ihop och bildar en stereotyp idealbild av olika typer av manlighet. Teorier kring maskuliniteter har betonat att det inte enbart finns en sorts maskulinitet, utan att det kan finnas många olika, som kan betraktas som olika mycket önskvärda. Begreppet ”hegemonisk maskulinitet” syftar på den typ av maskulinitet som ses som mest önskvärd och högst värderad, den typ av maskulinitet som alla män måste positionera sig i relation till och som också kopplas till föreställningar om mäns överordning och kvinnors underordning. Det är alltså inte en specifik maskulinitet, utan kan variera mellan olika sammanhang och tidsperioder utifrån vad som värderas högst (Connell & Messerschmidt 2005). Den här rapporten syftar till att sammanställa den kunskap som finns om vilka typer av maskuliniteter som har hög status bland killar i Sverige i nutid, och hur det påverkar dem. I sammanställningen nämns ofta enskilda maskulinitetsnormer var för sig, men det är tydligt att de hänger ihop och utgör en sammantagen bild av ”hur en kille förväntas vara”.

Det finns tidigare forskning, särskilt internationella studier men även svenska, om hur maskulinitet relaterar till olika levnadsvillkor som hälsa, våld, extremism, skolprestationer och så vidare. För översikter av forskning se till exempel (Fundberg 2025, Gottzén 2022, Heikkilä 2020, Jämställdhetsmyndigheten 2021, Ungdomsstyrelsen 2013c, 2013b, 2014). Den här rapporten syftar inte till att sammanställa den typen av generell kunskap om hur maskulinitet kan hänga samman med olika faktorer i mäns och pojkars liv, utan syftar specifikt till att sammanfatta kunskap om situationen för killar i Sverige i nutid.

I rapporten används även begreppet ”könsroller”, vilket i denna rapport används för att syfta på mer specifika och statiska uppfattningar om vad som förväntas vara kvinnors och mäns arbetsuppgifter, styrkor och svagheter.

Grundantaganden om könsskillnader

När det gäller aspekter som beteende, personlighet, hälsa och liknande i alla åldrar hittar studier ofta könsskillnader på genomsnittsnivå men med stora individuella variationer och stor överlappning mellan grupperna (Hyde 2005). Skillnader som beror på sociala orsaker kan skapa rent fysiologiska skillnader både i hjärnan och kroppen, vilket innebär att biologiska skillnader inte enbart behöver bero på genetiska orsaker (Fausto-Sterling 2005, Linander & Högberg 2013). Genetiska skillnader och sociala förväntningar kan samspela, och det kan vara svårt att avgöra i vilken grad skillnader beror på genetiska eller sociala orsaker (Ingvar 2010, Springer m.fl. 2012). När det gäller utvecklingen under ungdomsperioden tenderar tjejer att i genomsnitt komma

i puberteten något tidigare än killar, vilket kan ha betydelse för vid vilken genomsnittlig ålder olika kompetenser, beteenden och stadier i hjärnans utveckling uppträder (Ingvar 2010).

Denna rapport utgår från att det finns både sociala och genetiska skillnader mellan killar och tjejer på genomsnittsnivå, men att den individuella variationen och överlappningen mellan könen ofta är större än skillnaderna.

Maskulinitetsnormer – Hur killar säger att killar förväntas vara

Killars beskrivningar av normer och förväntningar som gäller för killar

Det finns ett antal forskningsstudier de senaste åren där killar själva diskuterar vilka normer och förväntningar som ställs på killar i Sverige idag. Det gäller studier som bygger på fokusgrupper eller intervjuer, och inom en rad olika ämnen. I vissa av studierna har forskarna ställt frågor specifikt om normer för hur killar och tjejer ska vara, men i många studier tycks det ha kommit upp spontant. Som regel handlar det om att killar beskriver att omgivningen har förväntningar på killar, inte att killarna själva tycker att killar måste vara så. Men ”omgivningen” tycks ofta vara andra killar. Studierna omfattar ämnen som psykisk hälsa, existentiell hälsa, sexuella trakasserier, mobbing, skolklimat, jämställdhet och genusnormer (Bergman Rimbe m.fl. 2024, 2025, Eek-Karlsson 2021, Hermann m.fl. 2022, Hunchäll Berndtsson 2022, 2024, Lundin & Eek-Karlsson 2024, Lundvall m.fl. 2020, Odenbring 2022, Odenbring & Johansson 2021, Åhlander m.fl. 2023).

I många studier beskriver killar själva att killar inte får prata om känslor eller visa känslor (Bergman Rimbe m.fl. 2024, 2025, Hermann m.fl. 2022, Hunchäll Berndtsson 2022, Lundvall m.fl. 2020, Åhlander m.fl. 2023). I en studie är det tydligt att när en kille visar känslor, till exempel genom att börja gråta, så blir både killar och tjejer runtom väldigt obekväma, och ignorerar killen (Bergman Rimbe m.fl. 2025). Killar säger att det är svårt att kunna ha någon att prata med om man mår dåligt eller har varit med om något jobbigt, svårt att be om hjälp och svårt att ha allvarliga samtal om svåra ämnen (Hunchäll Berndtsson 2022, Lundvall m.fl. 2020, Åhlander m.fl. 2023). I en studie nämner killar också att det kan vara svårt att veta om en kompis mår dåligt eftersom kompisarna är så bra på ”stoneface”, att inte visa några känslor. (Bergman Rimbe m.fl. 2025). Relaterat till detta pratar killar även om att killar inte får visa sårbarhet. (Lundvall m.fl. 2020)

Killar i olika studier beskriver också att killar förväntas ha en skämtsam och hård jargong och även att tåla en sån jargong utan att ta illa vid sig (Bergman Rimbe m.fl. 2024, 2025, Lundin & Eek-Karlsson 2024, Odenbring 2022, Odenbring & Johansson 2021). I en studie säger killarna att det är ett sätt att förbereda sig på arbetslivet då de uppfattar att arbetsplatser dit de vill söka kan ha sådan jargong (Bergman Rimbe m.fl. 2024). Killar förväntas också ställa upp på ”skojbråk” som ibland kan vara ganska våldsamma, men detta ämne har sammansällningen hittat färre studier om (Odenbring & Johansson 2021). I två intervjustudier med killar i högstadiet beskrivs också hur killar kan använda digitala sexuella trakasserier av tjejer som ett sätt att bygga maskulinitet och stärka banden mellan killarna i gruppen (Dahlqvist & Gillander Gådin 2024, Hunchäll Berndtsson & Odenbring 2021).

I flera av dessa studier berättar killarna att det är väldigt vanligt med homofoba skällsord (Bergman Rimbe m.fl. 2025, Gard m.fl. 2024, Lundin & Eek-Karlsson 2024, Odenbring &

Johansson 2021) och om en kille beter sig på ett sätt som ses som omanligt så riskerar han antingen att bli retad för att vara homosexuell eller att bli misstänkt för att vara homosexuell (Eek-Karlsson 2021, Odenbring & Johansson 2021). Killar beskriver att de själva inte tycker att det är så allvarligt att bli kallad för homfoba skällsord eftersom de vet att det är så jargongen går och det är inte på allvar, (Bergman Rimbe m.fl. 2025, Lundin & Eek-Karlsson 2024, Odenbring & Johansson 2021) men att de absolut inte vill att någon på riktigt ska tro att de är homosexuella, och att de är väldigt noga med att undvika vissa beteenden för att inte öppna för sådana misstankar (Eek-Karlsson 2021, Hunchäll Berndtsson 2022, Lundin & Eek-Karlsson 2024). En enkät från Forum för levande historia visar att andelen unga i högstadiet och gymnasiet som har negativa attityder till hbtqi-personer är tydligt högre bland killar än bland tjejer. Andelen med negativa attityder har ökat mellan 2013 till 2024/25 både bland killar och tjejer men något mer bland killar (Österberg 2026).

Forskare återger att killarna de intervjuat oftast inte ser sig själva eller andra killar som möjliga offer för sexuella trakasserier eller sexuellt våld, särskilt inte från tjejer (Hunchäll Berndtsson 2022, Lundin & Eek-Karlsson 2024). Killar som sökt stöd i stödchattar på killar.se beskriver att det är svårt att berätta för någon att de varit utsatta. De beskriver att killar alltid ses som sexuellt villiga och en heterosexuell kille aldrig skulle tacka nej till heterosexuellt sex. De beskriver att det medför att om en kille varit utsatt för sexuella trakasserier eller sexuellt övergrepp från en tjej eller kvinna så uppfattar kompisarna det som en frivillig sexuell erfarenhet. De tycker därmed att killen har haft tur istället för att förstå att han var utsatt för något jobbigt (MÄN 2020).

I MUCF:s enkät 2024 var det 32 procent av killar 16–29 som håller med om påståendet ”det är viktigt att tjejer är kvinnliga och killar är manliga”. Det är en ökning från den tidigare studien 2018 men det är ändå en minoritet av killar som tycker så. Andelen som tycker så är högre ju yngre ungdomarna är (MUCF 2025d). Det är svårt att veta hur man ska tolka det; om de som svarat har tagit ställning till om de själva tycker det är viktigt eller om de tänker på omgivningens förväntningar på hur killar och tjejer ska vara. I Nationella ungdomsenkäten 2012 ställdes en uppföljande fråga om de flesta i personens umgänge eller omgivning tycker att det är viktigt att killar är manliga. I den enkäten var det 61 procent av killarna 16–19 år gamla som tyckte det var viktigt att killar är manliga⁵ och 69 procent i samma ålder som menade att de flesta i omgivningarna tycker det. I åldern 20–25 var det 53 procent av killarna som svarade att det är viktigt att killar är manliga och 61 procent som menade att de flesta i deras umgänge eller omgivning tyckte det. Samtidigt var det ca 87 procent av killarna i båda åldersgrupperna som svarade att det finns förväntningar på dem hur de ska vara som kille (och liknande andelar bland tjejer som svarade att det fanns förväntningar på dem som tjej). De unga fick även frågan om de vill förändra det som anses vara manligt i samhället idag, vilket 37 procent av killarna och 63 procent av tjejerna höll med om att de ville göra (Ungdomsstyrelsen 2013c).

⁵ Frågan var i den enkäten uppdelad på två, det vill säga en fråga om det är viktigt att killar är manliga och en fråga om det är viktigt att tjejer är kvinnliga.

I det urval av studier som MUCF tagit del av förekommer relativt få beskrivningar av positiva aspekter av maskulinitetsnormer och förväntningar på killar. Dock nämner killar i en studie att de uppfattar att killar i allmänhet har bättre självförtroende än tjejer (Eek-Karlsson 2021). I en annan studie är killarna överens om att den huvudsakliga orsaken att gå till skolan (högstadium) är för att de har så kul ihop med killkompisarna (Bergman Rimbe m.fl. 2024).

Notera att även om ovanstående normer återkommer på väldigt liknande sätt i flera studier med olika ämnen och olika sammanhang, så täcker studierna inte in alla typer av grupper och sammanhang. Vissa normer kan skilja sig mellan skolor, eller vara förhandlingsbara beroende på om personen från början har hög status i gruppen eller till exempel är bra på sport (Eek-Karlsson 2021, Hunehall Berndtsson 2024). Även om denna sammanställning inte har hittat någon studie där killar säger att det är ”okej” för killar att visa känslor och sårbarhet betyder det inte att det saknas sammanhang där detta är okej för killar. De flesta studier i denna sammanställning som handlar om hur killar ”ska” vara har genomförts i högstadieskolor (Bergman Rimbe m.fl. 2024, 2025, Eek-Karlsson 2021, Hunehall Berndtsson 2024, Hunehall Berndtsson & Odenbring 2021, Lundin & Eek-Karlsson 2024, Odenbring & Johansson 2021), med några studier även på gymnasienivå (Hermann m.fl. 2022, Lundin & Eek-Karlsson 2024). Några studier, framför allt i relation till psykisk ohälsa, gäller killar upp till 25 år (Åhlander m.fl. 2023) eller till 27 år (Lundvall m.fl. 2020).

Maskulinitetsnormer kan bidra till svårigheter att hantera dåligt mående

Killar 16–25 år som sökt vård för psykisk ohälsa beskriver i intervjuer svårigheter att förstå, hantera och kommunicera runt dåligt mående och psykisk ohälsa. De beskriver också att dessa svårigheter kan leda till att de isolerar sig socialt, misslyckas med skolarbete, känner skam, har försökt ta sitt liv, inleder destruktiva vänskapsrelationer eller försöker stänga av känslor. De kopplar det själva till normer om hur killar ska vara och beskriver att både jämnåriga killkompisar och vuxna i omgivningen har uttalade eller outtalade förväntningar att killar ska kunna bita ihop, inte visa känslor och inte vara sårbara. Enligt dessa killar kan självmordsförsök vara oplanerade, impulsiva reaktioner på starka negativa känslor (Åhlander m.fl. 2023). Liknande beskrivningar om ensamhet, brist på personer att prata med och att killar ska vara starka och inte behöva någon annan kommer också fram från killar som sökt sig till stödforumet på killar.se. Även dessa killar gör tydliga kopplingar till att normer om manlighet gör det svårt att hitta stöd (MÄN 2022). I en annan intervjustudie menar unga, både killar och tjejer, att stereotypa föreställningar om kön bidrar till psykisk ohälsa bland unga och att mer jämlika normer skulle minska densamma. Även här beskrivs att maskulinitetsnormens förväntning på styrka och okänslighet skapar hinder för killar att söka stöd och hjälp och de unga kopplar detta till den högre självmordsfrekvensen bland killar (Hermann m.fl. 2022). Killar i en studie om existentiell hälsa beskriver att när de misslyckas med att leva upp till omgivningens och sina egna krav på att vara framgångsrik medför detta en känsla av sårbarhet som är förknippad med skam men också en oro att bli utnyttjad av andra eftersom sårbarhet enligt killarna innebär att man kan bli utnyttjad (Lundvall m.fl. 2020).

Utseendenormer för killar

Även om det är vanligare bland tjejer att ofta oroa sig för sitt utseende och sin vikt så är det mer än var femte kille (22 procent) som ofta oroar sig för sitt utseende och sin vikt (MUCF 2025e). I årskurs 9 är knappt hälften av killarna missnöjda med sin vikt (något färre jämfört med tjejer). Andelen killar som tycker att de är för smala är större än bland tjejerna, medan andel killar som tycker att de är för tjocka är lägre än bland tjejer. Samtidigt har andelen killar som anger att de bantar ökat under 2000-talet, från fem till tio procent (Folkhälsomyndigheten 2023). I olika intervjuundersökningar med unga i högstadietåldern framkommer att även om pressen att se bra ut är större på tjejer, så är också killar utsatta för en press att både ha en vältränad kropp, hålla en viss vikt, och ha rätt sorts kläder (Bergman Rimbe m.fl. 2025, Gard m.fl. 2024). I en fokusgruppsstudie med niondeklassare i en svensk bruksort beskriver killarna dock att den viktigaste normen för killar är att vara tuff och inte vara öppen med sina känslor medan sådant som att inte ha ljusa kläder eller rosa är normer som går att bryta mot (Bergman Rimbe m.fl. 2024).

I en norsk studie på gymnasienivå berättar killar att det blivit ett ökande fokus på kropp och utseende bland killar de senaste åren (Reform 2025). En studie av ungas vardagsbekymmer, där fokusgrupperna är blandade mellan tjejer och killar, nämner att killar inte behöver bry sig om utseende lika mycket som tjejerna men att det är viktigare för killar än tjejer att ha exempelvis märkeskläder (Gard m.fl. 2024).

Att jämföra sitt eget utseende med hur andra ser ut på sociala medier är betydligt vanligare bland tjejer än killar. Dock är det, bland de killar som alls använder sociala medier⁶, 16 procent i åldern 13–16 och 19 procent i åldern 17–18 som anger att deras uppfattning om sin kropp eller sitt utseende påverkas negativt av vad de ser i sociala medier (Mediemyndigheten 2025). Enligt en forskningssammanställning från Folkhälsomyndigheten påverkar ålder inte sambandet mellan användningen av digitala medier och kroppsmisnöje, men flickor är mer sårbara för skönhetsideal och pojkar för fitspiration⁷ (Folkhälsomyndigheten 2024).

En extrem ytterlighet av utseendefokus återfinns inom den så kallade incelrörelsen, ett fenomen där män i alla åldrar som upplever sig avvisade av kvinnor möts online för att diskutera och kanalisera denna frustration i ilska mot kvinnor, ilska mot hela samhället, samt självhat (se mer i avsnittet **Manosfären**). Internationella och svenska studier visar att de löst sammanhållna grupperingar som utgör incelrörelsen har som ett av sina dominerande drag en övertygelse om att utseende är den avgörande faktorn för sexuella och romantiska framgångar. De använder begrepp som ”lookism”, det vill säga diskriminering baserat på utseende och attraktivitet, och ”hypergami”, som är föreställningen att kvinnor alltid kommer överge en mindre attraktiv man om de kan få en mer attraktiv man. Attraktivitet beskrivs och analyseras på ett närmast

⁶ Ungefär 90 procent av killarna i studien använder sociala medier och har därmed fått frågan.

⁷ Fitspiration är innehåll online, huvudsakligen från influencers, som vill inspirera till en vältränad kropp, och bland män och killar, till att bygga muskler. En analys av fitspiration-filmer på TikTok visade att 60 procent av filmerna innehöll felaktig information (Pryde m.fl. 2024).

matematiskt sätt, inte bara med en 10-gradig skala men också genom analys av bredd på handleder, proportioner på hakan och interna begrepp som ”fwthr” vilket står för ”facial width to height ratio” det vill säga hur ansiktets bredd förhåller sig till dess höjd (Fernquist m.fl. 2020, Mogensen & Holding Rand 2020). Ett grundantagande på incelsidor som looksmax.me är, enligt danska Centre for Digital Youth Care, att attraktivitet kan beräknas utifrån summan av sina delar (Mogensen & Holding Rand 2020). Vissa delar av incelrörelsen, och de individer som hör dit, utgår från att deras livssituation är hopplös eftersom deras utseende är genetiskt förutbestämt och de inte kan göra något för att ändra sin situation. Andra delar av incelrörelsen är fokuserade på något som kallas ”looksmaxxing”, det vill säga olika strategier för att göra det bästa av det utseende de har. Det kan handla om träning, men ofta också om mer extrema strategier (Fernquist m.fl. 2020, Mogensen & Holding Rand 2020).

Killar syn på jämställdhet och tjejers rättigheter

I 2025 års jämställdhetsundersökning har killar 16–29 i hög utsträckning liknande resultat som män i andra åldrar. Till exempel tycker 72 procent av killar i åldern 16–29 att jämställdhet mellan kvinnor och män skulle leda till ett bättre samhälle för alla, 70 procent att det skulle bidra positivt till ett lands ekonomi och 69 procent att det skulle bidra till en bättre hälsa för alla. Andelarna för män som helhet är något lägre än för kvinnor som helhet (Jämställdhetsmyndigheten 2026)⁸.

Det är i jämställdhetsundersökningen 2025 högre andel killar (22 procent) som tycker att Sverige redan har uppnått jämställdhet mellan kvinnor och män jämfört med tjejer i samma ålder (för liten grupp för att redovisa procent för tjejer, vilket förmodligen innebär att andelen som tycker så är relativt nära noll). Frågorna och urvalsförfarandet i jämställdhetsenkäten har ändrats jämfört med tidigare årgångar och går därmed inte att jämföra över tid (Jämställdhetsmyndigheten 2026). År 2022 var det 36 procent av killar i åldern 16–29 som tyckte att samhället i hög grad var jämställt, jämfört med 10 procent bland tjejerna i samma ålder⁹ (Jämställdhetsmyndigheten 2022a). Mindre än en av tio killar tyckte år 2024 att jämställdhet var en av de tre viktigaste samhällsfrågorna (MUCF 2025d).¹⁰ År 2024 var det också 61 procent av killar i åldern 16–24 år som tyckte att det var ett bra eller mycket bra förslag att satsa på ett samhälle med ökad jämställdhet. Andelen bland killar har varierat mellan olika år men efter år 2023 ser man en minskning jämfört med perioden 2020–2022 då andelen var drygt 70 procent¹¹ (SOM-institutet & Göteborgs universitet 2024).

Högre andel killar än tjejer svarar jakande på enkätfrågor som signalerar att de misstror tjejers och kvinnors beskrivningar av upplevd ojämställdhet. År 2025 var det fler killar i åldern 16–29 som instämde helt (18 procent¹²) i påståendet ”Kvinnor använder anklagelser om sexuella trakasserier för att hämnas på män” jämfört med bland tjejer, kvinnor och vuxna män¹³. Fler killar än tjejer instämde 2022 i påståendet att kvinnor ”misstolkar oskyldiga kommentarer och ageranden som sexistiska”¹⁴, ansåg inte att diskriminering mot kvinnor på arbetsmarknaden var ett problem i Sverige (Jämställdhetsmyndigheten 2022a) eller tyckte 2019 att kvinnor

⁸ Siffrorna för unga ligger i tabellbilagan till den refererade rapporten.

⁹ Större andel av tjejerna än av killarna tyckte att samhället ”till viss del” eller ”endast i låg grad” är jämställt. Endast en liten andel av såväl killar som tjejer angav ”Nej, inte alls” och någon skillnad mellan könen kan inte statistiskt säkerställas.

¹⁰ 6 procent av killar 16–29 år valde jämställdhet som ”en av de tre viktigaste samhällsfrågorna just nu”. Motsvarande andel bland tjejer 16–29 år var 21 procent.

¹¹ Även år 2015, år 2018 och 2019 var andelen på ungefär samma nivå som år 2024 medan andelen var närmare 80 procent både år 2016 och 2017. Bland tjejer 16–24 år har andelen legat runt 90 procent under hela mätperioden 1986–2024.

¹² I tabellbilagan står det 17 procent.

¹³ Skillnaden gentemot män 30–44 (där andelen är 7 procent) är inte statistiskt säkerställd.

¹⁴ Fler killar än tjejer instämde helt eller delvis i påståendet och endast 13 procent av killarna 16–24 år angav svaret ”nej, inte alls”, jämfört med 31 procent av tjejerna i samma ålder.

”överdriver hur ojämnt kvinnor behandlas i Sverige”¹⁵ (Jämställdhetsmyndigheten 2019). Högre andel av killarna (23 procent) än tjejerna (8 procent) instämde 2024 i påståendet att ”jämställdheten har gått för långt”. Andelen som instämde minskade mellan 2013 till 2018 men har sedan legat kvar på samma nivå 2024 bland både killar och tjejer (MUCF 2025d).

Hur stora andelar av killar som instämmer i påståenden som ger uttryck för en mer traditionell respektive en mer progressiv inställning till könsroller och genusnormer varierar något mellan olika undersökningar. Genomgående är det dock vanligare bland killar än bland tjejer att ge uttryck för en traditionell inställning, även om det inte är en majoritet av killar som gör det. I MUCF:s Attityd- och värderingsstudie från 2024 var det 10 procent av killarna 16–29 år (4 procent av tjejerna) som instämde i att ”kvinnor bör ta större ansvar än män när det gäller sysslor i hemmet”. För killarna var det en fördubbling från undersökningen 2018. Det var 32 procent av killarna (11 procent av tjejerna) som tyckte att det är ”viktigt att tjejer är kvinnliga och att killar är manliga” vilket var en ökning från 18 procent av killarna år 2018. I dessa frågor fanns tydliga skillnader jämfört med tjejer i samma ålder. Dock är det en majoritet av killarna som inte instämmer i dessa påståenden (MUCF 2025d). Liknande resultat finns i Jämställdhetsundersökningen från 2022 där en majoritet av killarna 16–29 år tycker att det är viktigt (i hög grad eller till viss del) att kvinnor och män delar lika på hushållsarbetet, samtidigt som det finns en liten andel killar (4 procent) som menar att det inte alls är viktigt (Jämställdhetsmyndigheten 2022a). I en rapport från 2019 var det en högre andel killar än tjejer i åldern 16–24 som instämde i påståendena att män är ”generellt bättre politiska ledare” och ”generellt bättre chefer” än kvinnor, det var också en lägre andel av killarna än tjejerna som angav att påståendena inte alls stämmer. Däremot instämde en majoritet av killarna i att det är ”viktigt att män och kvinnor får lika lön för lika arbete” (Jämställdhetsmyndigheten 2019).

En majoritet av killar i åldern 16–29 uppger att de fått information om jämställdhet och könsnormer i skolans undervisning. Andelen som uppgett att de fått denna information från skolan är högre bland killarna än bland tjejerna i undersökningen (Folkhälsomyndigheten 2025b).

En enkätstudie som bland annat låtit svenska män i alla åldrar besvara ett frågeformulär som mäter ”misogyni” (det vill säga kvinnofientliga åsikter, i det här fallet specifikt avhumanisering av kvinnor) visade att yngre män rapporterar mer misogyni än vuxna/äldre män (Renström & Bäck 2024). En enkät visar att det är något högre andel bland killar som lever i hederskontext jämfört med både andra killar och tjejer i hederskontext som är negativt inställda till olika aspekter av individuella rättigheter. Det gäller till exempel sådant som jämställdhet, samkönade äktenskap, aborträtt, lagar som skyddar barn mot äktenskap, könsstympning eller fysiska bestraffningar. Dock är det fortfarande en majoritet av killarna inom denna grupp som är positivt inställda till dessa rättigheter (Strid m.fl. 2021).

¹⁵ Bland killar 16–24 år svarade 24 procent att det ”stämmer helt” och 17 procent att det ”stämmer till stor del”.

I en intervjustudie med 9 svenska män mellan 20–30 år som är engagerade inom feminism beskriver dessa killar sig generellt som trygga i sin maskulinitet. De menar att de är uppväxta i ett samhälle där jämställdhet och feminism är normaliserat, vilket ger dem en annan utgångspunkt än tidigare generationers män. Det som de uttrycker som svårast är dock att ta diskussionen med andra män, när andra män exempelvis skämtar på nedvärderande sätt (Ekelund 2020).

När det gäller tjejers rätt att slippa ovälkommen så kallad ”sexting” (sexuellt explicita textmeddelanden) framkommer i intervjustudier med högstadieungdomar att killar inte alltid ser det som sexuella trakasserier (Dahlqvist & Gillander Gådin 2024, Hunehall Berndtsson 2024, Hunehall Berndtsson & Odenbring 2021). Samtidigt kan synen på vilket beteende som är okej också variera. Att skicka oombedda så kallade ”dick pics” (bild på penis) till tjejer kan till exempel ses som oproblematiskt på en skola medan det ses som oacceptabelt på en annan (Hunehall Berndtsson 2024). I en av intervjustudierna beskrivs också att killarna inte funderar över vad tjejerna tycker om att bli mottagare av detta innehåll (Hunehall Berndtsson & Odenbring 2021).

Påverkan från normer och attityder online

Unga idag tillbringar mycket tid på olika digitala plattformar av olika slag. Det innebär att de kan möta normer och förväntningar både från länder där synen på maskulinitet är mer traditionell än i Sverige, och från mer eller mindre extremistiska grupperingar. När det gäller maskulinitetsnormer, jämställdhet och synen på kvinnors och tjejers rättigheter så tenderar de mest extrema åsikterna komma från det som har benämnts ”manosfären”. Manosfären är inte en enhetlig rörelse utan är flera löst sammanhållna diskussionsforum, grupper och individer. Även om vissa forum kräver medlemskap eller att man aktivt söker sig till dem så kan individer från manosfären även sprida sina åsikter via ”vanliga” sociala medier och videotjänster.

Detta avsnitt ger först en kort överblick över existerande kunskap om killars användning av digitala plattformar generellt, därefter en genomgång av vilken kunskap som finns om manosfären ur ett svenskt perspektiv (inklusive en inforuta om vad manosfären är ur ett internationellt perspektiv).

Killars användning av digitala plattformar

Det här avsnittet är en kort sammanfattning av en längre genomgång av kunskap gällande killars användning av digitala plattformar. Den längre sammanställningen återfinns i Bilaga 2, sid 72.

- Mediemyndigheten visar att höga andelar av killar i åldern 13–18 varje dag gör något av följande: använder mobil (nästan alla), använder sociala medier (nio av tio men vanligare bland tjejer), tittar på youtube (fler killar än tjejer), lyssnar på musik (liknande som tjejer), spelar spel (vanligare bland killar, särskilt på dator/konsol) eller träffar, chattar eller pratar med kompisar på nätet eller telefon.
- Killar lägger överlag mer tid på data/tv-spel än tjejer, vilket innebär att killar är mer i riskzonen både för ett beroendeliknande spelande, och för otillbörlig informationspåverkan via gaming. Det sistnämnda är något som Myndigheten för psykologiskt försvar bedömer kan ske på många olika sätt, allt från att främmande makt utvecklar spel som innehåller dold propaganda till att det sker påverkan genom samtal med andra spelare under spelets gång, från kända streamers (personer som livestreamar och pratar medan de själva spelar) eller i spelrelaterade forum och kommentarsfält. En internationell civilsamhällesorganisation har bedömt att det är relativt vanligt förekommande inom gaming-världen med kvinnofientlighet, mobbing och snäva maskulinitetsnormer, men också att många killar säger att de genom gaming har hittat killkompisar som de kan prata med om vad som helst, inklusive problem och känslor.
- Ett beroendeliknande förhållande till sociala medier är relativt ovanligt bland killar och förekommer dessutom i lägre grad bland killar än bland tjejer.

- En forskningsstudie indikerar att det är vanligare bland killar i åldern 18–29 än bland tjejer och vuxna att ta del av innehåll från RT (före detta Russia Today) eller Sputnik, som bedöms vara kanaler för rysk informationspåverkan och desinformation. Personer som tar del av dessa kanaler har i högre grad än andra negativ syn på feminism, invandring samt htbqi-personers rättigheter.
- Att vara utsatt för kränkningar i digitala miljöer är vanligare bland tjejer men drabbar även killar.
- När killar i åldern 13–18 (representativa för alla killar i den åldern i Sverige) får nämna några konton de följer så är de vanligaste kontona killar som genomför utmaningar, killar som spelar dataspel eller humorkonton med killar som frontfigurer.
- Att se på youtube mer än tre timmar dagligen eller spela dataspel mer än tre timmar dagligen är vanligare bland unga med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning jämfört med unga utan funktionsnedsättning, för båda könen.

Manosfären

Det som kallas för ”manosfären” är inte en sammanhållen rörelse utan flera forum, grupper och individer med liknande tankevärld (se inforuta).

Vad är manosfären?

De vanligaste subgrupperna och hur de hänger samman förklaras här. Inforutan bygger på källor som inte nödvändigtvis har Sverige som fokus utan ser på manosfären i ett internationellt, internetbaserat perspektiv.

- **Pick-Up Artists (PUA).** Män som tränar sig själva och andra i hur man övertygar/lurar tjejer/kvinnor till sex genom olika strategier och knep som delvis bygger på att utnyttja kvinnors osäkerhet. Målet är att undvika ett tydligt ”nej”, inte primärt att få ett ”ja” och vissa strategier har anklagats för att vara utformade för att undvika anklagelser om våldtäkt snarare än att undvika våldtäkt. Det här var ett av de tidigaste fenomenen inom manosfären, även i viss mån innan den benämndes manosfären (Fernquist m.fl. 2020, Gottzén 2022, Mogensen & Holding Rand 2020).
- **Men’s Rights Activists (MRA).** Män som på olika plattformar på Internet har enats om att män numera är en förtryckt grupp och att feminister är förtryckarna. Använder delvis ett kodat språk, till exempel ”red pill” som refererar till det piller i filmen Matrix som avslöjar hur världen verkligen ser ut (Mogensen & Holding Rand 2020).

- **Incels.** Innehåller killar/män som är frustrerade över att inte ha sexuella/romantiska relationer med kvinnor, och som i hög grad skyller detta på diskriminering baserat på ”lookism”, en uppfattning att kvinnors partnerval primärt styrs av utseendefixering och i andra hand av pengar eller status. Det finns både incels som tror sig kunna ta sig ur sin situation till exempel genom såkallad ”looksmaxxing” (att, ofta med extrema åtgärder, maximera sin utseendepotential), och de som ser sig själva som omöjliga fall utan hopp (vilket även kallas ”black pill”). Incelrörelsen är löst sammanhållen och har eller har haft ett antal olika nätforum och underforum, varav flera har stängts ner bland annat på grund av våldsbejakande innehåll eller uppmaningar att trakassera andra användare. De flesta incels förespråkar dock inte våld (Fernquist m.fl. 2020, Gottzén 2022, Mogensen & Holding Rand 2020).
- **Men Going Their Own Way (MGTOW).** Uppfattar att det är kvinnor/feminister som har makt och fokuserar därför på att göra sig helt oberoende av kvinnor. De undviker kvinnor så mycket det går, satsar på att vara singel, och försöker uppskatta andra positiva saker i livet. Har överlag samma kvinnofientliga världsbild som övriga grupperingar (Mogensen & Holding Rand 2020).
- **Manfluencers.** Gruppen PUA tycks på senare år ha ersatts av influencers eller ”manfluencers” som gör ett bredare ”motivationsinnehåll” om maskulinitet (träning, att bli rik, ha självdisciplin, vara stoisk och inte visa känslor), och även ger råd om relationen till kvinnor. En del av dessa kan uttrycka ett starkt förakt eller hat för kvinnor med en världsbild som liknar MRA, incels och MGTOW. Det mest välkända exemplet är pseudokändisen Andrew Tate, numera avstängd från flera plattformar samt under utredning för trafficking. Hans innehåll återfinns ändå i stor mängd på Youtube på grund av att andra användare lägger upp det. Manfluencers kan också ha avfärdande inställning till psykisk ohälsa och råd om att ”skärpa sig” snarare än att söka professionell hjälp (Baker m.fl. 2024, Reform 2025).

Man brukar säga att fröet till manofären växte fram på Internet från slutet av 1990-talet, och började med det som kallas Pick-Up Artists (PUA) och Men’s Rights Activists (MRA). Därefter växte en motrörelse mot PUA fram bland de killar och män som testat PUAs ragningsknep men ändå inte upplevde att de fick framgång med kvinnor. De samlades på ett forum kring sitt hat för PUA, men blev efterhand till den undergrupp som kom att kallas ”incels”¹⁶.

¹⁶ Själva begreppet ”incel” skapades dock av en kanadensisk kvinna och hade från början ingen koppling till den misogynna världsbild som dagens incels omfattar. Begreppet ”incel” refererar idag inte till personer i ofrivilligt celibat i allmänhet, utan specifikt till män med kvinnofientlig världsbild som skyller sitt ofrivilliga celibat på kvinnor, framgångsrika män och samhället i allmänhet.

Ur dessa rörelser växte sedan rörelsen Men Going Their Own Way (MGTOW). Det som kallas ”manfluencers” har stora likheter med PUA, det vill säga individer som säger sig sitta på kunskap om hur män ska agera för att nå framgång, men de har ett bredare innehåll än bara framgång bland kvinnor. Alla dessa grupper har en liknande världsbild, som bygger på misogyni samt förenklade och pseudovetenskapliga påståenden, men de upptar själva olika positioner inom denna världsbild (Baker m.fl. 2024, Fernquist m.fl. 2020, Gottzén 2022, Mogensen & Helsing Rand 2020).

En analys av berättelser från killar (okänt från vilka länder) som varit aktiva inom manofären men sedan lämnat den visar att killarna kände sig sårbara på grund av omständigheter i sina liv och blev lockade av manofärens tankevärld för att den verkade erbjuda ett skydd mot deras sårbarhet. Killarna har sedan lämnat dessa idéer och forum bakom sig dels för att de tolkningar som erbjöds av manofären inte fick dem att må bättre, snarare fick dem att må sämre, och dels för att killarna observerade företeelser i sin omgivning som inte stämde med manofärens pseudovetenskapliga påståenden (Botto & and Gottzén 2024).

Centrum mot våldsbejakande extremism bedömer att det finns mer kunskap om ”incels” än om andra aspekter av manofären (Gottzén 2022), vilket skulle kunna bero på att samhället oroar sig för en upprepning av de terrorattentat som utförts av ensamma unga män som som bekände sig till en incel-världsbild och ideologi (Fernquist m.fl. 2020, Gottzén 2022). Även om de flesta inlägg och användare är fredliga så innehåller incelforum mycket hat, särskilt riktat mot kvinnor. Det innehåller också mycket självhat samt glorifiering både av självmord som utväg och av självidentifierade incels som har begått massmord. Rasism och hat mot framför allt män av andra etniciteter är också vanligt förekommande, även om vissa av forumen förbjuder den typen av inlägg (Fernquist m.fl., 2020a).

Manofären i Sverige

Det finns få forskningsstudier eller myndighetsrapporter om det som kallas ”manofären” utifrån en svensk kontext, oavsett om det gäller killar eller män i all åldrar.¹⁷ Det beror förmodligen delvis på att det som skrivs på internet är svårt att koppla både till en geografisk plats (bortsett

¹⁷ De studier MUCF har hittat har framför allt analyserat innehåll på nätet. Företrädesvis genom att identifiera svenska eller nordiska användare inom incelforum eller med misogynia åsikter inom öppna forum (Fernquist, Pelzer, Cohen m.fl., 2020; Mogensen & Helsing Rand, 2020) eller analysera språkbruket på dessa forum (Hansson, Svenningsson & Ganetz, 2024; Fernquist, Pelzer, Cohen m.fl., 2020; Mogensen & Helsing Rand, 2020). I endast en av studierna har man frågat ett befolkningsrepresentativt urval av män, inklusive unga män, om manofären – i det fallet kring ”manfluencers” (Renström & Bäck, 2024). Det finns ett konferensbidrag som analyserat språk och sammanställt en lista med ord som används på Flashback på subforumet ”Manofärer, Maskulinism, och Mansrörelser” (Francis 2025). Det finns också ett relativt stort antal studentuppsatser som analyserar språkbruket på manofärliknande forum, inklusive svenskspråkiga. Det skulle kunna tyda på att det finns ett intresse för fenomenet bland blivande forskare. Det finns en bok av reportagekaraktär med intervjuer med svenska incels (Stefan Krakowski 2021, ”Incel. Om ofrivilligt celibat och en mansroll i kris.”)

från de forum som är på svenska) och att uppskatta ålder på de som läser eller skriver på dessa forum. Enligt en undersökning från Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) år 2019 var antalet besökare med svensk IP-adress på de tre största engelspråkiga incelforumen högt relativt den svenska befolkningens storlek, högre per befolkning än till exempel USA (Fernquist m.fl. 2020). Danska Centre for Digital Youth Care bedömer att från juni 2019 till juni 2020 postade mellan 100 och 850¹⁸ nordiska användare misogynt (kvinnofientligt) innehåll på Twitter, Reddit och 4chan.¹⁹ Då siffrorna bygger på antaganden och beräkningar bör de dock tolkas med stor försiktighet (Mogensen & Helsing Rand 2020).

En forskargrupp har studerat reaktioner på #MeToo-rörelsen under 2017 på det svenskspråkiga diskussionsforumet Flashback (ett trådbaserat diskussionsforum där diskussioner sker på svenska). De menar att det är uppenbart att många av inläggen utgår från samma typ av världsbild som inom manofären. Många av diskussionstrådarna handlade om att det är överdrivet och kontraproduktivt när kvinnor berättar om vardagliga sexuella trakasserier, även om inläggen samtidigt visar sympati för kvinnor som utsatts för allvarliga sexuella övergrepp. Grova förövarer ses som avvikare och flera inlägg handlar om en upplevd orättvisa i att pålägga ”vanliga svenska män” ansvar. Flera inlägg skuldbelade kvinnor som utsatts för sexuella trakasserier och övergrepp och lyfte även sexuella trakasserier mot män som en typ av motargument. Feminism uppfattas som en farlig kraft som förtrycker män och som i förlängningen också kommer missgynna kvinnor, genom att ”feminisera” samhället. Det fanns också inlägg som invände mot den klassiska mansrollen men utifrån logiken att när kvinnor som grupp ökar sin egenmakt så vill män inte längre ställa upp som ”gentleman, bilmekaniker, oavlönad snickare” (Hansson m.fl. 2024). I förhållande till unga killar och internet är det dock värt att hålla i åtanke att Flashback inte är ett stort forum bland killar under 19 år, åtminstone inte i dagligt bruk (Mediemyndigheten 2025). Det saknas dock kunskap om hur vanligt forumet är bland killar över 18 år.

Internationella ”manfluencers” – följer svenska killar dem?

”Manfluencers” är ett samlingsnamn på influencers som gör innehåll som handlar om maskulinitet, som regel med snäv bild av vad maskulinitet innebär och ofta med negativ syn på kvinnor (se inforuta).

När svenska barn och ungdomar upp till 18 år får lista tre konton de följer så är inget av de fem vanligaste kontona en manfluencer, oavsett kön och åldersgrupp. Men listan är inte en komplett

¹⁸ Mellan juni 2017 till juni 2020 beräknar de att det var mellan 250 till 2500 nordiska användare som postade misogynt innehåll. Att det är ett så breda intervall beror på att det är mycket svårt att beräkna antalet användare utifrån det totala antalet inlägg på forumen. Bedömningen är baserad på att de från plattformarna har samlat in alla inlägg som fångas in dels på en söknyckel av misogynna ord, fraser och neologismer, dels en söknyckel på ord och fraser som kopplar till något av de nordiska länderna, inlägg gjorda på någon av de nordiska underforumen eller på något av de nordiska språken. Till skillnad från studien från FOI har den danska studien också studerat de öppna forumen Twitter, Reddit och 4chan, inte specifika incel-forum.

¹⁹ **X (tidigare Twitter)** är en global plattform och mikroblogg fokuserad på nyheter, opinionsbildning och samhällsdebatt. **Reddit** är ett forum uppdelat i olika teman där användare publicerar, diskuterar och röstar på inlägg. Kommentarsfälten är ofta djupgående. **4chan** är ett anonymt forum där användare kan publicera utan ett konto, inlägg är ofta kortlivade och innehållet ofta uppfattas som kontroversiellt. Se Bilaga 2 för mer detaljer.

lista över konton unga följer – de har haft möjlighet att ange upp till tre konton, men kan själva välja vilka. Det går därmed inte att utifrån denna enkät bedöma hur vanligt det är att följa manfluencers (Mediemyndigheten 2025). I en enkätstudie av svenska män²⁰ i alla åldrar var det till exempel 11 procent som följde manfluencern Andrew Tate, 11 procent som följde Jordan Peterson och 3 procent som följde manfluencern Roosh V (Renström & Bäck 2024). Studien rapporterar inte hur stor överlappning det är mellan att följa olika manfluencers, och det finns flera internationella och svenska manfluencers som inte är med i frågan.

Samma studie visar att yngre män i högre grad rapporterar misogynia åsikter²¹ än vuxna/äldre män. Att följa så kallade manfluencers var även relaterat till mer misogyni och denna relation var starkare ju yngre männen var. Dock bör tilläggas att det inte är möjligt att fastställa orsaksförhållanden i studien, om det är kvinnofientligt innehåll som leder till de misogynia åsikterna eller om det är killar och män med misogynia åsikter som i högre utsträckning söker sig till manfluencers. I samma studie gjordes också experiment där det inte visades något samband mellan att få läsa ett enstaka kvinnofientligt inlägg på sociala medier och att därefter uppvisa misogynia åsikter, med undantag för att unga män som i hög grad upplevt avvisande från kvinnor i större utsträckning tycks bli negativt påverkade av ett enda ”manfluencer-liknande” inlägg på sociala medier (Renström & Bäck 2024).

I en norsk studie frågas killar i fokusgrupper specifikt hur de ser på ”manfluencern” Andrew Tate. Killarna menar att han har poänger när det handlar om hur man ska vara en man, men att de inte håller med om det kvinnofientliga innehållet. En del av killarna beskriver också att de framför allt får se en typ av innehåll från Tate som de håller med om, men att de får höra från andra om det innehåll där samma person uttrycker extremt kvinnoförakt. Killarna säger också att just Andrew Tate inte är lika aktuell längre²² och att folk lyssnar på honom mest på skämt (Reform 2025).

Algoritmer och manofären

Algoritmer på sociala medier och videotjänster är utformade för att analysera användares beteende och visa mer av de typer av innehåll som får dem att stanna kvar på plattformen längre. De sociala mediejättarna hemlighåller hur deras algoritmer exakt fungerar och hur algoritmerna hanterar till exempel kontroversiellt eller hatfullt innehåll (Baker m.fl. 2024). För att få kunskap om detta har därmed ett par olika forskargrupper gjort studier där de skapat fiktiva konton för unga

²⁰ Studien bygger på en undersökningspanel, det vill säga personer som har gått med i en nationell panel. Deltagarna har alltså inte valt att besvara just denna enkät men har valt att vara del av panelen. Urvalet är viktat för att vara befolkningsrepresentativt utifrån ålder, kön och geografisk plats, men eftersom det inte är ett slumpmässigt urval av hela befolkningen behöver det inte vara representativt utifrån andra aspekter, och siffrorna ska därmed tas med försiktighet.

²¹ I den ena understudien definierades misogyni som dehumanisering av kvinnor, vilket mättes genom två frågor om den svarande ser och behandlar kvinnor enbart utifrån vad de kan erbjuda honom, och i den andra understudien definierat som misstro mot kvinnor, som mättes genom att de svarande fick skatta hur stor andel av anklagelser om våldtäkt och sexuella trakasserier som de tror är falska.

²² Vilket kan hänga samman med på att han stängts av från YouTube.

och på ett systematiskt sätt interagerat med innehållet för att se vilken typ av innehåll som visas och föreslås. En studie av Youtube har gjorts i Australien (Reset Australia & ISD 2022) och en studie av Youtube och TikTok har gjorts på Irland (Baker m.fl. 2024).

Enligt den irländska studien tog det i genomsnitt åtta minuter på YouTube och 15 minuter på TikTok innan innehåll som motsvarar manofären rekommenderades till 16-åringar och 18-åringar, oavsett om kontona hade sökt efter sådant innehåll eller bara sökt efter generiska ”maskulina” intressen som sport, träning, dataspel och mäns psykiska hälsa. Om kontot ”gillade” detta innehåll tog det endast ett par timmar innan flödet till över 75 procent bestod av videor som antingen innehöll misogynna åsikter, inspirerade till ”alfa-maskulinitet” eller liknande. Det som forskarna benämnde innehåll om alfa-maskulinitet var videoklipp som ville inspirera tittaren till att leva upp till maskulina ideal om styrka, självdisciplin och ny-stoicism (att inte känna eller uttrycka känslor). Inom den typen av innehåll fanns också ett förakt för mäns psykiska ohälsa, där depression hos män beskrevs som en svaghet och något som man bara kan ignorera och kämpa sig igenom. Innehåll som försökte sälja in alfa-maskulinitet och snäva maskulinitetsnormer var något vanligare än misogynnt/kvinnofientligt innehåll. Det misogynna innehållet byggde dels på en föreställning om att samhället är i en kris och förstörs av feminismen och att män numera är förtryckta av kvinnor, dels på pseudovetenskapliga idéer som är vanliga inom manofären om att kvinnor av naturen skulle drivas att söka sig till så kallade ”alfahannar” (Baker m.fl. 2024). Den australienska studien visade liknande resultat. Här såg man även att så kallade ”YouTube shorts” (korta videos i format som passar för telefon och är lätta att bläddra sig igenom) snabbare serverade extremt innehåll än vanliga YouTube-filmer (Reset Australia & ISD 2022).

I en studie från Norge beskriver killar i gymnasieålder att de är medvetna om hur algoritmerna fungerar, att algoritmen kan servera mer extremt innehåll än man från början var intresserad av, men också att de själva kan styra det i viss mån genom att använda ”ogilla”-knappen (Reform 2025). En studie av Mediemyndigheten om barns och ungas riskhantering online (ålder 13–18) indikerar att unga i Sverige förstår att de kan hantera och manipulera algoritmer (Källström 2026).

”Shitposting” gör det svårt att veta vad som är på allvar

Ett fenomen på internet generellt men som kanske är extra förekommande inom manofären är så kallad ”shitposting”. Det är att skriva inlägg som är så provocerande som möjligt, utan att den som skrivit egentligen tycker så. Det görs antingen för att det ses som humor, att användaren tycker om att provocera ilska hos läsare eller som ett sätt att testa och kämpa för yttrandefrihet. Men det kan vara svårt för läsare att skilja på ”shitposts” och allvarligt menade inlägg, så även ”shitposts” kan bidra till att sprida till exempel snäva maskulinitetsnormer och misogyni (Mogensen & Holding Rand 2020).

Kunskapsluckor om maskulinitetsnormer, killars syn på jämställdhet och påverkan från normer online

Det saknas övergripande och generaliserbar kunskap om maskulinitetsnormer bland killar i Sverige. Den kunskap som finns har påtagligt samstämmiga resultat trots att resultaten kommer från flera olika studier med olika forskningsfrågor. Men kunskapen kan ändå inte generaliseras till alla killar i Sverige eftersom studierna främst har gjorts på enstaka skolor och i hög grad bland killar i högstadieålder. Resultaten har också i hög grad framkommit genom att killar själva nämnt dessa normer i relation till samtal om andra ämnen, och det är möjligt att killar i sammanhang där normerna inte är lika snäva inte skulle ha nämnt normer alls, om de inte specifikt får frågan. När det gäller attityder till jämställdhet och tjejers och kvinnors rättigheter finns statistik från enkäter över hur stora andelar killar som har vissa attityder men det saknas kunskap både om hur killar resonerar kring jämställdhet, hur det påverkar deras beteende, och hur negativa attityder till jämställdhet samvarierar med andra faktorer. När det gäller mansfären och hur killar i Sverige påverkas av snäva maskulinitetsnormer och misogyni på digitala plattformar saknas kunskap nästan helt.

Maskulinitetsnormer

Det saknas kunskap om:

- i hur hög grad de resultat om snäva maskulinitetsnormer som framkommit i en rad studier går att generalisera till killar i Sverige i allmänhet idag, och om det finns andra maskulinitetsnormer som inte har framkommit i dessa studier. Det saknas kunskap om i hur hög grad snäva maskulinitetsnormer gäller killar i olika sammanhang och olika åldrar. Det saknas kunskap om hur killar ser på eventuellt positiva aspekter av maskulinitet.
- på vilka sätt killar påverkas av sin omgivning när det gäller synen på hur killar ska vara och synen på jämställdhet och tjejers rättigheter, och vilka influenser i deras omgivning som i så fall utövar olika former av påtryckningar och förväntningar.
- killar som bryter mot normen för hur killar ska vara, hur de hanterar att vara normbrytare, vilket bemötande de får från omgivningen, och hur det påverkar deras sociala relationer och mående.

Attityder till jämställdhet

Det saknas kunskap om:

- hur killar i olika kontexter och olika åldrar resonerar kring jämställdhet och tjejers rättigheter, och hur de agerar utifrån det i vardagslivet.
- i hur hög grad snäva maskulinitetsnormer hänger samman med en negativ inställning till jämställdhet bland killar i Sverige idag.

Manosfären och digital påverkan

Kunskap om manosfären samt generellt maskulinitetsnormer online i en svensk kontext är mycket begränsad.

Det saknas särskilt kunskap om:

- hur omfattande deltagandet i manosfära miljöer är bland killar i Sverige.
- hur svenska killar själva förhåller sig till och påverkas av innehållet i manosfära miljöer och liknande budskap som når dem via andra kanaler.
- hur många killar som exponeras för idéer och begrepp som sprids från manosfära miljöer även utan att aktivt söka upp dem och hur de hanterar detta.

Områden där killar möter utmaningar

Både killar och tjejer möter en rad olika svårigheter och utmaningar under ungdomsperioden. I viss mån möter killar och tjejer olika utmaningar, men det kan också gälla samma utmaningar fast i olika utsträckning eller med olika grad av synlighet. Maskulinitetsnormer har betydelse både för vilken typ av utmaningar killar kan möta, men också för hur killarna själva och deras omgivning hanterar dessa utmaningar.

Detta kapitel ger en överblick över olika typer av utmaningar och svårigheter som killar kan möta. Kapitlet är en sammanfattning av en längre genomgång, som ligger i Bilaga 3, sid 79. I bilagan finns också referenser till de studier som varje punkt i detta kapitel är baserad på.

I detta kapitel och i Bilaga 3 är det inte alltid beskrivet på vilka sätt dessa utmaningar och svårigheter är kopplade till maskulinitetsnormer. Det beror främst på att de källor som använts för sammanställningen oftast inte går in på normer kring maskulinitet eller femininitet, varken som orsak till svårigheterna eller något som påverkar de verktyg och det stöd som unga har för att hantera svårigheter. MUCF har ändå bedömt det som viktigt att sammanställa alla de typer av utmaningar och svårigheter som har framkommit i litteratursökningen, för att därefter kunna reflektera kring kopplingar till maskulinitetsnormer, dels när det gäller kunskapsluckor, dels i kapitlet **Diskussion**.

Notera att killar kan ha utmaningar som inte nämns i detta kapitel, vilket i så fall beror på att dessa svårigheter inte har dykt upp i de publikationer som sammanställts, eller möjligen nämnts i korthet. En del aspekter som har dykt upp i samtal med samverkande parter eller i nyhetsrapporteringen men inte i publikationerna lyfts istället i diskussionen.

Fysisk, psykisk och sexuell hälsa

Högre andel killar än tjejer rapporterar god fysisk och psykisk hälsa och att de är nöjda med sin hälsa. Men det finns ändå en rad utmaningar för killars hälsa. En del av dessa handlar om att större andel av killar är drabbade, som att killar har högre dödlighet i självmord och andra dödsorsaker, samt högre förekomst av slutenvård för psykos och drogrelaterade psykoser. Andra handlar om att killars utsatthet kan bli osynlig eller svår att hantera genom att maskulinitetsnormer föreskriver, både för killarna själva och omgivningen, att killar inte ska ha problem med till exempel psykisk ohälsa, inte prata om det och inte söka hjälp.

- Att rapportera symtom på psykisk ohälsa är påtagligt vanligare bland tjejer än bland killar. Men även bland killar är det en hög andel som anger att de har symtom som ångslan, oro eller ångest, stress, eller fysiska symtom som kan hänga samman med psykologisk påfrestning som sömnsvårigheter, huvudvärk eller magont. Dessa killar kan lätt missas när det är fokus på tjejers högre förekomst av psykisk ohälsa.

- Hos killar kan psykisk ohälsa ibland ta uttryck som utåtagerande beteende eller missbruk, vilket inte fångas upp lika lätt av enkäter eller psykiatriska diagnoser. Det har framförts att de diagnostiska instrumenten för exempelvis depression har mer fokus på en symtombild som är vanligare bland kvinnor. Det finns indikationer på att det skulle kunna förekomma en underdiagnosticering av vissa psykiatriska diagnoser bland killar, däribland bipolär sjukdom och depression, men det behövs mer kunskap. Förekomsten av psykiatriska diagnoser är högre bland tjejer för nästan alla diagnoser. Killar har dock högre förekomst av drogrelaterade psykiatriska diagnoser, schizofreni och andra psykotiska tillstånd. Att tvångsvårdas för psykiatriska diagnoser är vanligare bland killar från 20 år och uppåt, framför allt för drogrelaterade eller alkoholrelaterade psykiatriska symtom och för psykoser.
- Bland killar är tidig diagnos för ADHD och autism vanligare än bland tjejer och många får diagnosen redan i barndomen. I 20-årsåldern jämnas detta delvis ut och diagnos för ADHD och autism är därefter ungefär lika vanligt bland killar som bland tjejer.
- Dödsfall är ovanligt bland unga i Sverige, men killar har dubbelt så hög risk som tjejer att dö mellan 15 års ålder till 25 års ålder, vilket är ungefär samma könsskillnad som i Europa som helhet. Själv mord står för ungefär en tredjedel av dödsfallen bland killar, därefter överdoser, trafik, våld och fallolyckor.
- Ungefär dubbelt så många killar som tjejer dör i självmord varje år, men betydligt fler tjejer än killar begår självmordsförsök och anger att de har självmordstankar. Detta mönster gäller för alla åldrar och internationellt. En hypotes för denna paradox är att det skulle bero på att killar och män väljer mer drastiska metoder men det är inte fastställt om detta är förklaringen. Även underdiagnosticering av psykisk ohälsa bland killar har lyfts som delförklaring. Det finns enligt vad MUCF erfar ingen studie om denna paradox i Sverige.
- Att killar tvekar inför att söka vård och stöd kan leda till självmedicinering med exempelvis alkohol och droger och till att ohälsa upptäcks sent. Killar utgör också en jämförelsevis liten andel av besökarna på Sveriges ungdomsmottagningar, som är kontaktytor till unga som ger möjlighet att förebygga och fånga upp både sexuell och psykisk ohälsa.
- Killar testar sig i lägre grad för sexuellt överförbara infektioner, trots att de enligt enkäter har lika hög förekomst av riskbeteende som tjejer. Killar själva säger att det är pinsamt och omanligt att testa sig, att man inte kan prata med kompisar om det för att kompisarna skämtar så mycket om det, och att tjejer rent strukturellt har en mer naturlig ingång till sexualhälsovården (i och med att tjejer oftare tar ansvar för preventivmedel).

Kunskapsluckor hälsa

Fältet ungas hälsa, könsskillnader och genus är relativt väl beforskat i Sverige.

Det saknas dock fortfarande kunskap om:

- vad som ligger bakom att killar har högre dödlighet i självmord, trots att tjejer har högre förekomst av självmordsförsök och självmordstankar. Som nämns ovan har exempelvis skillnader i tillvägagångssätt lyfts som en möjlig orsak. Underdiagnostisering av psykisk ohälsa är en annan möjlig delförklaring. Ungas egna berättelser pekar på samhälleliga och sociala faktorer kopplade till maskulinitetsnormer.
- huruvida det finns en grad av underdiagnostisering och underrapportering av killars psykiska ohälsa.
- hur killar med funktionsnedsättning påverkas av snäva maskulinitetsnormer.

Område för insatser när det gäller killars hälsa:

- Killars tillgång till förebyggande insatser för psykisk och sexuell hälsa skulle kunna förbättras genom att ge en enkel och tydlig ingång till ungdomsmottagningar, och säkerställa att besök inom skolhälsovården blir av även bland tonåringar.
- Förebyggande arbete mot dödsfall på grund av suicid, trafik, våld och droger kan gynna särskilt killar eftersom de har högre dödlighet på grund av dessa dödsorsaker.

Skola och utbildning

Killar uppvisar, i genomsnitt, sämre skolresultat än tjejer såväl i grundskolan som i gymnasieskolan. Detta är inte unikt för Sverige utan är ett mönster som finns även i andra länder. Det finns många föreslagna förklaringar till denna könsskillnad men inga fastställda svar. Skillnader mellan killar och tjejer vad gäller genomsnittlig förmåga till studier är små och förefaller vara av underordnad betydelse. Många förklaringar betonar i stället skillnader i bemötande och sociala förväntningar baserade på kön. När det gäller upplevelsen av skolan har killar däremot, överlag, en mer positiv sådan än vad tjejer har. Det innebär inte att killar inte kan uppleva skolan som stressande eller att skolan som miljö inte sätter social press även på killar. Föreställningar och förväntningar kring maskulinitet beskrivs av killar (och tjejer) i skolålder som snäva, vilket också är en föreslagen förklaring till könsskillnader i skolresultat.

- Killar har i genomsnitt lägre betyg än tjejer både i grundskolan och i gymnasieskolan samt lägre resultat på nationella prov och i internationellt jämförbara studier. Det är inte unikt för Sverige utan är ett mönster som återfinns även i andra jämförbara länder. Könsskillnaderna i resultat har dock minskat, delvis genom att killars betyg har ökat. Minst skillnad mellan killar och tjejer i betygsresultat finns i årskurs 9.
- Det finns visst stöd i forskningen för att tjejers genomsnittliga tidigare mognad gör dem bättre anpassade till skolsystemet. Detta kan skapa en samverkan mellan genetiska könsskillnader och skolmiljön som bidrar till könsskillnaderna i skolresultat. Hur stor del av könsskillnaderna som kan förklaras av detta är dock oklart.
- De sociokulturella förklaringar som förts fram är kopplade till föreställningar om manligt och kvinnligt. Om skolarbete uppfattas som något tjejer gör kan killar markera manlighet genom att inte anstränga sig i skolan. Att inte anstränga sig kan också vara ett sätt att skydda sig mot misslyckanden, vilka kan ses som en maskulinitetsförlust. Detta kan bidra till en form av ”anti-plugg-kultur” bland killar. Om en sådan kultur förekommer bland killar eller hur utbredd den är är dock inte klarlagt. Även könsstereotypa föreställningar om könsskillnader i förmåga kan bidra till att killar inte uppfattar att de behöver anstränga sig samtidigt som tjejer anstränger sig för att kompensera, vilket ger skillnader i skolresultat till följd.
- Trots att fler killar än tjejer har en positiv upplevelse av skolan och lägre andel killar än tjejer anger att de känner sig stressade är det ändå relativt vanligt även bland killar att rapportera att de känner sig stressade av skolarbetet.
- Färre killar än tjejer väljer att läsa högskoleförberedande program i gymnasieskolan och fler killar än tjejer väljer yrkesprogram. Att killar och tjejer tenderar att välja olika utbildningsvägar bör ses i förhållande till normer och förväntningar kring vilka ämnen, intressen och yrken killar och tjejer kan och bör ägna sig åt.
- Killar kommer i något lägre grad än tjejer in på sitt förstahandsval till gymnasiet. Det kan delvis hänga samman med att det är en större andel av dem som sökt yrkesprogram som inte kommer in på sitt förstahandsval. Det är något färre killar jämfört med tjejer som tar gymnasieexamen inom fyra år från påbörjad gymnasieutbildning. Men skillnaden är liten.
- Det är mindre vanligt bland killar jämfört med tjejer att studera på universitet eller högskola.

Kunskapsluckor skola och utbildning

Mer kunskap om vad könsskillnaderna i skolresultat beror på behövs. Flera olika förklaringar har framförts men deras respektive inverkan på ungas skolgång behöver ytterligare undersökas.

Det saknas kunskap om:

- hur killar i tonåren ser på skolan och skolarbete i förhållande till identetskapande och maskulinitet. Flera olika förklaringar har framförts kring hur maskulinitetsnormer påverkar killars skolresultat. I vilken utsträckning upplever killar till exempel att de behöver distansera sig från skolarbete för att leva upp till normer om manlighet? I de studier MUCF har läst för denna rapport finns indikationer på sådana normer men dessa är begränsade till studier utförda i enskilda skolor. Det finns också en handfull studier som visar på förekomsten av en så kallad anti-plugg-kultur bland killar, men även dessa är genomförda i ett fåtal skolor.
- i vilken grad killars lägre betyg kan förklaras av att de anstränger sig precis lagom för att uppnå de framtidsplaner de redan har bestämt sig för; eller om de har fel uppfattning om vilka betyg som krävs för den utbildning de önskar. Att killar i lägre grad kommer in på sitt förstahandsval till gymnasiet kan vara en indikation på att åtminstone en del killar inte anpassar sin studietakt till sina framtidsplaner.
- i vilken grad tjejers högre betyg beror på skillnader i omvärldens förväntningar på prestation. Könsskillnader i skolresultat beskrivs ofta som ett problem för och om killar, men det skulle istället kunna beskrivas som ett problem med att tjejer pressas att prestera på en nivå som eventuellt bidrar till tjejers högre nivåer av skolstress, högre andel med negativ upplevelse av skolan, och högre förekomst av psykiska besvär.

Enligt vad MUCF kunnat se saknas kunskap om i vilken grad de sämre skolresultaten har långsiktiga konsekvenser eller inte för killar i Sverige, men eftersom fokus inte varit på detta så kan det finnas studier som inte omfattades av kriterierna här.

Område för insatser

Något fler killar än tjejer saknar gymnasiebehörighet när de går ut nian, samt tar inte gymnasieexamen inom fyra år från påbörjad utbildning. Insatser för att se till att alla unga får möjlighet att få en avklarad grundskole- och gymnasieutbildning trots svårigheter kommer gynna båda könen, men särskilt killar. MUCF har tidigare gjort bedömningarna att möjligheterna för återantagning efter uppehåll i gymnasieskolan bör användas i större utsträckning, att det behövs fler utbildningsinsatser som passar behoven hos killar som inte har en fullständig gymnasieutbildning samt att åldersgränserna för folkhögskola och komvux bör ses över för att i större utsträckning möjliggöra dessa som alternativ till gymnasieskolan för dem som behöver ett sådant.

Arbete och sysselsättning

Högre andel killar kommer in på arbetsmarknaden relativt snart efter gymnasiet, medan en högre andel tjejer läser vidare på högskolenivå. Därmed är det både högre andel killar som har god position på arbetsmarknaden och högre andel killar som har osäker position eller är utan både arbete och studier.

- Tre år efter avslutad gymnasieskola är det högre andel killar som har arbete som huvudsaklig sysselsättning och högre andel har tillräckligt hög inkomst för att räknas som etablerade på arbetsmarknaden jämfört med tjejer. Det beror på att tjejer i högre grad än killar vid samma tidpunkt har studier som huvudsaklig sysselsättning.
- Något högre andel av killar än tjejer har osäker ställning eller svag ställning på arbetsmarknaden men skillnaderna är små. Återigen beror detta på att tjejer i högre grad är i studier.
- Något högre andel av killar än tjejer är i en situation utan både arbete och studier och något högre andel killar bland unga med utländsk bakgrund är öppet arbetslösa, men återigen är skillnaderna små. Bland de unga som varken arbetar eller studerar är det vanligare bland killar än bland tjejer att vara i den situationen i flera år.
- Killar i åldern 16–24 år är den grupp som har högst andel arbetsolyckor med sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta, inte bara jämfört med jämnåriga tjejer men även jämfört med alla andra åldersgrupper för både kvinnor och män. Däremot är andelarna högre bland tjejer när det gäller arbetsolyckor utan sjukskrivning samt för arbetssjukdomar. Det sistnämnda ökar med stigande ålder.

Kunskapsluckor arbete och sysselsättning

Att kartlägga hur killars tidigare inträde på arbetsmarknaden påverkar deras liv på lång sikt under resten av livet ligger utanför denna rapporters syfte och utanför MUCF:s uppdrag, men skulle vara relevant att veta mer om. Andra kunskapsluckor när det gäller killar och arbetsmarknaden som MUCF identifierat är att:

- Det saknas kunskap om anledningen till att killar vill in på arbetsmarknaden snabbare än tjejer och om och hur det hänger ihop med maskulinitetsnormer. Har det till exempel att göra med att de yrken de är intresserade av inte kräver högskoleutbildning, en vilja att tidigt ha egen inkomst, studietrötthet, eller andra orsaker?
- När det gäller killars högre utsatthet för arbetsskador med sjukfrånvaro så har det framförts förslag på orsaker men det saknas studier på det. Möjliga förklaringar kan ha att göra med brist på erfarenhet i kombination med stressat arbetstempo och tunga maskiner, eller att killar i högre grad än både vuxna och tjejer är anställda av bemanningsbolag, som generellt har högre förekomst av arbetsskador.²³

Familj, vänskap, kärlek och sex

Sammanställningen lyfter att det överlag tycks vara vanligare bland killar än bland tjejer att sakna nära relationer och emotionellt stöd. I flera fokusgruppsstudier framför allt i högstadiet diskuterar killar att vänskapsrelationer mellan killar präglas delvis av en hård och skämtsam jargong, vilket gör det svårt att prata om känsliga eller allvarliga saker. När killar själva berättar framkommer svårigheter att förstå andra; det är till exempel svårt att avgöra hur vänner mår då killar inte ”får” prata om känslor.

- Att vara nöjd med sin relation till föräldrarna, eller tycka att det är lätt att prata med sina föräldrar, är lika vanligt bland både killar och tjejer (en betydande majoritet av båda). Ungefär lika många killar som tjejer i grundskoleålder anger att de har lätt att prata med sin mamma men fler killar tycker det är lätt att prata med sin pappa. Men i några studier med fokusgrupper eller intervjuer berättar killar att de upplever bristande stöd från föräldrar och övrig familj.
- Det är högre andel bland killar än bland tjejer som anger att de inte brukar prata med någon alls när de är oroliga eller ledsna över något. Något högre andel killar än tjejer i åldern 16–29 anger att de inte har någon nära vän, att de besväras av

²³ Dessa möjliga förklaringar har framförts av generaldirektör på Arbetsmiljöverket samt en utredare och en arbetsmiljöinspektör i en artikel i Dagens Arena, se <https://www.dagensarena.se/innehall/unga-man-loper-hogre-risk-olyckor-pa-jobbet/>

ensamhet eller att de saknar emotionellt stöd, men det är ändå en minoritet av killarna. Att inte ha emotionellt stöd rapporteras av en av fem killar.

- Vänskap mellan killar, åtminstone i skolåldern, präglas bitvis av en hård och skämtsam jargong, enligt vad killar själva säger i fokusgrupper och intervjuer. Killar säger också att även om de har kompisar så kan det vara svårt att prata med dem om känsliga eller svåra saker. Det är både svårt att själv kunna prata och få stöd från killkompisar, och svårt att veta om en kompis mår dåligt, eftersom killkompisarna är så bra på att inte visa om de mår dåligt.
- Färre killar än tjejer i åldern 16–29 är i en romantisk relation, men bland unga i nionde klass är det lika vanligt bland killar och tjejer att någonsin ha varit i en relation. En minoritet av både tjejer och killar 16–29, och ungefär lika stor andel bland båda könen, oroar sig för att inte träffa en partner.
- Något lägre andel killar än tjejer 16–29 har haft sin sexdebut, och medelåldern för sexuell debut är något högre för killar. Även om killar i något högre grad än tjejer hade en positiv upplevelse av sexdebuten bland de som haft sexdebut så är killar i lägre grad än tjejer nöjda med sitt sexliv. Bi- och pansexuella killar är i lägre utsträckning nöjda med sitt sexliv än andra killar. Bland sexuellt aktiva unga 16–29 år är det lägre andel bland killar än bland tjejer som anger att de kan uppfatta om någon vill ha sex med dem. Andelen som anger att de kan uppfatta detta är högst bland homosexuella killar och lägst bland bi- och pansexuella killar. Ungefär två av fem killar säger att de minst en gång haft sex fast de egentligen inte ville. Var tredje kille i 15-årsåldern säger att de aldrig pratar med någon om relationer och sexualitet.
- Killar kan ha en ganska oklar uppfattning om var gränsen går när det gäller digitala kontakter med sexuellt innehåll. Killar identifierar till exempel inte alltid varken att tjata på tjejer om att skicka nakenbilder eller att själv skicka oombedda nakenbilder (så kallade ”dick pics”) som sexuella trakasserier. Intervjustudier med killar i högstadiesålder visar dock att uppfattningen kring vad som är okej beteende kan variera stort mellan exempelvis olika skolor. Ett par studier har resultat och analyser som tyder på att sexuella trakasserier av tjejer kan vara ett sätt för killar att stärka sin status eller sina relationer inom killgruppen.
- Enkäter tyder på att andelen killar som tittar på porr alls har minskat, men att den minoritet som ofta ser på porr har ökat. Enligt Barnombudsmannen är tvångsmässig porrkonsumtion vanligare bland killar än tjejer, och ofta kopplat till andra svårigheter (psykisk ohälsa, erfarenheter av fysiskt och sexuellt våld, svårigheter med relationer, sexuell aggressivitet). Det går dock inte utifrån existerande studier att säga i vilken grad porrkonsumtionen är en konsekvens av eller en orsak till dessa svårigheter. Killar som söker stöd i stödchattar uttrycker en oro och svårighet att hantera tvångsmässig porrkonsumtion, att det kan vara ett sätt att distrahera sig från dåligt mående men också att de kan ha svårt att uppleva sexuell lust utan porr.

Kunskapsluckor om familj, vänskap, kärlek och sex

Det skulle behövas mer kunskap om hur killar i Sverige idag upplever att deras föräldrar förväntar sig att de ska hantera svårigheter, och om de litar på att föräldrar skulle stötta dem. Killar uttrycker i hög grad i enkäter att de kan prata med föräldrar men samtidigt finns det indikationer från intervjuer att killar inte litar på att föräldrar stöttar dem i svårigheter.

Som framgår ovan finns beskrivningar från killar om en brist på nära relationer och känslomässigt stöd. Det skulle behövas mer kunskap om killars vänskapsrelationer, kärleksrelationer och ensamhet, både i skolåldern och bland killar i 20-årsåldern, och i olika socioekonomiska sammanhang. Det saknas också kunskap om hur killars relationer påverkas av maskulinitetsnormer i Sverige idag.

I enkäter om sexuell hälsa saknas följdfrågor till de som inte haft sexualdebut om de frivilligt avstår, om de har oskuldskrav från sin familj eller om de inte har hittat någon att ha sex med. Det saknas även kunskap om killars (och tjejers) ofrivilliga celibat i relation till maskulinitetsnormer, och i vilken grad tidpunkten för sexuell debut enligt den unga själv kommer för tidigt eller för sent.

Det finns en uppfattning bland yrkesverksamma att det sker en förskjutning av normer bland tonåringar när det gäller sexuella handlingar som är hårdhänta och potentiellt innebär våld, och att detta skulle bero delvis på porr. Det saknas dock bred kunskap om detta från ungdomar själva, och på vilka sätt unga själva tänker att pornografin påverkar förväntningar.

Det saknas kunskap om hur killar ser på maktpositioner och genusnormer i heterosexuella relationer, i vilken grad killar föredrar en jämn maktfördelning eller om de själva önskar sig, eller tror att omgivningen förväntar sig, att en pojkvän ska vara dominerande eller överlägsen i relation till en flickvän.

Det saknas kunskap om hur killar med funktionsnedsättningar eller kroniska sjukdomar hanterar maskulinitetsnormer i kärleksrelationer, där stereotyper om manlig styrka och kontroll kan vara svåra att leva upp till.

Mobbing, trakasserier, våld och homofobi

Det tycks vara ungefär lika vanligt bland killar och tjejer att bli utsatta för mobbing, däremot är det vanligare att tjejer blir utsatta för sexuella trakasserier och sexuellt våld, och vanligare bland killar att utsättas för misshandel. I samtliga kategorier, utom mobbing, är det vanligast att förövaren är en kille eller en man. Att killar och män är överrepresenterade som förövare när det gäller relationsvåld samt sexuella trakasserier och våld innebär inte att killar inte också kan bli

utsatta. Killars utsatthet är dock inte lika tydlig. Att en kille blivit utsatt för sexuella trakasserier eller våld av en tjej passar till exempel inte in i stereotypen att killar alltid vill ha (heterosexuellt) sex. Killar kan därför också ha svårt att själva förstå sin egen utsatthet.

I flera studier framkommer att killar upplever att de ”måste” ha en hård jargong som gränsar till elak. Som kille är det inte heller accepterat att ta illa upp av detta språkbruk. Homofoba skällsord ”på skoj” är en integrerad del i denna jargong och det är viktigt att inte bli misstänkt för att vara homosexuell. Det finns också studier som tyder på att homofobin ökat bland killar, åtminstone i högstadie- och gymnasieålder.

- I flera studier på olika orter säger killar i fokusgrupper, framför allt i högstadiet, att killar ”måste” ha en hård, skämtsam och lite taskig jargong. De får inte heller ta det på allvar eller ta illa upp när någon säger taskiga saker på skämt till dem. Att ha ett snällt språk, eller ta illa upp av nedsättande ord, ses inte som manligt. Fysiska skojbråk mellan killar beskrivs av killar som något vanligt förekommande i högstadiet. Det kan vara en fin gräns mot allvarigare bråk, och det kan vara svårt att säga nej eller backa ur.
- Skällsord är i hög utsträckning homofoba eller misogynna och används slentrianmässigt mellan kompisar. I intervjuundersökningar säger killarna att när de använder ”bög” som skällsord så är det bara på skoj och inte för att man tror att någon är homosexuell. Killarna säger också att om de själva blir kallade ”bög” så tar de inte illa upp. Studiens forskare kommenterar dock att när ordet används är det ofta för att markera att personen har misslyckats med att leva upp till normen för hur killar ska vara.
- En enkätstudie visar att andelen unga i högstadiet och gymnasiet med negativa attityder till hbtq-personer har ökat. Andelen är högre bland killar än tjejer och har även ökat något mer bland killar.
- Killar i flera studier beskriver det som tabu att göra eller säga något som skulle få folk att på riktigt (till skillnad från skällsord ”på skoj”) ifrågasätta deras heterosexuella, och de nämner olika saker som killar inte kan göra, för då kan någon tro att man är homosexuell.
- Enligt Barnombudsmannen (BO) stämplas killar med utländsk bakgrund ofta som stökiga, hotfulla eller till och med mer våldsbenägna än andra. I fokusgrupper som MUCF gjort berättar killar i områden med stora socioekonomiska utmaningar att de upplever att de i hög grad blir utpekade och misstänkliggjorda av polisen.
- Sexuella trakasserier och sexuellt våld är något som drabbar tjejer i påtagligt högre grad än killar – men killar kan också drabbas, vilket visas i både enkäter och fokusgrupper. Dock uppfattar inte killar själva att killar kan vara offer för sexuella trakasserier eller sexuellt våld, särskilt inte från tjejer eller kvinnor. Även när killar återberättar situationer som skapat obehag eller osäkerhet, och som från ett

utifrånperspektiv låter som sexuella trakasserier, så identifierar killarna inte situationen som sexuella trakasserier.

- Sambandet mellan regelbunden mobbning i form av sexuella skämt och psykisk ohälsa är starkare bland killar än bland tjejer och att gå i en klass där detta är vanligt förekommande har samband med psykisk ohälsa även för dem som inte själva drabbas. Även detta samband är starkare bland killar.
- Det är mindre vanligt bland killar än bland tjejer som blivit utsatta för misshandel, sexuella trakasserier eller sexuellt våld att berätta för någon vad som hänt och det är endast en liten andel av utsatta killar som sökt vård eller polisanmält.
- Det är vanligare bland killar än bland tjejer att bli utsatta för misshandel. Att ange att man varit utsatt för lindrig misshandel (som inte krävde vård) är påtagligt vanligare i högstadiet än i äldre åldersgrupper. Bland unga som blivit utsatta i högstadieålder är skolan den vanligaste brottsplatsen, särskilt bland killar, och det är vanligt att kompisar är förövare, särskilt bland killar.
- Att vara utsatt för våld i nära relation är vanligare bland tjejer men det drabbar även en betydande del killar. Psykiskt våld är vanligast, men även fysiskt våld förekommer. Killar som är utsatta från en flickvän kan ha svårt att prata om det. Yrkesverksamma varnar för att killar i samkönad relation kan vara extra utsatta för grovt sexuellt och fysiskt våld.
- Jämställdhetsmyndigheten påpekar att killar med funktionsnedsättning är extra sårbara för våld i nära relation jämfört med killar utan funktionsnedsättning.
- När det gäller dödligt partnervåld mot unga (under 26 år) är killar eller män nästan uteslutande gärningspersoner och tjejer brottsoffer, och det vanligaste motivet är separation.
- Det finns stora likheter i det våld som förekommer i ungas respektive vuxnas parrelationer men ungas mer begränsade erfarenheter av tidigare relationer kan påverka hur de identifierar vad som är ett våldsamt beteende och vad som är ”normalt” i en relation. Att ha blivit utsatt för våld under uppväxten eller att ha blivit vittne till våld i familjen är en riskfaktor för killar att bli förövare av partnervåld.
- Killar hör även av sig till stödchattar för att de är oroliga för att vara eller bli våldsutövare. Då handlar det ofta om att de vill få bekräftelse på att de inte är hemska eller att deras kontrollbehov inte är orimliga.
- Unga med funktionsnedsättning, oavsett kön, har i högre grad än andra unga varit utsatta för mobbing i skolan, inklusive mobbing under hela skoltiden, samt för psykiskt eller fysiskt våld från föräldrar.

Kunskapsluckor om mobbing, trakasserier, våld och homofobi

- Det saknas generaliserbar kunskap om i vilken grad förväntan på en hård jargong upplevs av killar generellt i Sverige, och i vilken grad det gäller även i andra åldersgrupper än högstadiet.
- Det saknas kunskap om på vilket sätt förväntan på killar att ha en hård jargong påverkar skolklimatet för alla elever, hur det skiljer sig mellan skolor och individer utifrån föräldrars utbildning, gruppens ålder, hur killar som inte kan eller vill leva upp till den förväntade jargongen påverkas, och hur killar som blir så tränade i jargongen att de inte kan prata allvar påverkas av detta.
- Det saknas kunskap om killars upplevelser av lågintensivt våld och ”skojbråk” mellan killar, hur det relaterar till maskulinitetsnormer och hur det påverkar killars relation till våld, både som utsatta och förövare.
- Det saknas kunskap om huruvida ökningen av homofoba attityder bland skolelever kan kopplas till att det tycks ha skett något av en återgång när det gäller syn på jämställdhet.
- Det saknas kunskap om hur hbtqi-unga påverkas av att homofoba skällsord är vanligt förekommande. I underlagen till denna rapport har det fåtal hbtqi-killar som får röst i forskningsstudierna uttryckt både obehag och att det kan vara en svår situation, men det skulle behövas fler studier med unga hbtqi-personer om hur de upplever denna jargong.
- Det saknas kunskap om hur heterosexuella killar (eller hbtqi-killar som inte är öppna med sin sexualitet eller könsidentitet) påverkas av det ständigt närvarande kravet på att demonstrera heterosexualitet och undvika beteenden som kan tolkas som tjejiga eller som kan kopplas till stereotyper om homosexualitet.
- Det saknas kunskap om vilken bild unga har av vad som är en bra relation, vad som är våld i en relation, hur unga pratar med vänner och eventuella partner om detta, och vilka varningssignaler man ska se upp för. Ökad kunskap om detta skulle kunna användas för att förebygga både tjejers och killars utsatthet för våld i nära relation. Det saknas kunskap om hur killar resonerar kring eventuella egna tendenser till våld och kontroll av flickvänner, och hur vanligt det är att killar skulle vilja ha stöd för att begränsa sina egna tendenser till våld.

Killar utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck

Bland unga som lever i hederskontext är tjejer i högre grad utsatta för kontroll i vardagen och krav på att förbli oskuld till äktenskapet, men även killar kan vara utsatta för ett antal olika typer av förtryck och våld.

- Killars utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck kan ta olika former i olika kontext: oskuldskrav, krav på att vara heterosexuell, att inte själv få bestämma om man ska gifta sig och i så fall med vem, att gå in i familjeföretag, eller krav på att kontrollera eller till och med utöva våld mot sina kvinnliga familjemedlemmar. Även killar (och tjejer) som inte själva lever i hederskontext kan drabbas om de dejtade eller är ihop med en ungdom som lever i en familj med hedersrelaterat våld och förtryck.
- Unga som inte lever upp till förväntningar kan ibland föras ut ur landet. Jämställdhetsmyndigheten bedömer att killar i högre grad än tjejer skickas till olika typer av uppfostringsanstalter där det kan förekomma tvångsmedicinering, misshandel och brist på mat.
- Killar som lever i hederskontext är i högre utsträckning än andra killar utsatta för psykiskt, fysiskt och sexuellt våld.
- Unga hbtqi-personer är särskilt utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck, antingen genom att de inte vågar berätta för familjen och lever med stark rädsla och skam, eller att familjen försöker få dem att ändra sin sexuella läggning eller könsidentitet genom påtryckningar, hot eller våld.
- Killars utsatthet för hedersförtryck kan riskera att bli osynligt för både dem själva och omgivningen, för att tjejerna är mer utsatta för synlig kontroll och för att killarna själva kan tvingas eller tränas in i att också vara förövare av våld mot familjemedlemmar, eller ses som potentiella förövare av våld.

Kunskapsluckor om killar i hederskontext

Mycket av kunskapen i detta avsnitt kommer från yrkesverksamma som jobbar med dessa frågor, och inte från killar själva. Det beror i hög grad på att det är svårt att få kontakt med intervjupersoner. Ämnen där denna kunskapssammanställning inte har hittat uppgifter som kommer direkt från gruppen gäller killar som tvingas in i familjeföretag eller kriminalitet, killar som dejtade någon som lever under hedersrelaterat våld och förtryck, och killar som har förts ut ur landet. När det gäller den sistnämnda gruppen konstaterar Jämställdhetsmyndigheten att det är svårt att få kontakt med intervjupersoner (både killar och tjejer) dels för att majoriteten av de bortförda inte återkommer till Sverige, dels för att det inte finns något strukturerat och långsiktigt stöd till de unga som återkommer till Sverige (Jämställdhetsmyndigheten 2023). MUCF har genomfört intervjuer med unga hbtq-personer som lever i hederskontext samt samlat in skriftliga anonyma berättelser, men även i denna studie var det enbart ett fåtal unga som vågade dela sina berättelser (MUCF 2024a). I detta avsnitt finns även information från en enkät bland unga i storstadsregionerna samt från enstaka frågor i andra enkäter.

Killar och brott (utövande och utsatthet)

Andelen killar som har lagförts för brott är högre än för tjejer och vuxna, men andelen har minskat påtagligt de senaste 30 åren och därmed har även skillnaden gentemot tjejer minskat. När det gäller rån är killar överrepresenterade både som offer och förövare och killar som begått rån beskriver en form av hederskodex mot att råna tjejer. Killar som begår våldsbrott eller som blir indragna i organiserad brottslighet har oftare än andra en bakgrund som innehåller våld eller psykisk ohälsa i familjen. När killar blir indragna i organiserad brottslighet föregås det av en typ av grooming som snabbt lockar in killarna i en situation som är svår att ta sig ur. Killar blir i högre grad än tjejer misstänkta för brott, och det saknas kunskap om i vilken grad detta motsvarar den högre andelen av brott som begås av killar. Även när det gäller socialtjänstutredningar bedöms killar oftare än tjejer vara aktuella på grund av sitt eget beteende.

- Majoriteten unga som begår brott gör det en enstaka gång och är därefter laglydiga, men en liten del fortsätter med upprepade brott. Av de killar som begår upprepade brott har nästan samtliga begått ringa narkotikabrott, vilket tyder på att narkotika-
bruk är vanligt bland kriminella ungdomar. Det finns en ökad risk för upprepade brottslighet bland killar vars första lagförda brott är rån, grov stöld eller hot/våld mot tjänsteman.
- Dödligt våld mot killar 15–29 år ökade kraftigt i Sverige mellan 2011 och 2021. Det finns dock tecken på att andelen killar som avlidit till följd av dödligt våld minskat under 2024 men det är för tidigt att bedöma om detta är en trend eller en tillfällig minskning.

- När det gäller rån är killar starkt överrepresenterade både som offer och gärningsmän. Killar rånar framför allt andra killar och det typiska är att två eller tre killar rånar en ensam kille. Motiv är ofta pengar, status eller spänning. Det tycks finnas en sorts hederskod att det är fel eller omanligt att råna tjejer eller barn.
- Lägre andel killar än vuxna män anger att de någonsin har betalat för sex, men killar i åldern 21–29 är en ökande andel av de som misstänks för sexköpsbrott.
- En liten andel killar (runt en procent) har någon gång själva tagit emot ersättning för sex. Bland homosexuella, bisexuella eller pansexuella killar samt bland killar med funktionsnedsättningar är det dock mer vanligt förekommande än bland andra killar. I en intervjustudie med killar som tagit emot ersättning för sex har alla killarna tidigare blivit utsatta för sexuellt våld, och att ha sex mot ersättning var främst ett självskadebeteende för att hantera ångest. De beskriver flera möten med oförstående vård- och socialtjänstpersonal, men också hur värdefullt det är när man möter vårdpersonal eller socialsekreterare som förstår och lyssnar. Det är vanligare bland killar med funktionsnedsättningar att någon gång upp till 18 år ha tagit emot ersättning för sex, särskilt killar med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, psykiatriska tillstånd eller fysiska funktionsnedsättningar
- Både Brå, Barnombudsmannen och BRIS flaggar för att när unga, främst killar, dras in i organiserad brottslighet är det närmast en typ av grooming eller manipulativt spel, där killarna lockas in och sen snabbt sitter i en rävsax som är väldigt svår att ta sig ur. Killar kan ha svårt att själva beskriva sin egen utsatthet, utan berättar istället hur yngre killar hamnar i denna typ av svåra situationer.
- Unga som begår våldsbrott och unga som är aktiva i organiserad brottslighet har i högre utsträckning än andra unga en historia av våld i familjen, och i högre grad psykisk ohälsa. Arbete mot våld i familjen och för att tillgodose behoven av psykiatrisk vård kan därmed bidra till att förebygga brottslighet och våld bland såväl killar som vuxna män.
- Frihetsberövade unga under 18, varav majoriteten är killar, får ofta inte de isoleringsbrytande åtgärder eller den skolgång de har rätt till utifrån sin unga ålder, vilket kan försvåra för en återgång till samhället på lång sikt.
- Killar blir i högre grad än tjejer misstänkta för brott. Det kan bero på att killar i högre grad begår brott, men ett exempel är misstankar om eget narkotikabruk där killar står för 85 procent av misstankarna trots att förekomsten av narkotikabruk enligt andra undersökningar är jämförbar mellan killar och tjejer.

- I socialtjänstutredningar bedöms killar i högre grad än tjejer vara aktuella med anledning av sitt eget beteende, istället för på grund av utsatthet i hemmiljön. Denna skillnad syns redan från tre års ålder. Tjejer och killar bedöms ha behov av stöd och skydd i lika stor utsträckning, men tjejer har något högre sannolikhet att få insatser, vilket främst förklaras av att det är fler fall bland killar där det saknas samtycke till insatser från vårdnadshavare eller från den unga personen. Bland unga som är aktuella med anledning av kriminalitet är det ännu större skillnad mellan könen.

Kunskapsluckor om killar och brott

Det har konstaterats tidigare att brottslighet, särskilt våldsbrott, kan vara ett sätt för män att signalera och leva upp till föreställningar om maskulinitet (Ungdomsstyrelsen 2013c, 2013b, 2014). Våldsförebyggande program kan gynnas av att jobba med genusnormer och att bygga på en förståelse av maskulinitet (Ungdomsstyrelsen 2013a, 2013c, 2013b). Det saknas kunskap om vilken roll maskulinitet har när det gäller killar i Sverige idag som lockas av organiserad brottslighet; till exempel i vilken grad killar dras till kriminella nätverk eller annan brottslighet för att de upplever att de inte lyckas leva upp till maskulinitetsnormer i sitt vardagsliv. Det skulle också behövas mer kunskap om hur maskulinitetsnormer ser ut inom organiserad brottslighet, inte bara när det gäller hur killar och män förväntas vara, men också vem som ses som en legitim måltavla för brottslighet.

Diskussion

Lägesbeskrivning

Den kunskap som sammanställts i denna rapport tyder på att normer kring maskulinitet kan vara relativt snäva bland killar i Sverige. De studier som rör maskulinitetsnormer är huvudsakligen gjorda på högstadiet, och i viss mån gymnasiet och bland killar som sökt vård framför allt för psykisk ohälsa. Det saknas därmed bredare kunskap om hur dessa normer ser ut i olika åldersgrupper och sammanhang. Studierna visar att killar behöver positionera sig i relation till dessa normer oavsett om de håller med om dem eller inte. Den maskulinitetsnorm som framgår mest tydligt, utifrån vad killar själva säger, är att killar enligt normerna ”inte får” prata om känslor eller visa känslor eller sårbarhet. Killar som visar känslor uppfattas som obekväma och blir kategoriserade av andra, både killar och tjejer, som inte tillräckligt mycket kille. Något som också nämns är att killar ”ska” ha en hård och skämtsam jargong, ska tolerera skojbråk, och inte ska ta förolämpningar på allvar eller bli ledsna. Killar själva uttrycker dock en önskan att ha vänner som de kan prata med på allvar om till exempel problem eller känslor.

Normerna bygger i hög grad på att killar ska undvika allt som kan tolkas som feminint eller homosexuellt, vilket kan yttra sig i att de annars kallas för ”tjejiga” eller blir retade eller misstänkta för att vara homosexuella. Den jargong som förväntas av killar tycks innehålla hög förekomst av homofoba skällsord. Normerna kan ha negativa konsekvenser både för de killar som lever upp till normerna och de killar som inte vill eller kan det, och dessutom för tjejer.

I de digitala miljöer som brukar kallas för manosfären sprids budskap om maskulinitet och relationer som bygger på starkt förenklade eller polariserade föreställningar, där kvinnor och tjejer kan framställas i negativa eller stereotypa termer. Sådant innehåll kan nå killar genom flera olika digitala kanaler, exempelvis öppna sociala medier, videotjänster, forum med medlemskap, dataspel och samtal i anslutning till spel och spelcommunities.

Flera studier de senaste åren indikerar att det har skett en ökning av andelen killar i Sverige som har negativ syn på jämställdhet, hbtqi-personers rättigheter och tjejers rättigheter, men majoriteten killar har fortfarande en öppen och positiv syn på de flesta av dessa aspekter.

Även om de flesta killar i Sverige har goda levnadsvillkor, finns det undergrupper av killar som har stora utmaningar och svårigheter, och maskulinitetsnormer kan orsaka, försvåra eller dölja dessa svårigheter. Killars jämställdhetsutmaningar behöver därmed inte bara handla om de utmaningar som är vanligare bland killar än bland tjejer. Det kan även handla om att killar och tjejer har olika verktyg att hantera svårigheter, samt att unga som har svårigheter som går emot könsbaserade stereotyper kan gå under radarn.

Rapporten har sammanfattat existerande kunskap från framför allt de senaste fem åren om svårigheter som killar i Sverige möter. Det saknas en tydlig bild av vilka svårigheter som är direkt orsakade av maskulinitetsnormer, även om det finns gott om väl underbyggda hypoteser. Genusnormer påverkar förmodligen vilken arbetsinsats killar respektive tjejer i genomsnitt lägger på studier. Normer om manskodade och kvinnokodade arbeten kan påverka att killar och tjejer

väljer olika när det gäller studier på gymnasium och högskola. Maskulinitetsnormer kan vara en bidragande faktor till att killar i högre grad än tjejer dör av självmord, droger, trafik, våld och fallolyckor. Normer om att killar inte får prata om känslor, visa känslor eller söka hjälp kan försvåra killars hantering av svårigheter som psykisk ohälsa eller utsatthet för psykiskt, fysiskt eller sexuellt våld eller hedersrelaterat våld och förtryck. Normer om att killar är aktörer och alltid ska vara intresserade av sex kan dölja killars utsatthet för sexuella övergrepp och trakasserier. Stereotyper om killar som dominanta och starka kan dölja att även killar kan vara utsatta för våld i en kärleksrelation. Att många killar saknar någon att prata med om sexualitet och relationer kan försvåra för killar att hantera relationer eller ofrivillig frånvaro av relationer. Att uppleva sig avvisad av tjejer kan för killar också vara kopplat till att i högre grad ha kvinnofientliga åsikter, vilket i förlängningen även kan drabba tjejer negativt.

Sammanställningen har haft fokus på omständigheter i Sverige, men har lyft ett internationellt perspektiv på följande aspekter: i viss mån när det gäller beskrivningen av manofären, som är ett internationellt fenomen, samt för att påpeka att både killars högre dödlighet samt killars i genomsnitt lägre skolresultat är jämförbara med könsskillnaderna i liknande länder. Längre ner i diskussionen lyfts några internationella studier som exempel på studier som skulle vara relevanta att genomföra i Sverige.

När det gäller killar med funktionsnedsättning har sammanställningen överlag visat att skillnader mellan unga med och utan funktionsnedsättning är liknande för killar och tjejer. Kunskapssammanställningen har inte resulterat i några några studier som handlade om hur killar med funktionsnedsättning bemöts utifrån maskulinitetsnormer och hur de hanterar maskulinitetsnormer.

Sammanställningen omfattar killar mellan 13 och 29 år, men det är viktigt att urskilja att killar under 18 fortfarande är barn och omfattas av barnkonventionen. Flera artiklar av barnkonventionen är relevanta här, som barns rätt att skyddas från våld och sexuella övergrepp, barns rätt till utbildning (relevant särskilt gällande barn som är frihetsberövade eller placerade i statens vård), barns rätt att få tillgång till information via internet och statens ansvar att uppmuntra till att det skapas material som är av värde för barn och som inte är skadligt samt att uppmuntra utvecklingen av lämpliga riktlinjer för att skydda barn mot information och material som är till skada för barns välfärd.

Sammantaget visar kunskapssammanställningen att maskulinitetsnormer kan ha betydelse för killars levnadsvillkor inom en rad områden, samtidigt som kunskapen om maskulinitetsnormernas uttryck, utbredning och konsekvenser är begränsad, inte minst när det gäller hur de påverkar killar i digitala miljöer. Mot denna bakgrund finns behov av såväl fördjupad analys som fortsatt kunskapsutveckling, liksom överväganden av insatser, för att säkra jämställda och jämlika villkor för alla unga i Sverige. I följande avsnitt redovisas analys, inklusive bedömningar och förslag.

Analys, förslag och bedömningar

Kunskapsluckor om maskulinitetsnormer, attityder till jämställdhet och mansfären

Denna rapport har funnit en rad studier med fokusgrupper eller individuella intervjuer från de senaste åren med tämligen samstämmiga resultat när det gäller maskulinitetsnormer. Även om studierna huvudsakligen är samstämmiga så är de genomförda i specifika sammanhang (främst i skolor eller med killar som varit i kontakt med värden) och är inte representativa för killar generellt i Sverige. Dessutom har flera av de intervjustudier som genomförts inte haft genusnormer som huvudsaklig forskningsfråga utan detta ämne har kommit upp spontant, och då har killarna i studien främst pratat om normer som de själva uppfattar som negativa. Normer som kanske av killarna uppfattas som neutrala eller positiva har inte kommit upp i någon högre grad. Detta trots att statistiken i kapitel 5 visar att killar i högre utsträckning än tjejer uppger att de har god hälsa, trivs i skolan och i lägre utsträckning rapporterar stress eller psykisk ohälsa. Frånvaron av positiva aspekter på maskulinitetsnormer i sammanställningen skulle kunna bero delvis på att det är svårt för individer att se när de själva röner fördelar. Det skulle också kunna ha att göra med att manlighet eller det maskulina ses som normen. Det skulle också kunna bero på att killar som inte upplever problem med maskulinitetsnormer inte nämner dessa alls, och då har studierna inte fångats upp av sökningen som gjorts för denna sammanställning. Det saknas helt statistik om hur maskulinitetsnormer ser ut för killar i Sverige idag. För att samla in den typen av statistik behövs först samtal med unga för att identifiera vilka frågor som är relevanta att ställa i enkäter.

MUCF, dåvarande Ungdomsstyrelsen, visade 2012 att att det var högre andel killar som sa att omgivningen tycker det är viktigt att killar är manliga än andelen som själva tyckte detta var viktigt, och ännu högre andel rapporterade att det finns förväntningar på hur de ska vara som kille (Ungdomsstyrelsen 2013c). En studie i USA, Mexiko och Storbritannien bland killar 18–30 år gamla visade att det var betydligt högre andel killar som menade att samhället hade ett antal specifika normer om snäv och hård manlighet och obligatorisk heterosexualitet än andelen killar som själva höll med om dessa normer. Andelen killar som själva höll med om normerna var dock även den relativt hög, särskilt för vissa normer, vilket antyder att det mycket väl kan vara så att det i hög grad är killar som inskräper dessa samhällets normer gentemot de killar som inte håller med (Heilman m.fl. 2017).

Det saknas kunskap om hur utbredda maskulinitetsnormer är bland killar i Sverige idag, hur förhandlingsbara de är, hur killar hanterar dem, i vilken grad killar själva håller med om dessa normer eller upplever dem som en förväntan från omgivningen, från vilka källor i omgivningen killar uppfattar att dessa krav och förväntningar kommer, hur de bemöts om de inte lever upp till förväntningarna, och hur maskulinitetsnormer påverkar deras liv och deras relationer till jämnåriga och andra. Det saknas kunskap om hur killar hanterar när de online möter snäva maskulinitetsnormer, misogyni och homofobi. Det saknas också kunskap om positiva förebilder och positiva aspekter av maskulinitetsnormer, samt om det finns olika alternativa former av

maskulinitet bland killar i Sverige idag. Det skulle behövas mer kunskap om i vilken grad killar i Sverige tränas i att se ner på och undvika beteenden som kan uppfattas som feminina eller som kopplas till stereotyper om homosexualitet, även om de inte anser sig hålla med om homofoba eller kvinnofientliga attityder, och hur det i så fall påverkar deras eget mående, deras beteende gentemot andra människor och deras kärleks- och vänskapsrelationer.

En sammanställning av forskning om maskulinitet, grupper och våld som MUCF (dåvarande Ungdomsstyrelsen) publicerade 2014 visade på många liknande resultat som denna rapport. Både svenska och internationella studier i den sammanställningen återberättade hur killar förväntades visa upp manlighet inför grupper av andra killar, genom tuffhet, våld och obligatorisk heterosexualitet. Det sistnämnda tog uttryck dels genom att skryta om sexuella erfarenheter med tjejer eller i grupp utföra sexuella trakasserier eller sexuellt våld gentemot tjejer, dels genom homofoba trakasserier eller våld (inklusive sexuellt våld) mot killar eller män som uppfattades avvika från normen (Ungdomsstyrelsen 2014).

Det finns en stor kunskapsbrist när det gäller hur killar i Sverige hanterar och påverkas av påståenden om maskulinitet och kvinnofientlighet som de möter online, till exempel från den så kallade manosfären. Analys av innehåll online och besökare på specifika hemsidor tyder på att det finns relativt många killar eller män i Sverige som tar del av den världsbild som sprids via incel-forum (Fernquist m.fl. 2020) eller som online uttrycker kvinnofientliga åsikter generellt (Hansson m.fl. 2024, Mogensen & Holding Rand 2020) men det saknas helt kunskap om exakt hur många, i vilka åldersgrupper och hur detta påverkar killarna.

Algoritmer, och kanske i viss mån medvetna aktörer, riktar denna typ av innehåll i hög grad mot unga killar i allmänhet, inte bara de som aktivt söker upp det. En norsk studie indikerade att killar i gymnasieålder som regel tar manosfärens budskap med en nypa salt (Reform 2025), men det finns ingen liknande studie bland killar i Sverige, och även för Norge är resultaten inte generaliserbara till olika åldrar, socioekonomiska sammanhang etcetera. Det saknas nästan helt systematisk kunskap om i vilken grad killar i Sverige som inte aktivt söker efter innehåll från manosfären ändå får den typen av innehåll i sitt flöde, eller i vilken grad manosfärens åsikter och världsbild ”läcker ut” till killar som inte ens ser det innehållet direkt, till exempel via jämnåriga i deras nära omgivning.

De budskap som framförs inom manosfären kan ha negativa konsekvenser både för killars hälsa och välbefinnande, tjejers och kvinnors rättigheter, och samhället i allmänhet, men det saknas nästan helt kunskap om hur det ser ut i Sverige. Den glorifiering av självmord, den fatalistiska synen på utseendets betydelse, och den föraktfulla inställning till psykisk ohälsa som råder inom olika delar av manosfären kan ha negativa konsekvenser för killars psykiska hälsa och tendens att söka hjälp. Den hatfulla inställningen till tjejer och kvinnor som genomsyrar manosfären kan både påverka killars vardagsrelationer och syn på jämställdhet men kan också medföra risk för våld. Tonläget inom manosfären kan spridas till kommentarsfält, forum och direktmeddelanden utanför manosfären. Ett aggressivt, misogynt, homofobiskt och främlingsfientligt samtalsklimat på Internet och i samhället som helhet kan minska möjligheten till demokratiskt deltagande för

tjejer, kvinnor, minoriteter och alla som förespråkar jämställdhet och tolerans oavsett kön (Mogensen & Holding Rand 2020).

I de studier av killars upplevelser av maskulinitetsnormer som har sammanställts för denna rapport har killar inte nämnt påverkan från digitala sammanhang utan har nästan uteslutande pratat om det tryck de upplever från personer i sin nära omgivning att leva upp till förväntningar på hur killar ska vara. Det rör sig troligtvis om en komplex samverkan av influenser, där snäva maskulinitetsnormer och misogyni från digitala plattformar kan nå killar inte enbart direkt utan också via jämnåriga, och kan förstärkas av traditionella maskulinitetsnormer som, omedvetet eller medvetet, kan förmedlas av både vuxna och jämnåriga i omgivningen.

- **Myndigheten föreslår** att regeringen ger MUCF i uppdrag att undersöka på vilket sätt och i vilken utsträckning pojkars och unga mäns livsval och livskvalitet påverkas av det innehåll som de exponeras för i sociala medier och i sin nära omgivning, ur ett jämställdhetsperspektiv. Uppdraget bör i lika hög grad fokusera på vilka förväntningar och maskulinitetsnormer killar möter offline som online. Det behövs även ett brett grepp på vad som menas med online, och inkludera inte bara traditionella sociala media men också olika typer av gaming-relaterade plattformar samt låsta forum och diskussionsgrupper. Uppdraget bör genomföras i nära samverkan med Jämställdhetsmyndigheten.
- **Myndigheten föreslår** att regeringen ger Jämställdhetsmyndigheten i uppdrag att samverka med de myndigheter som regelbundet genomför enkäter riktade till unga i Sverige, för att se över möjligheten att inkludera frågor som berör hur maskulinitetsnormer påverkar killars och tjejers levnadsvillkor, där det är relevant och möjligt. Dessa frågor skulle exempelvis kunna röra generella maskulinitetsnormer, vilka förväntningar och krav unga tycker att man kan ha i en kärleksrelation, hur killar ser på vikten av skolprestationer kopplat till framtida karriärsval, följdfrågor till unga som inte har haft sexualdebut samt frågor om manofären och vilka online-forum killar använder för att söka svar på frågor om hälsa, självkänsla och relationer.
- **Myndigheten föreslår** att regeringen ger Mediemyndigheten i uppdrag att analysera i vilken mån och på vilka sätt algoritmer på sociala medier premierar extremt och hatfullt innehåll specifikt till killar.

Hur påverkar maskulinitetsnormer killars liv?

Maskulinitetsnormer hos killar själva eller deras omgivning kan orsaka svårigheter och utmaningar för killar, de kan försvåra hanteringen av svårigheter oavsett orsak, och de kan dölja svårigheter. Å andra sidan skulle maskulinitetsnormer också kunna skydda killar från utmaningar och problem eller ge dem verktyg att hantera problem, även om det inte framkommit så tydligt i denna sammanställning. Det är mindre troligt att maskulinitetsnormer skulle kunna bidra till att synliggöra killars utsatthet eller problem, eftersom en framträdande aspekt av maskulinitetsnormerna är att killar förväntas kunna hantera sina svårigheter i tysthet utan att det märks så mycket.

Maskulinitetsnormer kan orsaka, försvåra eller dölja svårigheter för killar

Maskulinitetsnormer skulle kunna skapa svårigheter för killar till exempel när det gäller så vitt skilda områden som skolprestationer, dödsfall och skador på grund av högre riskbeteende, våld, beroendeproblematik på grund av självmedicinering av psykisk ohälsa, samt att killar blir indragna i organiserad brottslighet. Maskulinitetsnormer om obligatorisk heterosexualitet kan bidra till ökad homofobi och aggressivt språkbruk mot hbtqi-personer. Det kan göra det svårt för hbtqi-killar att vara öppna med sin sexualitet eller könsidentitet. Även killar som är heterosexuella cispersoner kan drabbas negativt, genom att rädslan för att ses som homosexuell kan fungera som en sorts utpressning att leva upp till snäva maskulinitetsnormer.

Att killar upplever att de inte får prata om känslor, inte får visa sårbarhet och inte får söka stöd kan göra det svårt att hantera svårigheter som kan innebära sårbarhet, som psykisk ohälsa, funktionsnedsättning eller utsatthet för sexuellt våld eller våld i nära relation. Killar själva beskriver, både i forskningsstudier och stödchattar, att maskulinitetsnormer har negativ inverkan på deras möjlighet att hantera psykisk ohälsa. Det saknas kunskap när det gäller hur maskulinitetsnormer påverkar hur killar hanterar egen funktionsnedsättning. Tjejer tycks i högre grad ha emotionellt stöd från omgivningen och en träning och acceptans för att prata om problem. Killar kan ha andra verktyg att hantera svårigheter, som till exempel träning i att vara handlingsinriktad, men det är inte något som framkommit i denna sammanställning. Det finns alltid stora individuella variationer samt skillnader utifrån faktorer som socioekonomi och etnicitet. Unga som inte vill eller kan uppfylla normerna för sitt kön kan möta specifika utmaningar. Det saknas kunskap för Sverige om killars vänskap och vilket stöd de får från kompisar. Studier från framför allt USA lyfter att killar, särskilt i tidigare tonåren eller via gamingsammanhang, kan ha nära, personliga och djupa vänskapsrelationer med andra killar (Equimundo 2021, Way 2013). I de publikationer som sammanställts i denna rapport uttrycker svenska killar tvärtom både i stödchattar och forskningsstudier att det är svårt att finna djupa vänskapsrelationer där man kan prata allvar och få stöd.

Maskulinitetsnormer kan också göra det svårt både för killar och andra i omgivningen att se och uppmärksamma killars utsatthet för sexuellt våld och sexuella trakasserier, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i nära relation. Killars psykiska ohälsa kan också bli osynlig.

Yrkesverksamma har påpekat att diagnoskriterier för vissa psykiatriska diagnoser bättre återspeglar hur dessa psykiska sjukdomar tar sig uttryck hos tjejer och kvinnor, inte killar.

Ett av de mest extrema exemplen på hur maskulinitetsnormer kan både orsaka, försvåra och dölja killars svårigheter är killars högre dödlighet i självmord. Tjejer begår enligt alla indikationer självmordsförsök i högre utsträckning än killar, men överlever i högre grad självmordsförsök. Tjejer högre överlevnad skulle kunna bero på att killar och tjejer väljer olika metoder (Canetto & Sakinofsky 1998). Det skulle också vara relevant att se på i hur hög grad det beror på att omgivningen är mer medvetna om tjejers självmordstankar och risken för att de kommer göra självmordsförsök, och att det därmed finns större chans att någon hinner upptäcka ett självmordsförsök och tillkalla vård. En nederländsk studie fann stora skillnader i killars och tjejers självmordsrelaterade kommunikation, där killar kommunicerade mindre, senare, till färre personer och ofta på ett sätt som var präglad av makaber humor och skämtsamhet. Som en konsekvens av detta var vårdnadshavare som regel mer medvetna om risken för självmord när det gällde tjejerna än killarna (Balt m.fl. 2021).

- **Myndigheten föreslår** att regeringen ger MUCF som instruktionsbunden uppgift att arbeta vidare med insatser för en öppen och inkluderande miljö i skolan för unga hbtqi-personer. MUCF har sedan 2016 haft uppdraget Insatser för att främja en öppen och inkluderande miljö i skolan för unga hbtqi-personer. Genom kunskapshöjande insatser och stödmaterial har myndigheten nått lärare, skolledare och annan skolpersonal och därigenom ökat medvetenheten om unga hbtqi-personers levnadsvillkor samt betydelsen av normmedvetet och inkluderande bemötande. Samtidigt visar MUCF:s erfarenheter från uppdraget att ett långsiktigt stöd till skolpersonal är en förutsättning för en hållbar utveckling av skolornas arbete med hbtqi-frågor och för kontinuerliga insatser som ger bestående resultat. Lärare och annan skolpersonal fortsätter att efterfråga fördjupad kunskap, och tillgången till verktyg för att skapa trygga och inkluderande skolmiljöer varierar mellan skolor och skolhuvudmän. Även i de fall där det finns vilja och engagemang att arbeta med hbtqi-frågor saknas ofta kunskap om effektiva metoder för ett systematiskt och långsiktigt arbete. För att säkerställa kontinuitet och likvärdighet i skolans arbete bedömer myndigheten därför att uppdraget Insatser för en öppen och inkluderande miljö i skolan för unga hbtqi-personer bör bli en del av myndighetens instruktionsbundna uppgift.
- **Myndigheten bedömer** att det behövs kunskap om i vilken grad killars lägre skolresultat beror på att normer och förväntningar för killar medför att de har framtidsplaner som inte kräver höga betyg, till exempel för att de i högre grad planerar att gå yrkesprogram och därefter direkt ut i yrkeslivet, och på vilket sätt killars liv påverkas på lång sikt av betyg och val inför gymnasiet.
- **Myndigheten bedömer** att det behövs mer kunskap om hur killar med funktionsnedsättningar hanterar maskulinitetsnormer, till exempel förväntningar som finns på att killar ska klara sig själva, inte be om hjälp, och inte visa känslor.

- **Myndigheten bedömer** att det behövs mer kunskap om i vilken grad psykisk ohälsa eventuellt är underdiagnostiserad eller underreporterad bland killar. Det pågår ett arbete för att gå över till den senaste versionen av den internationella klassifikationen av sjukdomar, ICD-11, i vilken Världshälsoorganisationen bland annat har gjort en större revidering av psykiatriska diagnoser. Detta skulle kunna bidra till en mer jämlik och jämställd diagnosticering. Det pågår även arbete på Socialstyrelsen med att ta fram nya riktlinjer för psykiatriska tillstånd, ett arbete som ska vara klart 2028. Det är viktigt att symptom som i viss utsträckning kan ta olika uttryck utifrån kön samt genusnormer uppmärksammas när nya kunskapsstöd och rekommendationer tas fram. Det skulle dessutom vara värdefullt att genom forskning analysera om mönstren av diagnosticering bland killar förändras i samband med övergång till det nya klassifikationssystemet.
- **Myndigheten bedömer** att det behövs mer kunskap inte bara om varför fler killar dör i självmord men också varför fler tjejer överlever självmordsförsök. Ett sätt att öka den kunskapen skulle vara statistiska analyser med genusperspektiv på självmord och självmordsförsök bland unga upp till 29 år, för att öka förståelsen av vilka faktorer som föregår självmord och självmordsförsök, och vilka faktorer både i samband med själva händelsen och tidigare som kan kopplas till att unga överlever självmordsförsök. Ett initiativ som kommer bidra till ökad kunskap om självmord bland barn är Folkhälsomyndighetens nya uppdrag om nationella utredningar för att förebygga suicid, som innebär att en bred händelseanalys av varje självmord bland personer under 18 år genomförs. Uppdraget innebär inte att det kommer att genomföras statistiska analyser av det slag som föreslås ovan, men arbetet kommer på längre sikt att kunna ge ökad förståelse bland annat av kommunikation, hjälp-sökande och tidigare vårdkontakter från killar respektive tjejer innan självmordet.
- **Myndigheten bedömer** att det behövs mer kunskap om vilken bild unga har av vad som är en sund relation och vad som är våld i en nära relation. Här ingår även vilka varningssignaler som unga själva lyfter som viktiga att vara uppmärksam på. Det behövs även ökad kunskap om hur unga pratar med vänner och eventuella partners om våldsutsatthet och att utöva våld i nära relationer. Ökad kunskap om detta skulle kunna användas för att förebygga både tjejers och killars utsatthet för våld i nära relation.
- **Myndigheten bedömer** att det behövs långsiktighet och stabilitet i uppdrag som stöttar unga när det gäller nära relationer, våld, samtycke och gränssättning. Här ingår bland annat MUCF:s pågående arbete med utbildningspaketet Rätt att veta, en viktig insats för att stärka vuxnas förmåga att prata med unga om ämnen som kan kännas svåra att närma sig, till exempel relationer, våld, gränser och utsatthet, samt Jämställdhetsmyndighetens nystartade program Relationskompassen som arbetar förebyggande mot våld i ungas nära relationer i årskurs 5 och 6, genom att synliggöra och utmana normer kring kön och genus, samt skapa en stabil grund för goda nära relationer som bygger på respekt, samtycke och jämställdhet.

- **Myndigheten bedömer** att informationsmaterial till yrkesverksamma gällande områden som psykisk ohälsa, sexuellt våld och trakasserier, våld i nära relation samt hedersrelaterat våld och förtryck bör, även när materialet behöver fokusera på tjejers högre utsatthet, innehålla formuleringar om att killar kan vara utsatta och att det kan vara svårt för dem att berätta om det.
- **Myndigheten bedömer** att killars tillgång till förebyggande insatser för psykisk och sexuell hälsa skulle kunna förbättras genom att ge en enkel och tydlig ingång till ungdomsmottagningar, och säkerställa att besök inom skolhälsovården blir av även bland tonåringar. Regeringens uppdrag till Socialstyrelsen och Folkhälso-myndigheten att genomföra insatser för att utveckla ungdomsmottagningarnas arbete skulle kunna bidra till detta. Även uppdraget att ta fram ett nationellt hälsoprogram för barn och unga skulle kunna ha positiv betydelse för killars nyttjande av vård och förebyggande insatser, om programmet har en genusmedveten ansats.

Hur maskulinitetsnormer påverkar tjejer

Maskulinitetsnormer och killars strävan efter att uppfylla dem kan också få konsekvenser för tjejer. Den jargong som killar förväntas ha gentemot varandra kan antas påverka hur de pratar med och bemöter tjejer. Beteenden som bland killar kan upplevas som kul och att det stärker deras inbördes relationer och sociala status kan medföra sårbarhet och utsatthet bland tjejer. Detta kan ligga på ett brett spektrum, från en vag känsla av obehag i skolkorridoren, till sexuella trakasserier, tjat om nakenbilder, oombedda ”dick pics”, sexuella övergrepp, våld i nära relation och att en del killar har en uppfattning om att de har ”rätt” att kontrollera vad deras flickvän gör eller att kräva att ha sex på ett sätt som är tillfredsställande för dem även om sexpartnern inte vill. Studier av killars syn på digitala sexuella trakasserier visar att på en del skolor (men inte alla) så är dessa trakasserier (att till exempel tjata om nakenbilder eller skicka ovälkomna sexuella inviter) ett sätt för killar att stärka sin status bland de andra killarna och sin heterosexuella identitet. Det innebär att det finns sammanhang där trakasserier av tjejer är ett sätt för killgruppen att förstärka maskulinitetsnormer.

Det finns forskningsresultat som tyder på att killar som upplever att de i hög grad blivit avvisade av tjejer också i hög grad har misogyna åsikter. Det skulle behövas mer kunskap om hur detta kopplar an till kvinnofientliga budskap online, i och med att mycket av budskapen från manofären handlar om att kvinnor antas vara ytliga i sina val av sexpartners och romantiska partners. Det innebär att sambandet mellan upplevt avvisande och misogyni antingen skulle kunna bero på att dessa killar redan har tagit del av manofärens budskap, eller skulle kunna leda till att de är mer mottagliga för denna typ av budskap.

Det finns en uppfattning bland yrkesverksamma (Jämställdhetsmyndigheten 2025b) att det sker en förskjutning av normer bland tonåringar när det gäller sexuella handlingar som är hårdhänta och på gränsen eller över gränsen till våld, och att detta skulle bero delvis på porr. Men statistik visar inte på en ökning av andelen tjejer som är utsatta för sexuellt våld (MUCF 2025a).

Det saknas bred och generaliserbar kunskap om detta från ungdomar själva, och på vilka sätt unga själva tänker att pornografin påverkar förväntningar.

Det finns också exempel på att maskulinitetsnormer eventuellt skyddar tjejer, som när killar som är engagerade i organiserad brottslighet uttrycker att det inte är okej att råna tjejer, då är man ”inte en man”. Här drabbar normen istället killar, som ses som tillåtet villebråd.

- **Myndigheten bedömer** att det behövs mer kunskap om hur killar i olika kontexter och olika åldrar resonerar kring jämställdhet och tjejers rättigheter, och hur de agerar utifrån det i vardagslivet. MUCF ser positivt på att det uppdrag som getts till Jämställdhetsmyndigheten om att genomföra kunskapshöjande insatser om hur flickor och unga kvinnor påverkas av användning av sociala medier ur ett jämställdhetsperspektiv även inkluderar att undersöka vilken förväntan unga män får på kvinnor baserat på det innehåll de exponeras för i sociala medier, vilket kommer bidra till ökad kunskap på detta område.

Områden som inte har täckts in

Ett antal områden som skulle kunna vara jämställdhetsutmaningar för killar har inte dykt upp i resultaten för sökningen. Sökningen för denna rapport har fokuserat på de senaste fem åren, så det kan finnas studier som är äldre.

Killars situation om de blir unga pappor har inte kommit upp, och inte heller killars attityder till framtida föräldraskap och omsorgsansvar. Andra områden som skulle kunna vara relevanta men som inte har kommit upp är maskulinitet, våld, trakasserier och inkilning²⁴ inom idrottslag eller i supportersammanhang, maskulinitetsnormer och våld under nollningsritualer på högskolor, samt maskulinitetsnormer under militärtjänstgöring. Maskulinitetsnormer och våld inom idrottslag och supporterklubbar har tidigare nämnts i en forskningssammanställning (Ungdomsstyrelsen 2014) och i en enkät 2012 svarade var tionde kille i åldern 16-24 att han hade ”förolämpat, skadat eller försökt skada någon i samband med eget idrottsutövande” (Ungdomsstyrelsen 2013c).

Specifika aspekter av normer som nämns i samhällsdebatten

Vissa aspekter av specifika konkreta normer gällande könsroller som rör sig i en mer traditionell riktning har lyfts i media eller liknande, men har inte studerats i någon av de studier som har framkommit i denna sammanställning. Ett ämne som har lyfts i medier²⁵ är såkallad ”princess treatment”, som innebär att en del tjejer eller kvinnor förväntar sig en gammaldags typ av chevalereskt beteende som att en man ska öppna dörren, bära väskor och betala på dejten.

²⁴ Inkilning är inom idrott motsvarande aktiviteter som nollning inom utbildning.

²⁵ Göteborgsposten Laura Vandelin 2025-07-20 ”Princess-treatment” trendar – sågas av experter”, TV4 2025-08-04 ”Princess treatment” trendar på Tiktok: ”Oerhört provocerande”.

I ungdomsbarometerns generationsrapport för 2025 var det framför allt killar som i hög grad tyckte att killar ska betala på en dejt (Ungdomsbarometern 2025).

Ett annat exempel på ett fenomen som nämnts i media²⁶ samt har studerats online (Burnett 2022) men inte studerats i Sverige är rörelsen ”NoFap” eller ”no nut”. Det är en rörelse som bedöms ha kopplingar till manofären, och samlar män och killar som praktiserar avhållsamhet från onani under längre perioder. För vissa män kan det vara ett sätt att hantera upplevt porrberoende, men rörelsen har också en blandning av nypuritansk moralitet, snäva maskulinitetsnormer och pseudovetenskapliga påståenden om att det ökar testosteron och livskvalitet (Burnett 2022). Norska killar diskuterar rörelsen i en fokusgrupp. De ser den å ena sidan mest som något man testat på skämt, men å andra sidan uttrycker de i samband med diskussionen vissa negativa attityder till killars onani, vilket tyder på att de ändå kan ha påverkats (Reform 2025).

Fenomenet ”looksmaxxing” (se avsnittet om utseendenormer, sidan 18 samt inforutan om manofären, sidan 24) har enligt vad MUCF känner till inte studerats i Sverige, även om det tycks finnas tendenser att det kan ha spritts även bland unga utanför incelsfären. En extrem variant av looksmaxxing, som inte heller har studerats i Sverige, är det som kallas ”bone smashing”, att slå sig själv i ansiktet med någonting hårt för att skapa små frakturer med hoppet att detta ska förstärka kindbenen, något som har förekommit som en trend på TikTok²⁷.

En aspekt av manofären som nämnts i dokumentären ”Inside the manosphere”²⁸ från 2026 men som det saknas systematisk kunskap om, är att flera manfluencers tycks ha olika betaltjänster för att tjäna pengar på sina följare. Det kan röra tjänster med fasta priser, som tillgång till ”kurser” och slutna samtalsgrupper, men också investeringstjänster, där manfluencern tar en viss procent även när den som investerade förlorar hela investeringen.

²⁶ DN 2021-01-01 ”Varför har männen slutat onanera? Här är historien om Nofap-rörelsen”, Svenska Dagbladet Jennie Aquilonius 2022-11-04 ”Globala rörelsens mål: att män slutar onanera”.

²⁷ En svensk läkare gick 2023 ut med varning kring detta i TV4 <https://www.tv4.se/artikel/7qypJETUzSiK5wlU-taXJ3f/lakarens-varning-efter-nya-trenden-kan-leda-till-fel-lackning>. Se även artikel i Expressen <https://www.expressen.se/nyheter/lakare-varnar-for-virala-trenden-slar-sonder-ben-med-hammare/>

²⁸ Louis Theroux: Manofären inifrån (11 mars 2026), ursprungstitel Louis Theroux: Inside the manosphere, se <https://www.imdb.com/title/tt39792948/>.

Referenser

Agardh, A., Priebe, G., Emmelin, M., Palmieri, J., Andersson, U., & Östergren, P.-O. (2022). Sexual harassment among employees and students at a large Swedish university: Who are exposed, to what, by whom and where – a cross-sectional prevalence study. "BMC Public Health", 22(1), 2240.

<https://doi.org/10.1186/s12889-022-14502-0>

Ahlström, C. (2024). "Våld i ungas nära relationer. Sammanfattning av tre forskningsrapporter". Göteborg: Jämställdhetsmyndigheten.

Andersson, P., Jokinen, J., Jarbin, H., Lundberg, J., & Desai Boström, A. E. (2023). Association of Bipolar Disorder Diagnosis With Suicide Mortality Rates in Adolescents in Sweden. "JAMA Psychiatry", 80(8), 796–802.

<https://doi.org/10.1001/jamapsychiatry.2023.1390>

Arbetsmiljöverket. (2025). "Arbets-skador 2024. Arbetsmiljöstatistik Rapport 2025:02". Solna: Arbetsmiljöverket.

Baker, D. C., Ging, D., & Andreasen, D. M. B. (2024). "Recommending Toxicity: The role of algorithmic recommender functions on YouTube Shorts and TikTok in promoting male supremacist influencers". Dublin: DCU Anti-Bullying Centre Dublin City University.

Balt, E., Mérelle, S., Bergen, D. van, Gilissen, R., Post, P. van der, Looijmans, M., Creemers, D., Rasing, S., Mulder, W., Domburgh, L. van, & Popma, A. (2021). Gender differences in suicide-related communication of young suicide victims. "PLOS ONE", 16(5), e0252028.

<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0252028>

Barnombudsmannen. (2020a). "Kartläggning av kunskap om pornografins inverkan på barn och unga, delrapport 1". Stockholm: Barnombudsmannen.

Barnombudsmannen. (2020b). "Kartläggning av kunskap om pornografins inverkan på barn och unga, delrapport 3". Stockholm: Barnombudsmannen.

Barnombudsmannen. (2021). "Om barns och ungas utsatthet för rasism". Stockholm: Barnombudsmannen.

Barnombudsmannen. (2025a). "För varje minut som går och ingen gör något för att hjälpa barn, så blir det bara värre." "Återrapportering av uppdraget Brottsförebyggande arbete – hur barn kan skyddas från att utnyttjas i kriminella aktiviteter". Stockholm: Barnombudsmannen.

Barnombudsmannen. (2025b). "Ni måste hinna före": Barn och ungas berättelser om att vara frihetsberövad". Stockholm: Barnombudsmannen.

Bergman Rimbe, K., Blomberg, H., Elfström, M. L., Olsson, S., & Östlund, G. (2025). 'You Should Be Yourself' – Secondary Students' Descriptions of Social Gender Demands. "Children, 12" (4), 502.
<https://doi.org/10.3390/children12040502>

Bergman Rimbe, K., Olsson, S., & Östlund, G. (2024). Cykla i korridoren—elever i årskurs 9 om normer och skolklimat. "Nordic Studies in Education", 44(3), 173–192.
<https://doi.org/10.23865/nse.v44.6058>

Bodin, M. (2025). "Mäns upplevelser av utsatthet för våld i nära relation, hjälpsökande och stöd". Uppsala: Nationellt Centrum för Kvinnofrid.

Botto, M., & and Gottzén, L. (2024). Swallowing and spitting out the red pill: Young men, vulnerability, and radicalization pathways in the manosphere. "Journal of Gender Studies, 33" (5), 596–608.
<https://doi.org/10.1080/09589236.2023.2260318>

BRIS. (2025). "Barnrapporten 2025". BRIS.

Brå. (2020). "Dödligt våld och psykisk ohälsa: Gärningspersoners tidigare kontakter med psykiatrisk vård" (Rapport 2020:7). Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brå. (2021a). "Strategiska brott bland ungdomar på 2010-talet och faktorer av betydelse för att lämna ett kriminellt liv" (Rapport 2021:5). Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brå. (2021b). "Ungdomsrån – En kartläggning av nuläge och utveckling". (Rapport 2021:19). Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brå. (2021c). "Våld i ungas parrelationer" (2021:15). Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brå. (2022). "Köp av sexuella tjänster. En uppföljning av lagens tillämpning". (Rapport 2022:3). Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brå. (2023a). "Barn och unga i kriminella nätverk. En studie av inträde, brott, villkor och utträde". (Rapport 2023:13). Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brå. (2023b). "Nationella trygghetsundersökningen 2023. Om utsatthet, otrygghet och förtroende". (Rapport 2023:9). Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brå. (2023c). "Polisens arbete med profilering och likabehandling. Med fokus på diskriminerande etnisk profilering". (Rapport 2023:12). Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brå. (2024a). "Brott i nära relation. Kartläggning av utsatthet under 2022 och under livstiden". (Rapport 2024:4). Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

- Brå. (2024b). ”Dödligt våld i Sverige sedan 1990 – Omfattning, utveckling och karaktär”. (Rapport 2024:6). Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brå. (2024c). ”Forskning om ålder och brott samt dess betydelse för brottsprevention” (Rapport 2024:1). Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brå. (2024d). ”Skolundersökningen om brott 2023. Om utsatthet för och delaktighet i brott” (Rapport 2024:10). Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brå. (2025a). ”Nationella trygghetsundersökningen 2025” (Rapport 2025:15). Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brå. (2025b). ”Risk för våld i partnerrelation” (Kortanalys 2025:1). Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Burnett, S. (2022). The Battle for ”NoFap”: Myths, Masculinity, and the Meaning of Masturbation Abstinence. ”Men and Masculinities”, 25(3), 477–496.
<https://doi.org/10.1177/1097184X211018256>
- Camán, S., & Skott, S. (2023). ”Dödligt partnervåld mot unga”. Göteborg: Jämställdhetsmyndigheten.
- Canetto, S. S., & Sakinofsky, I. (1998). The gender paradox in suicide. ”Suicide & Life-Threatening Behavior”, 28(1), 1–23.
- Chao, F., Masquelier, B., You, D., Hug, L., Liu, Y., Sharrow, D., Rue, H., Ombao, H., Alkema, L., Cao, B., Gaigbe-Togbe, V., Spoorenberg, T., Strong, K. L., Suzuki, E., & You, D. (2023). Sex differences in mortality among children, adolescents, and young people aged 0–24 years: A systematic assessment of national, regional, and global trends from 1990 to 2021. ”The Lancet Global Health”, 11(10), e1519–e1530.
[https://doi.org/10.1016/S2214-109X\(23\)00376-5](https://doi.org/10.1016/S2214-109X(23)00376-5)
- Connell, R. W., & Messerschmidt, J. W. (2005). Hegemonic Masculinity: Rethinking the Concept. ”Gender & Society”, 19(6), 829–859.
<https://doi.org/10.1177/0891243205278639>
- Dahlqvist, H., & Gillander Gådin, K. (2024). Digital media and the unsolicited dick pic—constructions of masculinity and femininity among Swedish teens. ”International Journal of Adolescence and Youth”, 29(1), 2400500.
<https://doi.org/10.1080/02673843.2024.2400500>
- Eek-Karlsson, L. (2021). The Importance of Belonging: A Study About Positioning Processes in Youths’ Online Communication. ”Sage Open”, 11(1), 2158244020988860.
<https://doi.org/10.1177/2158244020988860>

Ekelund, R. (2020). Young Feminist Men Finding their Way: On young Swedish Men's Experiences of and Orientations in Feminist Settings. "Culture Unbound", 506–526.
<https://doi.org/10.3384/cu.v12i3.3241>

Enelo, J.-M., Baianstovu, R. í, & Strid, S. (2025). Sons of Honour, Honour of Sons. Expectations of Chastity and Restrictions of Marriage to Identify Boys with Culture of Honour in Sweden. "NORA - Nordic Journal of Feminist and Gender Research", 33(2), 159–173.
<https://doi.org/10.1080/08038740.2024.2439276>

Equimundo. (2021). "The Double-Edged Sword of Online Gaming: An Analysis of Masculinity in Video Games and the Gaming Community". Washington: Equimundo

Fausto-Sterling, A. (2005). The Bare Bones of Sex: Part 1—Sex and Gender. "Signs: Journal of Women in Culture and Society", 30(2), 1491–1527.
<https://doi.org/10.1086/424932>

Fernquist, J., Pelzer, B., Cohen, K., Kaati, L., & Akrami, N. (2020). "Hope, Cope & Rope. Incels i digitala miljöer". Totalförsvarets forskningsinstitut

Folkhälsomyndigheten. (2019a). "Sexuell kommunikation, samtycke och hälsa—En enkätstudie om hur personer kommunicerar i sexuella situationer och vilka konsekvenser detta kan få". Folkhälsomyndigheten.

Folkhälsomyndigheten. (2019b). "Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) i Sverige 2017—Resultat från befolkningsundersökningen SRHR2017". Folkhälsomyndigheten.

Folkhälsomyndigheten. (2022). "Hur hänger olika skolfaktorer samman med ungdomars hälsa och välbefinnande i Sverige?" Folkhälsomyndigheten.

Folkhälsomyndigheten. (2023). "Skolbarns hälsovanor i Sverige 2021-22 Nationella resultat". Folkhälsomyndigheten.

Folkhälsomyndigheten. (2024). "Forskningssammanställning om digital medicanvändning och psykisk, fysisk och sexuell hälsa samt levnadsvanor bland barn och unga". Folkhälsomyndigheten.

Folkhälsomyndigheten. (2025a). "Sexuell hälsa bland unga bisexuella, pansexuella, homosexuella och heterosexuella". Folkhälsomyndigheten.

Folkhälsomyndigheten. (2025b). "Ungas hälsa, relationer och sexliv—Resultat från UngKAB23". Folkhälsomyndigheten.

Folkhälsomyndigheten. (2025c). "Våld och begränsat handlingsutrymme bland unga bi-, pan-, hetero-, och homosexuella". Folkhälsomyndigheten.

Francis, E. (2025). "Language of the Swedish Manosphere with Swedish FrameNet. I R. Johansson & S. Stymne (Red.), Proceedings of the Joint 25th Nordic Conference on Computational Linguistics and 11th Baltic Conference on Human Language Technologies (NoDaLiDa/Baltic-HLT 2025)" (s. 170–180). University of Tartu Library. Hämtad från <https://aclanthology.org/2025.nodalida-1.17/>

Fundberg, J. (2025). "Maskulinitet–överblick, konkretiseringar och framåtblick". Göteborg: Jämställdhetsmyndigheten.

Fyfe, C., Winell, H., Dougherty, J., Gutmann, D. H., Kolevzon, A., Marrus, N., Tedroff, K., Turner, T. N., Weiss, L. A., Yip, B. H. K., Yin, W., & Sandin, S. (2026). Time trends in the male to female ratio for autism incidence: Population based, prospectively collected, birth cohort study. "BMJ 2026;392:e084164"
<https://doi.org/10.1136/bmj-2025-084164>

Gard, H., Enskär, K., Ingvarsdotter, K., Isma, G. E., & Mangrio, E. (2024). Exploring young people's experiences of race, gender and socioeconomic status in relation to everyday challenges: A focus group study. "Children & Society", 38(1), 228–244.
<https://doi.org/10.1111/chso.12718>

Gottzén, L. (2022). "Män, maskulinitet och våldsbejakande extremism". Center mot våldsbejakande extremism.

Hansson, K., Sveningsson, M., & Ganetz, H. (2024). #MeToo in the Manosphere: The Formation of a Counter Discourse on the Swedish Online Forum.fl.ashback. "NORA – Nordic Journal of Feminist and Gender Research", 32(2), 173–187.
<https://doi.org/10.1080/08038740.2024.2330381>

Haraldsson, J., Johnsson, L., Kristiansson, P., Tindberg, Y., & Nordgren, L. (2025). Struggling in no-man's land between childhood and adulthood – a phenomenological-hermeneutical video-observation study exploring adolescent males' encounters with general practitioners. "Scandinavian Journal of Primary Health Care".
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/02813432.2025.2475507>

Heikkilä, M. (2020). Vilka är pojkarna?—En diskussion om dimensioner av pojkpositioner i skola och utbildning. "Socialmedicinsk tidskrift, 97"(2), 199–207.
<https://doi.org/10.62607/smt.v97i2.38396>

Heilman, B., Barker, A., & Harrison, A. (2017). "The Man Box: A Study on Being a Young Man in the US, UK, and Mexico". Equimundo. Hämtad från <https://www.equimundo.org/resources/man-box-study-young-man-us-uk-mexico/>

Hermann, V., Durbeej, N., Karlsson, A.-C., & Sarkadi, A. (2022). Feeling mentally unwell is the "new normal". A qualitative study on adolescents' views of mental health problems and related stigma. *Children and Youth Services Review*, 143, 106660.

<https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2022.106660>

Hunehäll Berndtsson, K. (2022). "Something You Just Don't Talk About": An Analysis of Teenage Boys' Experiences of Non – Consensual Sexting in Lower Secondary School. *The Journal of Men's Studies*, 30(2), 155–173.

<https://doi.org/10.1177/10608265211042794>

Hunehäll Berndtsson, K. (2024). Contrasting Experiences: Two Case Studies on Teenage Boys' Perceptions of Unsolicited Dick Pics and Gender Dynamics at Two Schools. *YOUNG*, 32(1), 61–77.

<https://doi.org/10.1177/11033088231204818>

Hunehäll Berndtsson, K., & Odenbring, Y. (2021). They don't even think about what the girl might think about it: Students' views on sexting, gender inequalities and power relations in school. *Journal of Gender Studies*, 30(1), 91–101.

<https://doi.org/10.1080/09589236.2020.1825217>

Hyde, J. S. (2005). The gender similarities hypothesis. *American Psychologist*, 60(6), 581–592.

<https://doi.org/10.1037/0003-066X.60.6.581>

Ingvar, M. (2010). "Biologiska faktorer och könsskillnader i skolresultat: Ett diskussionsunderlag för Delegationen för jämställdhet i skolans arbete för analys av bakgrunden till pojkars sämre skolprestationer jämfört med flickors". (Rapport VI från Delegationen för jämställdhet i skolan. SOU 2010:52). Stockholm: Fritze.

Jernbro, C., & Landberg, Å. (2024). "Våld i ungas nära parrelationer och hedersrelaterat våld och förtryck". Stiftelsen Allmänna Barnhuset & Jämställdhetsmyndigheten.

Jämställdhetsmyndigheten. (2019). "Ett sekel av rösträtt och valbarhet. En uppföljning av det jämställdhetspolitiska delmålet en jämn fördelning av makt och inflytande". (Rapport 2021-1). Göteborg: Jämställdhetsmyndigheten.

Jämställdhetsmyndigheten. (2021). "Maskuliniteter och ohälsa—En översikt. Litteraturoversikt om maskuliniteter och ohälsa mellan år 2011-2020". Göteborg: Jämställdhetsmyndigheten.

Jämställdhetsmyndigheten. (2022a). "Jämställdhetsundersökningen 2022". Göteborg: Jämställdhetsmyndigheten.

Jämställdhetsmyndigheten. (2022b). "Val efter eget kön". Göteborg: Jämställdhetsmyndigheten.

Jämställdhetsmyndigheten. (2023). "När barn tvingas ta ansvar för sitt eget skydd. Slutredovisning av uppdrag att kartlägga och sprida kunskap om erfarenheter av hedersförtryck samt annat våld och förtryck kopplat till utlandsvistelse" (Rapport 2023:15). Göteborg: Jämställdhetsmyndigheten.

Jämställdhetsmyndigheten. (2025a). "Att se, agera och förändra. Vägar framåt i arbetet mot killars våld mot tjejer och våld i ungas nära relationer". Göteborg: Jämställdhetsmyndigheten.

Jämställdhetsmyndigheten. (2025b). "Tystnadens pris – Kartläggning av mäns utsatthet för våld i nära relationer". Göteborg: Jämställdhetsmyndigheten.

Jämställdhetsmyndigheten. (2026). "Jämställdhetsundersökningen 2025. Om befolkningens attityder till jämställdhet". (2026:02). Göteborg: Jämställdhetsmyndigheten.

Källström, Z. (2026). "Barns och ungas strategier online". Mediemyndigheten.

Larsson, F. M., Nielsen, A., Briones-Vozmediano, E., Stjärnfeldt, J., & Salazar, M. (2021). Indifferent, ambiguous, or proactive? Young men's discourses on health service utilization for Chlamydia trachomatis detection in Stockholm, Sweden: A qualitative study. "PLOS ONE, 16"(9), e0257402.

<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0257402>

Linander, I., & Högberg, A. (2013, februari 19). Neuroplasticitet, epigenetik – och nya perspektiv för genusvetenskapen. "Läkartidningen". Tillgänglig via:

<https://lakartidningen.se/kultur/neuroplasticitet-epigenetik-och-nya-perspektiv-for-genusvetenskapen/>

Lindbom, S. (2020). "Psykisk ohälsa hos ungdomar och unga vuxna". Göteborg: Jämställdhetsmyndigheten.

Lundin, M., & Eek-Karlsson, L. (2024). Swedish Boys' Narratives on Sexual Harassment and their Ways of Doing Masculinity. "Sexuality & Culture, 28"(5), 2074–2092.

<https://doi.org/10.1007/s12119-024-10219-x>

Lundvall, M., Hörberg, U., Palmér, L., Carlsson, G., & Lindberg, E. (2020). Young men's experiences of living with existential concerns: "Living close to a bottomless darkness". "International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-Being, 15"(1), 1810947.

<https://doi.org/10.1080/17482631.2020.1810947>

Låftman, S. B., Bjereld, Y., Modin, B., & Löfstedt, P. (2021). Sexual jokes at school and psychological complaints: Student- and class-level associations. "Scandinavian Journal of Public Health, 49"(3), 285–291. <https://doi.org/10.1177/1403494820974567>

Mediemyndigheten. (2024). "Gaming disorder – en kunskapsöversikt". Stockholm: Mediemyndigheten.

Mediemyndigheten. (2025). ”Ungar & medier 2025”. Stockholm: Mediemyndigheten.

Mogensen, C., & Holding Rand, S. (2020). ”The angry internet. A threat to gender equality, democracy & well-being”. Köpenhamn: Centre for Digital Youth Care.

MUCF. (2023). ”Att inte bara överleva, utan att faktiskt också leva. En kartläggning om ungas psykiska hälsa”. Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

MUCF. (2024a). ” ’Det får inte existera.’ Om unga hbtq-personers utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck samt omvändelseförsök. Redovisning av regeringsuppdrag Ku2022/01123”. Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

MUCF. (2024b). ”Fokus 24: Platsens betydelse – Unga på landsbygd”. Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

MUCF. (2025a). ”En sammanfattad bild av ungas levnadsvillkor i Sverige – Ung idag 2025:1”. Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

MUCF. (2025b). ”Olika plats – olika liv. Unga och socioekonomisk ojämlikhet. FOKUS 2025”. Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

MUCF. (2025c). ”Pojkar och unga män i utanförskap – ett samhällsansvar. Särskild analys om pojkar och unga män som varken arbetar eller studerar”. Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

MUCF. (2025d). ”Så tycker unga 2025 – demokrati och viktiga samhällsfrågor”
Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

MUCF. (2025e). ”Så tycker unga 2025 – hälsa, fritid och framtid”.
Växjö: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

Myndigheten för delaktighet. (2025). ”När elever med funktionsnedsättning utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck – Erfarenheter och arbetssätt inom skolan”.
Myndigheten för delaktighet.

MÄN. (2020). ”Killar om våld. En rapport om unga killars erfarenheter av våld”.
Föreningen MÄN. Tillgänglig via
<https://mfj.se/documents/killar-om-vald>. Föreningen MÄN

MÄN. (2022). ”En endaste vän hade räckt. Är det så mycket begärt?”, ”Killar om psykisk ohälsa, självskada och suicid”. Tillgänglig via
<https://mfj.se/documents/suicidrapport> Föreningen MÄN.

MÄN. (2023). ”Killar om porr. Hur barn och unga hanterar porr och samtycke i sin vardag och vuxnas ansvar att ta samtalen”. Tillgänglig via
<https://mfj.se/documents/killar-om-porr> Föreningen MÄN.

Odenbring, Y. (2022). Standing alone: Sexual minority status and victimisation in a rural lower secondary school. "International Journal of Inclusive Education, 26"(5), 480–494.

<https://doi.org/10.1080/13603116.2019.1698064>

Odenbring, Y., & Johansson, T. (2021). Just a Joke? The Thin Line between Teasing, Harassment and Violence among Teenage Boys in Lower Secondary School. "The Journal of Men's Studies, 29"(2), 177–193.

<https://doi.org/10.1177/1060826520934771>

Pamment, J. (2023). "Malign foreign interference and information influence on video game platforms: Understanding the adversarial playbook".

Karlstad: Myndigheten för psykologiskt försvar.

Persdotter, B. (2024). "NUSO Nationell Uppföljning av Socialtjänstens Omställning. PM#1 Inledande nationella resultat från delstudie 1 om avslutade barnavårdsutredningar".

Karlstad universitet och Sveriges Kommuner och Regioner.

Pettersson, J., & Baroudi, M. (2024). Exploring barriers and strategies for improving sexual and reproductive health access for young men in Sweden: Insights from healthcare providers in youth clinics. "Sexual & Reproductive Healthcare, 39", 100942.

<https://doi.org/10.1016/j.srhc.2023.100942>

Pryde, S., Kemps, E., & Prichard, I. (2024). "You started working out to get a flat stomach and a fat a\$\$": A content analysis of fitspiration videos on TikTok. "Body Image, 51", 101769.

<https://doi.org/10.1016/j.bodyim.2024.101769>

Reform. (2025). "Kunnskapsrapport: Tate og gutta". Oslo: Reform – ressursenter for menn. Tillgänglig via

<https://reform.no/publikasjoner/kunnskapsrapport-tate-og-gutta/>

Renström, E. A., & Bäck, H. (2024). Manfluencers and Young Men's Misogynistic Attitudes: The Role of Perceived Threats to Men's Status. "Sex Roles, 90"(12), 1787–1806.

<https://doi.org/10.1007/s11199-024-01538-2>

Reset Australia & ISD. (2022). "Algorithms as a weapon against women: How YouTube lures boys and young men into the "Manosphere"". Reset. Australia & ISD. Tillgänglig via

<http://au.reset.tech/news/algorithms-as-a-weapon-against-women-how-youtube-lures-boys-and-young-men-into-the-manosphere/>

Schmidt, M., & Hansson, E. (2024). Adolescent boys' experiences of stress – a focus group study. "BMC Psychology, 12"(1), 576.

<https://doi.org/10.1186/s40359-024-02076-y>

Skolverket. (2024). "Sökande och antagna till gymnasieskolan läsåret 2024/25".

Solna: Skolverket.

- Skolverket. (2025a). ”Attityder till skolan 2024 – Delrapport 4: Trygghet, bemötande och mobbning” (Rapport 2025:15). Solna: Skolverket.
- Skolverket. (2025b). ”Attityder till skolan 2024 – Delrapport 1: Elevers och lärares trivsel, motivation och stress”. (Rapport 2024:15). Solna: Skolverket.
- Skolverket. (2025c). ”Betyg och studieresultat i gymnasieskolan år 2025”. Solna: Skolverket.
- Skolverket. (2025d). ”Könsskillnader i skolresultat. Skolverkets aktuella analyser”. (Rapport 2025:17). Solna: Skolverket.
- SKR. (2020). ”Ungdomsmottagningar och ungas sexuella hälsa”. Sveriges Kommuner och Regioner.
- Socialstyrelsen. (2023a). ”Diagnostik och läkemedelsbehandling vid adhd. Förekomst, trend och könsskillnader”. Stockholm: Socialstyrelsen.
- Socialstyrelsen. (2023b). ”Statistik om dödsfall till följd av läkemedels- och narkotikaförgiftningar 2022.” Stockholm: Socialstyrelsen.
- Socialstyrelsen. (2025). ”Psykiatrisk heldygnsvård och tvångsvård: Diagnosvariation i olika åldersgrupper och förändringar i övergång mellan BUP och VUP”. Stockholm: Socialstyrelsen.
- SOM-institutet, & Göteborgs universitet. (2024). ”Svenska ungdomstrender 1986–2024. En specialrapport om landets unga över tid”.
- Springer, K. W., Mager Stellman, J., & Jordan-Young, R. M. (2012). Beyond a catalogue of differences: A theoretical frame and good practice guidelines for researching sex/gender in human health. ”Social Science & Medicine, 74”(11), 1817–1824.
<https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2011.05.033>
- Strid, S., Baianstovu, R. Í., & Enelo, J.-M. (2021). Inequalities, isolation, and intersectionality: A quantitative study of honour-based violence among girls and boys in metropolitan Sweden. ”Women’s Studies International Forum, 88”, 102518.
<https://doi.org/10.1016/j.wsif.2021.102518>
- Svedin, C. G., Landberg, Å., & Jonsson, L. (2022). ”Mer utsatta än andra – om våld och övergrepp mot barn med funktionsnedsättningar En fördjupning från studien ”Unga, sex och internet efter #metoo”. Stiftelsen Allmänna Barnhuset & Myndigheten för Delaktighet.
- Söderberg, M., & Johnsson, S. (2017). ”Jag vill inte tystas längre – Att se och möta ciskillar och transpersoner med erfarenhet av sex mot ersättning”. Jönköping: Länsstyrelsen i Jönköpings län.
- Ungdomsbarometern. (2025). ”Generationsrapporten 2025”.

Ungdomsstyrelsen. (2013a). "Före han slår. Om effektiva våldsförebyggande metoder med genusperspektiv". Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Ungdomsstyrelsen. (2013b). "Hjältar och monster. Samhällsvetenskapliga perspektiv på män och våld". Ungdomsstyrelsen. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Ungdomsstyrelsen. (2013c). "Unga och våld – En analys av maskulinitet och förebyggande verksamheter" (2013:1). Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Ungdomsstyrelsen. (2014). "Grupper, maskuliniteter och våld". Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Wagnsson, C. (2023). The paperboys of Russian messaging: RT/Sputnik audiences as vehicles for malign information influence. "Information, Communication & Society, 26"(9), 1849–1867. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2022.2041700>

Way, N. (2013). Boys' Friendships During Adolescence: Intimacy, Desire, and Loss. "Journal of Research on Adolescence, 23"(2), 201–213. <https://doi.org/10.1111/jora.12047>

Wernersson, I. (2010). "Könsskillnader i skolprestationer – Idéer om orsaker?" (Rapport V från Delegationen för jämställdhet i skolan. SOU 2020:51). Stockholm: Fritze.

Yang, Y., Fang, F., Arnberg, F. K., Kuja-Halkola, R., D'Onofrio, B. M., Larsson, H., Brikell, I., Chang, Z., Andreassen, O. A., Lichtenstein, P., Valdimarsdóttir, U. A., & Lu, D. (2024). Sex differences in clinically diagnosed psychiatric disorders over the lifespan: A nationwide register-based study in Sweden". The Lancet Regional Health – Europe, 47." <https://doi.org/10.1016/j.lanepe.2024.101105>

Åhlander, A., Strömbäck, M., Sandlund, J., & Wiklund, M. (2023). Living (dys)regulated and alienated young masculinity – Young men's embodied experiences of mental disorders and suicidality. "Counselling and Psychotherapy Research, 23"(4), 893–905. <https://doi.org/10.1002/capr.12647>

Österberg, O. (2026). "Unga tycker om andra – en studie av skolelevs attityder, tillit och utsatthet". Stockholm: Forum för levande historia.

Bilaga 1 – Metod

Insamling av rapporter och forskningsartiklar har skett enligt följande:

- Gå igenom relevanta myndigheters hemsidor för relevanta publikationer de senaste fem åren. Relevanta publikationer har definierats som allt som rör åldersgruppen 13–29 och som har analys uppdelat på kön eller som bara handlar om killar. Rapporter som handlar specifikt om maskulinitet eller mäns situation har beaktats även om de går utanför åldersgruppen. Följande myndigheters hemsidor har gåtts igenom: MUCF själva, och därutöver Arbetsförmedlingen, Arbetsmiljöverket, Barnombudsmannen, Brottsförebyggande rådet, Folkhälsomyndigheten, Jämställdhetsmyndigheten, Mediemyndigheten, Myndigheten för delaktighet, Myndigheten för psykologiskt försvar, Skolverket samt Socialstyrelsen.
- Samråd med relevanta myndigheter för att utröna om de har relevanta publikationer på gång, samt identifiera vad dessa myndigheter ser som relevanta problemområden för killars jämställdhetsutmaningar och om de har tips på relevanta publikationer. Följande myndigheter har varit inbjudna och delaktiga i samråd (separat för varje myndighet): Arbetsförmedlingen, Barnombudsmannen, Folkhälsomyndigheten, Jämställdhetsmyndigheten, Mediemyndigheten, Myndigheten för psykologiskt försvar, Skolverket och Socialstyrelsen.
- Genomsökning av internationella forskningsdatabaser med hjälp av AI-verktyget Elicit²⁹ med två separata promptar för att hitta forskningsartiklar eller avhandlingar de senaste fem åren med två ämnen enligt nedan (se slutet av denna bilaga för exakta promptar på engelska):
 - Hur digitala arenor, inklusive sociala medier, påverkar pojkars och unga mäns syn på kvinnors och flickors rättigheter, med fokus på Sverige eller jämförelser mellan Sverige och andra länder, och inklusive subgrupper som försöker uppnå maskulinitetsideal. Nyckelord: red pill, incels, men's rights activists, masculinity ideals.
 - Hur normer och strukturer kring maskulinitet och mansrollen påverkar killar när det gäller utbildning, hälsa och sociala relationer, med fokus på Sverige eller jämförelser mellan Sverige och andra länder.
- Kompletterande sökningar i forskningsdatabasen EBSCO för att säkerställa att ovanstående sökning inte missat några relevanta publikationer

²⁹ Elicit är ett AI-verktyg för att hitta forskningspublikationer. Verktyget har enbart använts för att identifiera en lista av relevanta artiklar, och därefter har artiklarna hämtats hem separat och lästs igenom.

- Forskningsartiklar har inkluderats om de rör killar i Sverige i åldern 13–29 och har resultat som rör normer och förväntningar relaterat till kön. Artiklar har exkluderats efter genomläsning av abstract, eller om något är oklart, genomläsning av metod och resultat, om dessa inte möter inkluderingskriteria.
- Samråd med Föreningen MÄN, vilket ledde till inkludering av deras rapporter som bygger på material från deras killchattar, en funktion där killar via killar.se kan samtala och få råd från volontärer.
- Sökning på rapporter från andra civilsamhällesorganisationer som erbjuder stödsamtal med killar eller unga i allmänhet
- Genomgång av litteraturlistor i de publikationer som var resultat av sökningarna för att identifiera ytterligare relevanta publikationer
- Specifika sökningar i EBSCO i samband med att det under arbetets gång kom nya förslag på möjliga problemområden för killars jämställdhetsutmaningar
- För problemområden där det finns väldigt få publikationer har sökningar gjorts något längre bakåt i tiden än fem år, det gäller främst området manofären, där väldigt få resultat hittades.

Promptar till Elicit

- Find research articles (doctoral dissertations or higher academic level).
Theme: The influence of digital arenas (e.g., social media) on boys' and young men's views of women's/girls' rights and gender equality, with a focus on Sweden or comparisons between Sweden and other countries. This may include subgroups online striving to achieve masculinity ideals. Possible keywords: red pill, incels, men's rights activists, masculinity ideals. Material requirements: Academic level: at least doctoral dissertation. Publication year: 2020–2025. Language: Swedish or English.
- How norms and structures related to masculinity and the male role affect boys and young men in terms of: a) Education b) Health c) Social relations (Also here with a focus on Sweden or comparisons between Sweden and other countries). Material requirements: Academic level: at least doctoral dissertation. Publication year: 2020–2025. Language: Swedish or English.

Bilaga 2 – Killars användning av digitala plattformar

Bilaga 2 – Killars användning av digitala plattformar	72
Vad vet vi om killars användning av digitala plattformar	73
Influencers och populära konton	76
Killar och gaming	76
Kränkningar i digitala miljöer	77

Det här är en bilaga till MUCF:s rapport ”Pojkars och unga mäns jämställdhetsutmaningar – En kunskapssammanställning” (MUCF 2026). Syftet med rapporten är att göra en kunskapssammanställning om pojkars och unga mäns jämställdhetsutmaningar som har bäring på deras livsvillkor. Målgruppen för rapporten har satts till killar mellan 13 och 29 år. Ordet ”killar” används genomgående för både pojkar och unga män.

MUCF har samlat in relevanta myndighetsrapporter och vetenskapligt granskade forskningsartiklar, primärt publikationer som har publicerats mellan 2021 och 2025³⁰. Även referenslistor i publikationerna har gått igenom för att hitta ytterligare relevanta publikationer, vilket i vissa fall har resulterat i publikationer äldre än 2021.

I rapporten Pojkars och unga mäns jämställdhetsutmaningar görs en genomgång av den så kallade manosfären, det vill säga löst sammanhållna grupperingar online med kvinnofientliga åsikter och snäv syn på maskulinitet. För att sätta manosfären i sammanhang finns i rapporten en kort sammanfattning om vilken kunskap som finns om killars användning av digitala plattformar rent allmänt. Den sammanfattningen (sid 23 i rapporten) bygger på nedanstående genomgång.

³⁰ Avgränsningen till de senaste fem åren sattes för att omfattningen av materialet annars skulle ha varit för stor.

Vad vet vi om killars användning av digitala plattformar

Det finns relativt god kunskap om hur unga upp till 18 år använder digitala plattformar, genom Mediemyndighetens enkät till unga, men det saknas kunskap om unga över 18. Höga andelar av killar upp till 18 gör varje dag något av följande: använder mobil (nästan alla), använder sociala medier (nio av tio men vanligare bland tjejer), tittar på YouTube (fler killar än tjejer), lyssnar på musik (liknande som tjejer), spelar spel (vanligare bland killar, särskilt på dator/konsol) eller träffar, chattar eller pratar med kompisar på nätet eller telefon (Mediemyndigheten 2025). Se inforuta för mer information.

Killar har i högre grad än tjejer öppna profiler på sociala medier, det vill säga att andra än de kontakter man har lagt till kan läsa ens inlägg. Å andra sidan är det mindre vanligt att killar brukar ladda upp egna bilder på sociala medier jämfört med tjejer (Mediemyndigheten 2025). Att ha en beroendeliknande användning av sociala medier³¹, är mycket ovanligt bland unga killar (4 procent bland killar 13 och 15 år men 12 procent bland tjejer 13 år och 9 procent bland tjejer 15 år) (Folkhälsomyndigheten 2023).

För sociala medier är de vanligaste plattformarna för båda könen Snapchat, följt av Instagram och Tiktok, men alla dessa tre är vanligare bland tjejer än killar. Discord är betydligt vanligare bland killar än tjejer. X och Reddit används av högre andel killar i åldern 17–18 år jämfört med tjejer i samma ålder, men ligger ändå bara på 6 respektive 4 procent. Flashback forum är den minst vanliga plattformen (Mediemyndigheten 2025).

Plattformar på sociala medier

Snapchat är en mobilapp där användare skickar ögonblicksbilder, videor och meddelanden som ofta försvinner efter att de öppnats. Det är den populäraste plattformen bland både tjejer och killar i alla åldersgrupper, men används mer av tjejer än av killar. Av de killar som är aktiva på sociala medier används plattformen dagligen av 74 procent i åldersgruppen 13–16 år och 76 procent i åldersgruppen 17–18 år.

Instagram är en plattform för att dela bilder och videor samt följa andra konton. Användare interagerar genom gillamarkeringar, kommentarer, delning och privata meddelanden. Plattformen används mer av tjejer än av killar. Av de killar som är aktiva på sociala medier används plattformen dagligen av 31 procent i åldersgruppen 13–16 år och 64 procent i åldersgruppen 17–18 år.

TikTok används för att skapa och ta del av korta videoklipp. Användare kan gilla, kommentera, dela innehåll samt skicka meddelanden. TikTok används mer av tjejer

³¹ Mätt med nio olika frågor i en enkät.

än av killar. Av de killar som är aktiva på sociala medier används plattformen dagligen av 63 procent i åldersgruppen 13–16 år och 58 procent i åldersgruppen 17–18 år.

YouTube är den mest använda digitala plattformen bland barn och unga, oavsett ålder. Plattformen möjliggör för användare att ladda upp, kommentera och dela innehåll. De flesta använder dock YouTube främst som en tjänst för konsumtion av innehåll. Killar tar del av YouTubes innehåll i större utsträckning än tjejer. YouTube shorts är ett format för korta videoklipp. Upplägget är avsett för snabb och kontinuerlig visning, som uppmuntrar till sammanhängande tittande. Att använda YouTube dagligen rapporteras av 44 procent bland killar 13–16 och 61 procent bland killar 17–18.

Discord är en kommunikationsplattform som ofta används av unga som spelar datorspel. Användare samlas i öppna eller slutna grupper för chatt, video och samtal kring gemensamma intressen. Discord används mer av killar än tjejer. Av de killar som är aktiva på sociala medier används plattformen dagligen av 20 procent i åldersgruppen 13–16 år och 28 procent i åldersgruppen 17–18 år.

Twitch är en streamingplattform som har fokus på direktsänt innehåll, främst inom gaming. Innehållet kommenteras ofta i realtid via chatt. Under tonåren används Twitch mer av killar än av tjejer. Av de killar som är aktiva på sociala medier används plattformen dagligen av 2 procent i åldersgruppen 13–16 år och 4 procent i åldersgruppen 17–18 år.

X (tidigare Twitter) är en global plattform och mikroblogg fokuserad på nyheter, opinionsbildning och samhällsdebatt. Under tonåren används X av fler killar än tjejer. Av de killar som är aktiva på sociala medier används plattformen dagligen av två procent i åldersgruppen 13–16 år och 6 procent i åldersgruppen 17–18 år.

Reddit är ett forum uppdelat i olika teman där användare publicerar, diskuterar och röstar på inlägg. Kommentarsfälten är ofta djupgående. Under tonåren används Reddit av fler killar än tjejer. Av de killar som är aktiva på sociala medier används plattformen dagligen av två procent i åldersgruppen 13–16 år och 4 procent i åldersgruppen 17–18 år.

4chan är ett anonymt bildbaserat forum där användare utifrån olika ämnen kan publicera och diskutera utan ett konto. Inläggen är ofta kortlivade då trådar raderas om de inte hålls aktiva genom nya svar. Innehållet på 4chan uppfattas ofta som kontroversiellt.

Flashback är ett svenskspråkigt trådbaserat diskussionsforum med fokus på yttrandefrihet. Innehållet på Flashback uppfattas ofta som kontroversiellt.

Källor: Procentandelar av killar som använder plattformar varje dag kommer från rapporten Ungar & medier 2025, (Mediemyndigheten 2025) vars enkät inte har frågat om alla dessa plattformar, därför saknas andelar för vissa plattformar. Beskrivningar av plattformar har hämtats från Baker m.fl. 2024, Mediemyndigheten 2025, Mogensen & Helsing Rand 2020, från plattformarnas egna hemsidor, samt från Internetstiftelsen, ”Guide: Här är apparna och spelen du som förälder borde ha koll på”.

<https://internetkunskap.se/artiklar/foraldraskap/guide-apparna-och-spelen-du-som-foralder-borde-ha-koll-pa/> (Hämtad: 5 mars 2026).

Andelen killar som kollar på YouTube **mer än tre timmar en vanlig dag** har varit högre bland killar än tjejer men har minskat och låg år 2024 på liknande nivå som för tjejerna. Att använda YouTube mer än tre timmar en vanlig dag är betydligt vanligare bland både killar och tjejer med psykisk funktionsnedsättning,³² 26 procent av killar med funktionsnedsättning 13–18 år, och bland killar utan funktionsnedsättning åtta procent i åldern 13–16 år och fem procent i åldern 17–18 år. Men skillnaden gentemot unga utan funktionsnedsättning är ungefär lika stor oavsett kön (Mediemyndigheten 2025).

Både bland killar och tjejer 13–18 är det vanligare att dagligen ta del av nyheter från sociala medier än från traditionella nyhetsmedier, men både killar och tjejer har större förtroende för nyhetsmedier än för sociala medier när det gäller nyhetsförmedling (Mediemyndigheten 2025). Det är vanligare bland killar 18–29 än bland tjejer och vuxna att ta del av innehåll från RT (före detta Russia Today) eller Sputnik, som bedöms vara kanaler för rysk informationspåverkan och desinformation. Ungefär var femte kille i den åldern³³ säger att de tar del av innehåll från dessa åtminstone ibland. Personer som tar del av dessa kanaler tycker i högre grad än andra att Sverige har gått för långt när det gäller feminism, liberalism och multikultur; och har i högre grad negativ syn på invandring samt på hbtqi-personers rättigheter och synlighet (Wagnsson 2023).

Bland killar 17–18 år anger 59 procent att de använder AI-chattbotar någon gång i veckan eller oftare (att jämföra med 49 procent bland tjejerna). Bland både tjejer och killar används de ofta för att få svar på allt möjligt, för skojs skull, eller som hjälpmedel för skolarbete. Mediemyndigheten har i fokusgrupper med unga visat att de unga som deltog i fokusgrupperna hade en förståelse för att chatbotar inte alltid ger korrekta svar och kan vara problematiska (Källström 2026, Mediemyndigheten 2025).

³² Mediemyndigheten använder begreppet psykisk funktionsnedsättning som ett samlingsbegrepp som främst omfattar unga med ADHD eller autism.

³³ Resultaten är ett slumpmässigt urval från en webpanel, vilket innebär att deltagarna valt att delta i panelen men har inte kunnat välja just denna enkät. Urvalet ska vara representativt för Sverige men eftersom det inte är ett slumpmässigt urval av svenska befolkningen bör resultaten gällande andelar tas med försiktighet.

Vilken typ av beteende som unga själva tycker är socialt accepterat på sociala medier skiljer sig mellan killar och tjejer, enligt en intervjustudie i två svenska högskolor. Det skiljer sig också utifrån vilken social status individen har, och vilken social gruppering hen tillhör. Att publicera bilder på sin kropp på sociala medier medför för de flesta killar en påtaglig risk för att bli anklagad att vara homosexuell, vilket är förknippat med skam. Men populära killar kan i viss mån publicera den typen av bilder utan att bli utpekade som homosexuella. Den typ av bilder som killar ”kan” lägga upp på sig själva är bilder när de är aktiva och gör saker. Killar kan inte heller ge varandra komplimanger eller uppmuntrande tillrop online på det sätt som tjejerna gör konstant, för då riskerar killarna återigen att tolkas som homosexuella. Killar tycker det verkar som att tjejer använder sociala medier för att få bekräftelse och stärka sitt självförtroende, men menar att killar inte behöver det eftersom de, enligt en del av killarna i studien, redan har bra självförtroende (Eek-Karlsson 2021).

Influencers och populära konton

Ungefär 80 procent av killar 13–18 år gamla följer någon eller några kanaler på YouTube, Twitch eller liknande. Det är något högre än bland tjejer i samma ålder. När de ombes nämna tre av de konton de följer så består topp fem både bland killar 13–16 år och killar 17–18 år av konton som testar saker och genomför utmaningar, humorkonton, och killar som spelar dataspel. Alla konton som ligger på topp fem för killar drivs enbart av killar eller män medan kontona som tjejer nämner på sin lista kan ha både tjejer/kvinnor och killar/män som frontfigurer (MUCF:s analys av de listade kontona) (Mediemyndigheten 2025). Notera att unga här listade tre konton som de själva valde att ta upp, vilket inte behöver betyda att det är de konton de tittar mest på, men det var de konton de kom att tänka på när de skulle besvara frågan.

Killar och gaming

Gaming disorder, det vill säga beroendeliknande spelande, har beskrivits som ett brådskande hälsohot. Killar har nämnts som eventuellt särskilt sårbara för problematiskt spelbeteende, eftersom förekomsten av videospelande och tiden som läggs på spel är högre än för både tjejer och vuxna män (Mediemyndigheten 2024).

Myndigheten för psykologiskt försvar bedömer att spelplattformar och gaming communities är en arena som är sårbar för otillbörlig informationspåverkan både från främmande makt och från icke-statliga aktörer. Påverkan kan ske på många olika sätt, från att främmande makt utvecklar spel som innehåller dold propaganda, till påverkan genom samtal under spelets gång eller i spelrelaterade forum och kommentarsfält. (Pamment 2023).

Bland tonåringar är det fler killar än tjejer som spelar spel (datorspel/tv-spel/mobilspel/spel för surfplatta). Bland både killar och tjejer är det vanligast att spela spel på mobil, men när unga spelar mobilspel lägger de mindre total tid på spelandet jämfört med när de spelar spel på dator/konsol. År 2024 angav 39 procent av killar 13–16 att de spelade på dator eller spelkonsol dagligen, och 35 procent av killar 17–18 år (bland tjejer sju procent i åldern 13–16 år

och fyra procent i åldern 17–18 år) (Mediemyndigheten 2025). Det har skett en minskning av andelen killar 13–18 år som spelar data/tv-spel mer än tre timmar en vanlig dag från 2014 till 2024, men skillnaden gentemot tjejer är fortfarande stor. Bland killar 13–16 år har andelen som spelar någon form av digitala spel (oavsett plattform) mer än tre timmar en vanlig dag minskat från 44 till 38 procent³⁴ mellan 2022 till 2024. Killar med psykisk funktionsnedsättning³⁵ spelar i högre grad än andra killar dagligen mer än tre timmar, 48 procent i åldern 13–18 år (Mediemyndigheten 2025).

Bland killar som spelar är det vanligt att spela med kompisar och prata med dem genom röstchatt, vilket mer än hälften av de killar som spelar gör. Det är även mellan 18 procent (13–16 år) och 27 procent (17–18 år) av killar som pratar med andra spelare än sina kompisar. Killar gör också i högre grad än tjejer köp inne i spelen. Att spela med personer man inte känner utanför spelet är vanligast bland unga 13–16 år med funktionsnedsättning för både killar och tjejer (Mediemyndigheten 2025).

En amerikansk studie av gamer-killar visade att majoriteten av killar i åldern 16–25 år som besvarade enkäten angav att de hade funnit djupa och personliga vänskapsrelationer med andra killar via sitt dataspelade (Equimundo 2021). MUCF känner inte till några liknande resultat när det gäller svenska killar och vänskap via dataspelade.

Kränkningar i digitala miljöer

Mediemyndigheten frågar i sin enkät om barn och unga utsatts för obehagliga saker som mobbing, hot eller sexuella trakasserier på nätet. Att ha blivit hotad av någon på nätet är i åldersgruppen 17–18 år något vanligare bland killar än tjejer. Att vara utsatt för mobbing eller elakheter är ungefär lika vanligt för killar och tjejer. Att ha blivit utsatt för sexuella trakasserier på nätet är vanligare bland tjejer. Dock är det 9 procent av killar 13–16 år och 15 procent av killar i åldern 17–18 år som anger att de fått nakenbilder skickade till sig, fem procent av killar 13–16 år och sju procent av killar 17–18 år som anger att någon bett dem skicka nakenbilder, och två procent av killar både 13–16 år och killar 17–18 år som angett att någon försökt pressa dem sexuellt (Mediemyndigheten 2025). Liknande resultat framkom i årskurs 9 år 2023. I BRÅ:s Skolundersökning om brott från 2023 uppgav tjejer utsatthet i högre utsträckning än killar att de varit utsatta för olika kränkningar i digitala miljöer. Tydligast könsskillnader framkom i frågan om man utsatts för att någon har skickat sexuella eller avklädda bilder på sig själv utan att man ville det, där drygt fyra av tio tjejer (42 procent) uppgav att de har blivit utsatta för detta, medan 11 procent av killar uppgav det. Andelen tjejer som uppgav att de utsatts för att någon har skrivit kränkande saker om dem på internet är 37 procent och bland killar 25 procent. Andelen som har utsatts för att någon har lagt upp bilder eller filmklipp på dem utan att de ville det

³⁴ Bland tjejer i samma ålder är det en svag ökning av andelen som spelar tre timmar en vanlig dag från 14 till 18 procent, och en minskning av tjejer som inte spelar alls från 21 till 11 procent, vilket innebär att könsskillnaderna minskat i åldern 13–16 men fortfarande är påtaglig.

³⁵ Mediemyndigheten använder begreppet psykisk funktionsnedsättning som ett samlingsbegrepp som främst omfattar unga med ADHD eller autism men även till exempel inlärningssvårigheter som dyslexi.

var 21 procent bland tjejer och bland killar 15 procent (Brå 2024d). Alla dessa fenomen rapporterades alltså i högre grad av tjejer, men killars utsatthet riskerar att bli osynlig, då andra studier visar att inte ens killar uppfattar sig själva som potentiella offer för sexuella trakasserier (Lundin & Eek-Karlsson 2024).

Den vanligaste obehagliga upplevelsen som rapporteras i Mediemyndighetens enkät är att få se obehagliga bilder på sociala medier, som till exempel döda människor från krig, olyckor eller skjutningar, men där finns inga påtagliga könsskillnader (Mediemyndigheten 2025).

Utsatthet på nätet är bland både killar och tjejer vanligare bland de som har psykisk funktionsnedsättning, men skillnaden gentemot unga utan psykisk funktionsnedsättning minskade år 2024 jämfört med tidigare år. Skillnaden mellan unga med funktionsnedsättning och unga utan funktionsnedsättning är ungefär lika stor oavsett kön (Mediemyndigheten 2025).

Bland killar i årskurs 9 hade andelen som utsatts för att någon har skrivit kränkande kommentarer ökat. Detsamma gäller för om de hade utsatts för att någon lagt upp bilder och filmklipp på dem fast de inte ville det (men båda dessa saker anges av högre andel tjejer). Andelen utsatta killar som uppgav att de hade berättat för någon om händelsen eller händelserna var 37 procent, bland tjejer 64 procent. Drygt en fjärdedel av killarna uppgav att de inte minns om de har berättat för någon (Brå 2024d).

För referenslista se rapportens övergripande referenslista, sid 59.

Bilaga 3 – Områden där killar möter utmaningar

Bilaga 3 – Områden där killar möter utmaningar	79
Områden där killar möter utmaningar	80
Hälsa	80
Skola och utbildning	84
Arbete och sysselsättning	88
Familj, vänskap, kärlek och sex	89
Mobbning, trakasserier, våld och homofobi	93
Killar också utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck	101
Killar och brott	102
Databaskällor	108

Det här är en bilaga till MUCF:s rapport ”Pojkars och unga mäns jämställdhetsutmaningar – en kunskapssammanställning” (2026). Syftet med rapporten är att göra en kunskaps-sammanställning om pojkars och unga mäns jämställdhetsutmaningar som har bäring på deras livsvillkor. Målgruppen för rapporten har satts till killar mellan 13 och 29 år. Ordet ”killar” används genomgående för både pojkar och unga män.

Kapitel 5 i ”Pojkars och unga mäns jämställdhetsutmaningar” ger en sammanfattande bild av områden där killar möter särskilda svårigheter och utmaningar. Kapitlet är en sammanfattning av denna bilaga.

MUCF har samlat in relevanta myndighetsrapporter och vetenskapligt granskade forsknings-artiklar, primärt publikationer som har publicerats mellan 2021 och 2025.³⁶ Även referenslistor i publikationerna har gått igenom för att hitta ytterligare relevanta publikationer, vilket i vissa fall har resulterat i publikationer äldre än 2021.

För att hitta övergripande statistik har MUCF använt statistikdatabaser hos Folkhälso-myndigheten, Socialstyrelsen, Skolverket, MUCF och SCB. Statistik för ranking av dödsorsaker har inhämtats från Institute for Health Metrics and Evaluation som håller i den internationella studien Global Burden of Disease, eftersom Socialstyrelsens ranking av dödsorsaker presenteras för åldersgruppen 0–17 år och inte för ungdomsgruppen. Global Burden of Disease är för Sverige baserat på samma statistik som Socialstyrelsens dödsfallsdatabas.

³⁶ Avgränsningen till de senaste fem åren sattes för att omfattningen av materialet annars skulle ha varit för stor.

Databaskällorna är numrerade och refereras i text med nummer och ansvarig statistikproducent samt återfinns i listan Databaskällor i slutet av dokumentet. De publicerade referenserna hänvisas i text med författare och år samt återfinns i referenslistan.

En utförlig beskrivning av metoden finns i huvudrapporten, Inledning (Kapitel 1) samt Bilaga 1.

Områden där killar möter utmaningar

Både killar och tjejer möter en rad olika svårigheter och utmaningar under ungdomsperioden. I viss mån möter killar och tjejer olika utmaningar, men det kan också gälla samma utmaningar fast i olika utsträckning eller med olika grad av synlighet. Maskulinitetsnormer har betydelse både för vilken typ av utmaningar killar kan möta, men också för hur killarna själva och deras omgivning hanterar dessa utmaningar.

Denna bilaga går igenom olika typer av utmaningar och svårigheter som killar kan möta. Killars svårigheter vad gäller olika levnadsvillkor och hur detta relaterar till normer och förväntningar kopplat till kön och jämställdhet är en av delarna i rapporten Pojkars och unga mäns jämställdhetsutmaningar. I rapportens kapitel 5 ges en sammanfattning av den tematiska sammanställning av rapporter och forskningsartiklar som presenteras i sin helhet i denna bilaga. Hur dessa olika svårigheter och utmaningar relaterar till maskulinitetsnormer och jämställdhet diskuteras mer utförligt i diskussionsavsnittet i huvudrapporten.

Hälsa

En högre andel killar än tjejer angav i myndighetens Attityd- och värderingsstudie år 2024 att de var nöjda med såväl sin fysiska som sin psykiska hälsa (MUCF 2025e). I olika enkäter är det generellt högre andel bland killar än tjejer som uppger att de har god hälsa (Folkhälsomyndigheten 2023, MUCF 2025a). Men trots detta finns hälsoområden som kan beskrivas som specifika utmaningar för killar. Det handlar dels om ohälsa som har en högre förekomst bland killar än bland tjejer, dels ohälsoproblem där tjejers högre utsatthet döljer den utsatthet som också finns bland killar.

I forskningsstudier som MUCF tagit del av beskriver killar också svårigheter att förstå, hantera och kommunicera runt dåligt mående och psykisk ohälsa (Hermann m.fl. 2022, Lundvall m.fl. 2020, Åhlander m.fl. 2023).

Psykisk ohälsa vanligare bland tjejer men är ett vanligt problem även bland killar

Självrapportering av psykiska eller psykosomatiska besvär är vanligare bland tjejer än bland killar. Att det är vanligare bland tjejer innebär dock inte att det är ovanligt bland killarna. Enkäter riktade till unga visar samstämmigt andelar av killar som upplever psykisk ohälsa eller psykiska besvär som är stora nog att föranleda oro (Folkhälsomyndigheten 2023, MUCF 2023, 2025a,

2025e). År 2023 uppgav exempelvis hälften av killarna 16–24 år att de hade haft ängslan, oro eller ångest och mer än hälften (57 procent) uppgav psykosomatiska besvär, det vill säga fysiska symtom som huvudvärk, magont eller sömnsvårigheter (MUCF 2025a). I den senaste Attityd- och värderingsstudien är det stor andel av killarna i åldern 16–29 som ofta känner sig stressade (37 procent), känt sig trötta (50 procent), som har sovit dåligt på natten (29 procent) och som har haft svårt att somna (26 procent)³⁷. Enligt samma studie är det 18 procent av killarna som oroar sig för sin psykiska hälsa (MUCF 2025e). Dessa andelar är lägre bland killar än bland tjejer men det är viktigt att inte glömma bort att en betydande del av killar rapporterar dessa besvär.

Det finns anledning att misstänka att psykisk ohälsa kan vara underdiagnostiserad bland killar (och bland vuxna män), dels på grund av maskulinitetsnormer som skapar stigma kring att visa sig sårbar, dels på grund av att de diagnostiska instrumenten för depression har mer fokus på en symtombild som är vanligare bland kvinnor. Hos pojkar och män kan depression ibland istället ta uttryck av missbruk, kriminalitet och våld och som sådant inte svara upp mot diagnoskriterierna på samma sätt (Lindbom 2020). Av förklarliga skäl är det svårt att bedöma hur många fall av psykisk ohälsa som inte blir diagnostiserade. Men i en studie om självmord lyfts att andelen killar 15–19 år med diagnosen bipolär sjukdom är låg i Sverige jämfört med killar i USA i samma ålder, och att regioner i Sverige som har högre diagnosfrekvens av bipolär sjukdom också har lägre suicidtal bland killar i åldern 15–19 år men inte bland tjejer i samma ålder. Studiens författare tolkar detta som ett tecken på underdiagnosticering av bipolär sjukdom bland killar i åldersgruppen (Andersson m.fl. 2023).

Förekomsten av nästan alla psykiatriska diagnoser är högre bland tjejer än killar, men killar har högre förekomst av drogrelaterade psykiatriska diagnoser, schizofreni och andra psykotiska tillstånd än tjejer (Yang m.fl. 2024, Databaskälla 5.1: Socialstyrelsen). Under tonåren är alkoholrelaterade psykiatriska diagnoser vanligare bland tjejer men från 20-årsåldern blir det i stället vanligare bland killar (Yang m.fl. 2024). Bland unga killar är tidig diagnos för ADHD eller autism vanligare än bland tjejer och många får diagnosen redan i barndomen (Fyfe m.fl. 2026, Socialstyrelsen 2023a, Yang m.fl. 2024). I 20-årsåldern jämnas detta delvis ut och blir därefter ungefär lika vanligt bland killar som bland tjejer (Fyfe m.fl. 2026, Socialstyrelsen 2023a).

Killar med missbruk eller beroende och tidigare lagföringar för våldsbrott är en grupp där det kan vara rimligt att uppmärksamma eventuell underliggande psykisk ohälsa. Mörkertalet är sannolikt relativt stort i dessa fall. Enligt forskare som Brå har haft kontakt med återstår det dock att utreda formerna för hur psykisk ohälsa i denna grupp ska kartläggas och hur resultaten ska hanteras hos ibland motvilliga eller ambivalenta unga män (Brå 2020).

Vanligare med psykiatrisk tvångsvård bland killar

Att vårdas i dygnsvård (det vill säga inlagd över minst en natt) för psykiatriska diagnoser är generellt vanligare bland tjejer än bland killar men psykiatrisk tvångsvård är vanligare bland unga män än bland unga kvinnor. Fram till 20-årsåldern är tvångsvård vanligare bland tjejer,

³⁷ Med ”ofta” avses här att de angett att de upplevt besväret varje dag eller flera gånger i veckan under de senaste sex månaderna.

därefter är det något vanligare bland killar. Särskilt vanligt bland killar är att vårdas på grund av psykiska och beteendemässiga symtom som beror på droger eller alkohol eller för psykos. Andelen vårdade respektive tvångsvårdade för psykiska och beteendemässiga symtom som beror på droger eller alkohol eller för psykos är högre än andelen bland tjejer för samma diagnoser. Högst andel tvångsvårdade för psykos är killar i tidiga 20-årsåldern. Psykos är också kopplat till högre antal vård dagar per person än andra diagnoser (Socialstyrelsen 2025).

Killar har högre risk att dö i ung ålder än tjejer

Dödsfall bland unga är ovanligt i Sverige, men är ungefär dubbelt så vanligt bland killar som tjejer i åldern 15–24 år (Chao m.fl. 2023, Databaskälla 5.1: Socialstyrelsen). Det är ungefär samma könsskillnad som det europeiska genomsnittet³⁸ (Chao m.fl. 2023)³⁹. Själv mord står för ungefär en tredjedel av dödsfallen bland både killar och tjejer, men dödligheten i själv mord är, liksom dödlighet i allmänhet, ungefär dubbelt så hög bland killar som bland tjejer. Bland killar är de vanligaste dödsorsakerna därefter oavsiktliga överdoser, trafik, våld och fallolyckor (Databaskälla 2.1: Global Burden of Disease, Databaskälla 3.2: MUCF). Dödsfall till följd av oavsiktlig överdos av läkemedel eller narkotika är också betydligt vanligare bland killar än bland tjejer, liksom överdos med oklar avsikt (Socialstyrelsen 2023b).

Man pratar ibland om en ”själv mordsparadox” (Canetto & Sakinofsky 1998) då det är vanligare bland tjejer både att lida av psykisk ohälsa, att ha själv mordstankar och att göra själv mordsförsök samtidigt som det är fler killar som dör av själv mord. Tabell 1 nedan redovisar de senaste tillgängliga siffrorna för hur höga andelar killar respektive tjejer i Sverige som i enkäter själva anger att de har själv mordstankar eller har genomfört själv mordsförsök, samt andel som vårdats minst en natt för avsiktligt självdestruktiv handling, och andel som avlidit till följd av själv mord.

³⁸ I fattigare länder är könsskillnaden ofta mindre, men dödligheten bland både killar och tjejer betydligt högre.

³⁹ Siffran för Sverige i referensen Chao m. fl. 2023 återfinns i artikelns tabellbilaga, Table 21, med könsskillad i stapeln Sex ratio 10q15, 2021. Tabellbilagan är tillgänglig via [https://www.thelancet.com/journals/langlo/article/PIIS2214-109X\(23\)00376-5/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/langlo/article/PIIS2214-109X(23)00376-5/fulltext) ”Supplementary material”.

Tabell 1. Självmordstankar, självmordsförsök och dödsfall till följd av självmord bland killar och tjejer, senast tillgänglig statistik.

	Självrapporterade självmordstankar ålder 16–29, år 2024	Självrapporterade självmordsförsök ålder 16–29, år 2024	Vårdade på sjukhus för avsiktligt självmordshandling, år 2024 ålder 13–24 (ålder 25–29)	Dödsfall till följd av självmord, inklusive oklar avsikt, år 2024 ålder 13–24 (ålder 25–29)
Killar	7,5 procent	1,1 procent	58,7 per 100 000 (63,7)	12,1 per 100 000 (20,6)
Tjejer	8,8 procent	2,1 procent	241,6 per 100 000 (109,9)	5,4 per 100 000 (6,2)
Kvot killar/tjejer	0,85	0,5	0,2 (0,6)	2,2 (3,3)
Databaskälla	1.1 Folkhälso-myndigheten: Nationella folkhälsoenkäten	1.2 Folkhälso-myndigheten: Nationella folkhälsoenkäten	3.1 MUCF (Socialstyrelsen)	3.2 MUCF (Socialstyrelsen)

Källor: se varje kolumn. För detaljerad källinformation, se Databaskällor (längst bak i bilagan).

En förklaring som har framförts för självmordsparadoxen är att pojkar och män oftare använder mer drastiska metoder vid självmordsförsök, som till exempel skjutvapen, där det är lägre chans att genom akutvård rädda deras liv (Canetto & Sakinofsky 1998). Det finns dock inte kunskap om ifall denna förklaring har relevans för könsskillnaden i dödsfall i suicid bland unga i Sverige. Underdiagnostisering av psykisk ohälsa har också föreslagits som delförklaring bakom de högre självmordstalen bland killar. En studie baserad på svenska data har visat att i regioner där fler killar i åldern 15–19 år diagnosticerats med bipolär sjukdom har man också färre självmord bland killar i samma ålder. Samma samband kunde inte uppmätas för tjejer. Forskarna som gjort studien tolkar det som att underdiagnostisering av bipolär sjukdom skulle kunna ligga bakom knappt fem procent av självmorden bland killar 15–19 år i Sverige (Andersson m.fl. 2023).

Skillnaden mellan killar och tjejer i dödsfall till följd av självmord är något större när siffrorna inkluderar handlingar med oklar avsikt, eftersom dödsfall med oklar avsikt men som potentiellt är självmord är vanligare bland killar än tjejer (Databaskälla 3.2. MUCF).

Killar kan ha svårare att söka vård

Det är färre killar än tjejer som testar sig för sexuellt överförbara infektioner, trots att ungefär lika stor andel killar som tjejer har oskyddat sex med en ny eller tillfällig partner (Folkhälsomyndigheten 2025b). Andelen som testat sig är betydligt högre bland homosexuella killar men bland dessa killar är det också vanligare än bland andra grupper att ha haft oskyddat sex med minst en ny eller tillfällig partner det senaste året (Folkhälsomyndigheten 2025a).

Enligt en studie där man observerat och analyserat killars vårdmöten i primärhälsovården innebär även vårdbesök för smärre hälsoproblem en sårbarhet och kontrollförlust som kan vara svår att kombinera med att leva upp till normer om manlighet. I studien lyfts också att unga personer har en ytterligare utmaning i att navigera både rollen som ett stödsökande barn och en ansvarstagande vuxen (Haraldsson m.fl. 2025).

Killar utgör bara mellan 10–20 procent av besökarna på ungdomsmottagningar i Sverige (SKR 2020). Enligt intervjuer med anställda på ungdomsmottagningar är maskulinitetsnormer om att män inte får visa sårbarhet en orsak till att färre killar söker sig dit, samt att killar har låg kunskap om sexuell hälsa och sin egen kropp. De berättar att många unga ser ungdomsmottagningar som ”tjejkliniker”, eller endast som en plats att testa sig för sexuellt överförbara infektioner. Det sistnämnda, enligt de intervjuade anställda, kan få killar att avstå från att gå till ungdomsmottagningen för att de oroar sig att folk skulle kunna tro att de är homosexuella (i och med att killar som har sex med killar har högre risk för sexuellt överförbara infektioner). De anställda på mottagningarna beskriver samtidigt att bristande resurser gör det svårt att göra riktade insatser för att få fler killar att besöka dem (Pettersson & Baroudi 2024). Killar själva säger att en orsak till att de inte testar sig för sexuellt överförbara infektioner generellt är att de inte har en lika självklar ingång till sexualhälsovården som tjejer som söker för preventivmedel, men också att det är svårt att prata om sexuellt överförbara infektioner med kompisar eftersom de skojar bort det (Larsson m.fl. 2021).

Skola och utbildning

Killar har i genomsnitt lägre betyg än tjejer och får sämre resultat på nationella prov och i internationellt jämförbara studier (Skolverket 2025d, Wernersson 2010). Det är också en något högre andel killar, jämfört med tjejer, som inte tar en fullständig gymnasieexamen. Samtidigt är det en högre andel bland killar som har en positiv upplevelse av skolan.

Killar har i genomsnitt sämre skolresultat, men skillnaderna minskar

Tjejeers fördel i skolresultat går tillbaka flera decennier och återfinns även i andra jämförbara länder (Ingvar 2010, Skolverket 2025d, Wernersson 2010). Dock har skillnaderna mellan könen minskat de senaste åren, både i Sverige och i andra EU- och OECD-länder (Skolverket 2025d).

Av de elever som gick ut nionde klass läsåret 2023/24 fick 83 procent av killar och 84 procent av tjejer gymnasiebehörighet (MUCF 2025a). Av alla elever som går ut nionde klass går nästan alla

ändå direkt vidare till gymnasiet, och de som saknar behörighet går då till gymnasieskolans introduktionsprogram (MUCF 2024b). Bland unga som påbörjade en gymnasieutbildning på nationellt program år 2019 var det 81 procent av killarna och 85 procent av tjejerna som tog gymnasieexamen inom fyra år (MUCF 2025a)⁴⁰. Bland unga som påbörjade ett introduktionsprogram år 2020 var det 21 procent som tagit gymnasieexamen inom fem år (Skolverket 2025c) och andelen var något lägre bland killar (19,8 procent) jämfört med bland tjejer (22,4 procent) (Databaskälla 4.1: Skolverket).

Enligt Skolverket (2025) har könsskillnaderna i betyg minskat under perioden 2015–2024⁴¹, både i årskurs 6, årskurs 9 och i gymnasieskolan. Betygen är fortfarande i genomsnitt lägre bland killar, men inte lika tydligt som tidigare. Minst skillnad mellan killar och tjejer i betygsresultat finns i årskurs 9 (Skolverket 2025d). Den åldersgrupp av killar som ingår i denna rapport har därmed också olika erfarenheter av skillnaden i betygsresultat. I åldersgruppen 13–29 år ingår även de killar som gick ut årskurs 9 när det var större skillnad mellan tjejer och killar.

Det finns många föreslagna förklaringar bakom könsskillnaden i skolresultat men inga fastställda svar (Heikkilä 2020, Ingvar 2010, Wernersson 2010). Skillnader när det gäller kognitiv förmåga är små och tycks inte ha något stort förklaringsvärde (Ingvar 2010, Wernersson 2010). Då det inte är unikt för Sverige att killar presterar sämre i skolan än flickor är det inte heller sannolikt att det har att göra med faktorer som är specifika för den svenska skolan. Det finns stöd i forskningen för att tjejer, i genomsnitt, mognar tidigare än killar vilket gör att de lättare kan anpassas till skolsystemet. Hur stor del av könsskillnaderna som beror på det är dock svårt att avgöra (Ingvar 2010). En översikt av sociokulturella förklaringsmodeller för könsskillnaderna i skolresultat visar kopplingar till normer om manligt och kvinnligt (Wernersson 2010). Gemensamt för dessa är att killar definierar sin sociala position utifrån **att de inte är tjejer**. Om skolan, eller att anstränga sig i skolan, upplevs som sådant tjejer gör blir det viktigt för killar att distansera sig från det. Att inte anstränga sig i skolan, åtminstone inte så att någon annan märker det, kan också vara ett sätt att skydda sig mot eventuella misslyckanden, vilket delvis kan skapa en form av anti-plugg kultur⁴². Givet att förmågorna på gruppnivå inte skiljer sig nämnvärt kan också könsstereotypa föreställningar om skillnader i förmågor skapa en fördel för flickor. Historiska föreställningar om att killar och män har större potential för studier kan ha medfört att tjejer anstränger sig mer för att kompensera för den socialt förväntade lägre förmågan, som inte är reell, vilket resulterar i bättre resultat. Killar kan ha satt sin tilltro till den socialt förväntade högre förmågan, som inte heller är

⁴⁰ Bland unga som påbörjat gymnasiet före 2023 är det betydligt högre andel tjejer än killar som går ut gymnasiet med högskolebehörighet, eftersom högre andel killar går yrkesprogram, vilket före 2023 inte automatiskt gav högskolebehörighet. Killar som gick yrkesprogram kunde alltså ha komplett gymnasieexamen utan att ha högskolebehörighet.

⁴¹ Skolverket poängterar: ”De nationella proven genomfördes inte i sin helhet under vårterminerna 2020 och 2021, vilket innebar förändrade förutsättningar för betygssättning och bedömning. Detta kan ha påverkat resultaten under dessa två år. Från läsåret 2022/23 gäller dessutom nya läroplaner och kursplaner i grundskolan och nya bestämmelser för betygssättning. Dessa förutsättningar är viktiga att ha i åtanke vid jämförelser av betygsresultat över tid.” ”Könsskillnader i skolresultat”. Skolverket, 2025, s. 7)

⁴² Wernersson lyfter dock att denna anti-plugg kultur också har en klassdimension och inte bara en könsdimension. Det är också möjligt att både tjejer och killar kan omfatta denna anti-plugg kultur, men att killar är mer sårbara för densamma: ”Kanske är det så att fler pojkar än flickor, i kraft av att de tillhör den traditionellt dominerande köns kategorin, har svårare att acceptera misslyckanden?” (Wernersson, 2010, s. 56)

reell, och anstränger sig därför inte lika mycket, vilket får sämre resultat till följd (Wernersson 2010). I Sverige idag är det dock troligt att det snarare finns en uppfattning om att tjejer lyckas bättre i skolan, vilket i denna sammanställning demonstreras av en studie där tjejerna säger att det skulle vara ”pinsamt att ha lika låga betyg som killarna” (Bergman Rimbe m.fl. 2024).

Fler killar har positiv upplevelse av skolan

I enkäter med unga är det genomgående så att en högre andel killar rapporterar positiva upplevelser av skolan medan en högre andel tjejer rapporterar negativa upplevelser av skolan. Killar rapporterar i högre grad än tjejer att de trivs mycket bra i skolan och att skolarbetet är roligt. De rapporterar också i lägre grad att de upplever en obalans mellan skola och fritid eller att de känner sig stressade av skolarbetet. Trots att det sistnämnda är vanligare bland tjejer är det ändå så mycket som 40 procent av de 13-åriga killarna och 51 procent av de 15-åriga killarna som känner sig stressade av skolarbetet (Skolverket 2025b). Det är även högre andel av killar jämfört med tjejer i åldern 13 till 15 som anger att de har bra socialt stöd från klasskamrater och att de har stöd från lärare (Folkhälsomyndigheten 2023).

En fokusgruppstudie om stress med killar i högstadiet och gymnasiet i fyra skolor i Sverige visade att de i hög grad kopplade stress till skolprestationer och tidspress, och att de överlag inte såg skolpersonal som en möjlig källa till stöd för skolrelaterad stress (Schmidt & Hansson 2024).

Killar väljer i högre utsträckning yrkesprogram i gymnasieskolan och går i lägre utsträckning vidare till högskolestudier

Jämfört med tjejer är det en lägre andel av killarna som väljer att läsa högskoleförberedande program på gymnasiet och en högre andel som väljer att läsa yrkesprogram. Inför läsåret 2024/25 sökte 42 procent av killarna och 33 procent av tjejerna yrkesprogram som sitt förstahandsval, (Skolverket 2024) och av dem som sedan gick sitt första läsår på nationellt program på gymnasieskolan 2024/25 var det 38 procent av killarna och 29 procent av tjejerna som gick yrkesprogram (Databaskälla 4.2: Skolverket). Att inte komma in på sitt förstahandsval var vanligare bland de som sökt yrkesprogram, vilket förmodligen förklarar varför andelen som går yrkesprogram är lägre än andelen som sökt yrkesprogram (Skolverket 2024). Killar kommer i något lägre grad än tjejer in på sitt förstahandsval till gymnasiet. Bland dem som sökt nationellt program inför 2025/26 kom 57 procent av killarna in på sitt förstahandsval, jämfört med 64 procent av tjejerna. Även uppdelat på högskoleförberedande program eller yrkesprogram är det lägre andel killar än tjejer som kommer in på sitt förstahandsval. Bland de som sökt yrkesprogram inför 2025/26 kom 50 procent av killarna jämfört med 54 procent av tjejerna in på sitt förstahandsval, och bland de som sökt högskoleförberedande program kom 62 procent

av killarna jämfört med 69 procent av tjejerna in på sitt förstahandsval⁴³ (Databaskälla 4.3: Skolverket). Det är mindre vanligt bland killar att studera på universitet eller högskola efter gymnasiet. Bland unga 19–24 var det 2023 (höstterminen) 30 procent av inrikes födda tjejer och 21 procent bland inrikes födda killar som studerade vid universitet/högskola. Bland utrikes födda unga var det 21 procent av tjejer och 11 procent av killar som studerade på universitet/högskola (MUCF 2025a).

Att killar och tjejer tenderar att välja olika utbildningsvägar bör ses i förhållande till den omgivande kontexten unga växer upp i och de normer och förväntningar som finns kring vilka ämnen, intressen och yrken killar och tjejer kan och bör ägna sig åt. I en kunskaps-sammanställning från 2022 beskriver Jämställdhetsmyndigheten faktorer bakom könsskillnader i utbildningsval utifrån såväl individuell, organisatorisk och samhällslig nivå. Enligt den forskning som ingår i sammanställningen ligger biologiska faktorer i mycket liten utsträckning till grund för dessa skillnader i val, de bör förstås ur ett sociokulturellt perspektiv och vad som tolkas eller uppfattas som manligt respektive kvinnligt. Könssstereotypa förhållningssätt grundläggs i tidig ålder och förstärks sedan av praktik och bemötande från både föräldrar, skolpersonal och jämnåriga (Jämställdhetsmyndigheten 2022b).

Ungas uppfattningar om könsnormer i relation till skola och utbildning

I en fokusgruppsstudie med elever i årskurs 9 på en svensk skola beskriver både killarna och tjejerna att de upplever skilda förväntningar och behandling från vuxenvärlden. Killarna beskriver att betygsättningen påverkas av att lärarna har en negativ uppfattning om killarna som ”lite stökigare” och att de även får mindre hjälp än tjejerna. Samtidigt menar tjejerna att lärarna ställer lägre krav på killarna medan tjejerna har höga förväntningar på sig. Både killar och tjejer uppfattar också att killarna inte blir tillsagda för störande beteende i klassrummet lika mycket som tjejerna blir. I samma studie beskriver en del tjejer att de upplever en press från vuxna att söka högskoleförberedande program medan killarna säger att deras mål med högstadiet bara är att nå tillräckliga resultat för att komma in på sitt valda yrkesprogram, därefter tänker de att de kommer behöva ta skolan mer på allvar (Bergman Rimbe m.fl. 2024).

I intervjuer med högstadieelever i tre skolor säger killarna att killar måste ha en hård och skämtsam jargong, att det är ett sätt att förbereda sig på arbetslivet, eftersom det är så de uppfattar att jargongen kan vara på de arbetsplatser de vill söka sig till (arbetaryrken) (Bergman Rimbe m.fl. 2025).

⁴³ I den officiella statistiken redovisas inte vilket program elever som inte antas till sitt förstahandsval i stället antas till. Det framgår därför inte hur dessa elever som inte kom in på förstahandsvalet fördelar sig mellan olika program. Statistiken visar inte heller hur stor andel av de elever som inte antas till sitt förstahandsval till ett yrkesprogram som i stället antas till ett introduktionsprogram.

Arbete och sysselsättning

Att killar i högre grad läser yrkesprogram och i lägre grad läser vidare på högskolenivå innebär att killar i genomsnitt kommer ut på arbetsmarknaden tidigare. Enligt enkätuppgifter är det en högre andel av killar än av tjejer som har arbete som huvudsaklig sysselsättning tre år efter avslutad gymnasieskola (Databaskälla 6.1: SCB). Det är också en högre andel bland killar vars registrerade förvärvsinkomst tre år efter gymnasiet är tillräckligt hög för att det ska motsvara att räknas som förankrade på arbetsmarknaden (Databaskälla 6.2: SCB). Även i Skolverkets statistik över etablering på arbetsmarknaden inom ett eller tre år efter gymnasieskolan är det högre andel killar som är etablerade på arbetsmarknaden. Samtidigt är det också något högre andel killar som har en osäker ställning på arbetsmarknaden, en svag ställning, eller befinner sig i en situation utan både arbete och studier. Bland tjejer är det högre andelar som befinner sig i högskolestudier eller andra studier (Databaskällor 4.4 och 4.5: Skolverket).

Öppen arbetslöshet, inskrivna på arbetsförmedlingen i andel av arbetskraften, är högre bland inrikes födda killar jämfört med inrikes födda tjejer (7,4 procent jämfört med 4,3 procent år 2024), medan det inte är någon direkt könsskillnad bland unga utrikes födda. I ett historiskt perspektiv är dock arbetslösheten förhållandevis låg bland unga (MUCF 2025a). Av alla unga i åldern 16–29 var det 2023 bland killar 8,1 procent och bland tjejer 7,2 procent som var utan både arbete och studier. Könsskillnaden var störst i åldern 20–24, där 9,4 procent av killarna jämfört med 7,6 procent av tjejerna stod utanför både arbete och studier (MUCF 2025c). Bland unga som varken arbetar eller studerar är det vanligare bland killar att vara i den situationen i flera år och bland killar 19–29 år som var i en situation utan arbete och studier under hela 2023 så hade 31 procent varit i den situationen i minst fyra år⁴⁴ (MUCF 2025c). Kommuner som intervjuats i MUCF:s studie om killar som varken arbetar eller studerar säger att unga med kriminell bakgrund, psykisk ohälsa eller NPF-diagnos har svårt att få jobb på grund av att arbetsgivare inte vågar ta risken att anställa dem (MUCF 2025c).

Arbetsmiljö

Killar i åldern 16–24 år är den grupp som har högst andel arbetsolyckor med sjukfrånvaro per 1 000 sysselsatta, inte bara jämfört med jämnåriga tjejer men även jämfört med alla andra åldersgrupper av både kvinnor och män. År 2024 var det en liten minskning bland killar jämfört med 2023 och en ökning i äldre åldersgrupper för både män och kvinnor, men killar 16–24 år är fortfarande de som ligger tydligt högst. Däremot är det högre andel bland tjejer än bland killar 16–24 som råkar ut för arbetsolyckor utan sjukskrivning. Även när det gäller arbetssjukdomar är andelen högre bland tjejer och kvinnor än bland killar och män, för båda könen ökar också andelen med stigande ålder (Arbetsmiljöverket 2025).

⁴⁴ Detta gäller killar som inkluderats i statistiken över unga som varken arbetar eller studerar under samtliga år från 2020 till 2023. Endast killar som var minst 19 år gamla år 2023 kan räknas in i denna statistik.

Familj, vänskap, kärlek och sex

Enligt MUCF:s Attityd- och värderingsstudie från 2025 är de flesta unga i åldern 16–29 år, generellt sett, nöjda med sina relationer. Något högre andel av tjejer, 90 procent, uppger att de är nöjda med relationen till en eventuell partner, jämfört med 85 procent av killarna⁴⁵. När det gäller relationen till föräldrar, vänner och arbets- eller studiekamrater är killar och tjejer nöjda i lika stor utsträckning (MUCF 2025e).

Fler killar än tjejer har ingen att prata med när de är oroliga

I skolåldern verkar de flesta ha någon vuxen de kan prata med om saker som bekymrar dem. Både bland killar och bland tjejer 13 och 15 år gamla är det runt 80 procent som uppger att de tycker det är lätt att prata med sina föräldrar. Ungefär lika många killar som tjejer har lätt att prata med sin mamma men fler killar tycker det är lätt att prata med sin pappa (Folkhälso-myndigheten 2023). En majoritet av elever i högstadiet och i gymnasieskolan anger också att det finns någon vuxen i skolan de känner att de kan prata med om de är oroliga över något. Bland gymnasieungdomar är detta dock mindre vanligt bland killar än bland tjejer (Skolverket 2025a). Andelen killar som har någon att prata med generellt ser däremot ut att vara mindre bland de äldre skolungdomarna. Enligt SCB:s ”Undersökning av barns levnadsförhållanden” är det 20 procent av killarna i åldern 16–18 år som uppger att de inte brukar prata med någon alls när de är oroliga eller ledsna över något, jämfört med 12 procent bland killar i åldern 12–15 år. I båda åldersgrupperna är detta mindre vanligt bland tjejer och det är inte heller samma skillnad mellan åldersgrupperna bland tjejer som bland killar (Databaskälla 6.3: SCB).

Killar i högstadiet och gymnasiet som i fokusgrupper berättar om hur de hanterar stress upplevde att föräldrar var snarare en källa till stress och inte en källa till stöd, och att föräldrar inte skulle ta dem på allvar om de försökte prata om stress (Schmidt & Hansson 2024). Killar i sena tonåren och 20-årsåldern med psykisk ohälsa eller existentiell ångest uttrycker i intervjuer en brist på stöd och förståelse från föräldrar (Åhlander m.fl. 2023) eller till och med pressande krav från familj, och att de lyckas ”lura” familjen att tro att de mår bra, och att det då uppstår en känsla av tomhet av att familjen inte känner dem (Lundvall m.fl. 2020).

Ensamhet, vänskap och socialt stöd

Enligt SCB:s ”Undersökning av levnadsförhållanden” uppger 10 procent av killar i åldern 16–29 år att de inte har någon nära vän (Databaskälla 6.4: SCB). I ”Nationella folkhälsoenkäten” svarar 12 procent av killarna i samma åldersgrupp att de ofta eller alltid besväras av ensamhet (Databaskälla 1.3: Folkhälsomyndigheten) och 22 procent uppger att de saknar emotionellt stöd (Databaskälla 1.4: Folkhälsomyndigheten). Bland tjejer är förekomsten av samtliga dessa mindre

⁴⁵ Detta är i andel av de som har en partner.

vanligt förekommande.⁴⁶ Samtidigt är det något mindre vanligt bland killar än bland tjejer att ofta oroa sig för att inte ha några vänner (nio procent av killar, 16 procent av tjejer) eller för att inte hitta en partner att leva med (15 procent av killar, 17 procent av tjejer). Bland killar som ofta oroar sig för att inte ha några vänner eller för att inte hitta en partner att leva med är det en högre andel som också bedömer sin psykiska hälsa som dålig (48 respektive 39 procent) jämfört med bland killar som aldrig oroar sig för detta (9 respektive 11 procent)⁴⁷ (MUCF 2025e).

I fokusgrupper uttrycker killar att de har kompisar, men att det kan vara svårt att prata med dem om känsliga eller svåra saker (Bergman Rimbe m.fl. 2024, 2025). I killars egna beskrivningar i fokusgrupper och stödchattar framkommer att förväntningen att killar inte ska visa känslor utåt kan göra det svårt både att visa hur man själv mår och att veta hur ens vänner egentligen mår (Bergman Rimbe m.fl. 2025, MÄN 2022). Det kan även leda till att man drar sig för att söka relationer med nya människor, av rädsla för att misslyckas (Lundvall m.fl. 2020). Vänskap mellan killar, åtminstone i skolåldern, präglas också av en bitvis hård jargong där skojbråkande kan vara ett sätt att visa vänskap och närhet (Bergman Rimbe m.fl. 2024, Odenbring & Johansson 2021), men kanske inte ger lika mycket utrymme för emotionellt stöd.

Kärleksrelationer och sex

Det är vanligare bland tjejer än bland killar i åldern 16–29 år att vara i en kärleksrelation (Folkhälsomyndigheten 2025b). I en studie av våld i ungas parrelationer frågade Stiftelsen allmänna barnhuset år 2022 i en enkät till unga i årskurs 9 om de någonsin haft en relation eller dejtat. Då var skillnaden mellan killar och tjejer inte så stor, 49 procent av killarna och 51 procent av tjejerna svarade ja på frågan (Jernbro & Landberg 2024). I Attityd- och värderingsstudien är det 15 procent av killar 16–29 år som ofta oroar sig för att inte hitta en partner att leva med (17 procent bland tjejer) (MUCF 2025e).

Något lägre andel av killar än av tjejer i åldern 16–29 uppger att de har haft sex någon gång (69 procent respektive 78 procent) och medelåldern för den sexuella debuten är 17 för killar och 16,4 för tjejer⁴⁸. Majoriteten av både killar och tjejer som haft sexdebut uppger att de kände sig trygga och hade en positiv upplevelse av sin sexuella debut, men killars upplevelse var i högre utsträckning positiv än tjejers. Bland de som haft sexdebut är killar i åldern 16–29 i lägre utsträckning nöjda med sitt sexliv jämfört med tjejer. Bisexuella och pansexuella killar tenderar också att i mindre utsträckning än andra killar vara nöjda med sitt sexliv (Folkhälsomyndigheten 2025a).

⁴⁶ 4 procent av tjejerna mellan 16–29 år uppger att de inte har någon nära vän, 7,5 procent uppger att de ofta eller alltid besväras av ensamhet och 12 procent uppger att de saknar emotionellt stöd (Databaskällor 6.4, 1.3 och 1.4).

⁴⁷ Även bland tjejer finns skillnader i psykisk hälsa mellan de som oroar sig för att ha vänner/partner och de som inte oroar sig, men skillnaderna är inte lika stora som för killar.

⁴⁸ I enkäten saknas information om hur variationen ser ut när det gäller tidig eller sen sexualdebut. Men enligt enkäten Skolbarns hälsovanor 2021/22, är det lika stora andelar killar som tjejer i årskurs 9 som haft sin sexualdebut. Den yngsta ålder som anges som sexualdebut är 11 år (vilket förekommer bland båda könen) och bland de 15-åringar som har haft sin sexualdebut är det lika vanligt både bland killar och tjejer att ha haft sexualdebuten tidigare än 15 års ålder. (Folkhälsomyndigheten, 2023. Skolbarns hälsovanor i Sverige 2021–22 Nationella resultat.) Det tyder på att skillnaden i ålder vid sexdebut förmodligen beror på en grupp killar som har senare sexdebut snarare än på tjejer med mycket tidig sexdebut.

Att prata om sex, samtycke och prestationskrav

Flera av de studier MUCF läst för denna rapport visar att det kan vara svårt att både förstå vad andra vill och att kommunicera vad man själv vill i sexuella situationer. Bland sexuellt aktiva i åldern 16–29 år är det en mindre andel av killarna än av tjejerna som anger att de kan uppfatta om någon vill ha sex med dem och som anger att de kan säga eller visa själva om de vill ha sex med någon (Folkhälsomyndigheten 2025b). Detta kan få konsekvenser för såväl killarna själva som för andra. Andelen som upplever att det är lätt att uppfatta om någon vill ha sex med dem är högre bland homosexuella killar jämfört med bland heterosexuella killar, men lägst bland bisexuella och pansexuella killar (Folkhälsomyndigheten 2025a).

I en enkätstudie om sex och samtycke från 2018 angav 37 procent av killar mellan 18 och 29 år att de haft sex fast de egentligen inte ville, en eller flera gånger. Andelen är ännu högre bland tjejer, där 63 procent angav detta, men det innebär ändå att nästan två av fem killar haft denna upplevelse (Folkhälsomyndigheten 2019a). Att berätta om egen utsatthet för sexuella trakasserier, sexuellt tvång eller våld uppfattas också generellt som svårt för killar då det inte stämmer överens med den normativa uppfattningen att en man alltid är intresserad av (heterosexuellt) sex, enligt vad killar säger i stödchattar med volontärer på killar.se (MÄN 2020). Det är 32 procent av killar i 15-årsåldern som uppger att de aldrig pratar med någon om relationer och sexualitet, jämfört med 18 procent av tjejerna i samma ålder (Folkhälsomyndigheten 2023).

Varierande syn på digitala sexuella trakasserier av tjejer

Ett par forskningsstudier har sett på hur killar resonerar när det gäller till exempel sexting, det vill säga sexuellt explicita textmeddelanden, ibland inkluderande nakenbilder. Dessa studier diskuterar ovälkommen sexting som en aspekt av digitala sexuella trakasserier, även om killarna inte alltid såg det som det. Det handlade i dessa studier främst om att skicka ”dick pics” (foto på penis) till tjejer utan att tjejen hade efterfrågat en sådan bild, eller att tjata på tjejer om att de ska skicka nakenbilder. Det skedde ofta i kombination, till exempel att en kille skickar en ”dick pic” och sen kräver en nakenbild i gengäld. I en av studierna som inkluderar tjejer (12–16 år) beskriver tjejerna i studien att det är vanligt förekommande att få oombedda ”dick pics”, och även om de inte gillar det så beskriver de det som en situation som de blivit tvungna att leva med (Dahlqvist & Gillander Gådin 2024).

Två olika studier beskriver digitala sexuella trakasserier av tjejer som något killar främst gör för att stärka banden mellan killarna i gruppen. Den ena studien, i en högstadieskola på landsbygden, handlar om hur killar tjatar, hotar eller utpressar tjejer att skicka nakenbilder (eller får dem frivilligt) och hur de sen använder bilderna som en trofé för att höja sin status gentemot andra killar, och att en del av killarna även visar bilderna för gruppen av jämnåriga killar. Killarna i studien berättar (på intervjuarens frågor) att de sinsemellan aldrig diskuterar vad tjejerna tycker om detta (Hunehäll Berndtsson & Odenbring 2021). I den andra studien, bland unga 12–16 år, pratar killar om att när de själva skickar oombedda ”dick pics” till tjejer, så är det en medveten provokation och att det är något som killar kan göra tillsammans i grupp för att ”stila” för varandra eller ha kul (Dahlqvist & Gillander Gådin 2024).

Men synen på vilket beteende som är okej kan variera stort, visar en studie på två olika högstadieskolor. På den ena skolan ansåg killarna att det var relativt oproblematiskt att skicka oombedda ”dick pics” till tjejer. De såg det som dumt att göra men främst komiskt, och att killar inte råkade särskilt illa ut om de gjorde det, medan tjejerna kunde dömas hårt om de skickade nakenbilder. Om tjejerna visade upp en killes nakenbilder som de fått så sa killarna att de hanterade det genom att skämta bort det. Medan på en annan skola såg killarna det som nästan ofattbart att någon skulle skicka oombedda ”dick pics”, dels på grund av att det var otrevligt gjort, dels på grund av risken att utpekas som förövare (Hunehäll Berndtsson 2024).

Killar kan dock ha en ganska luddig uppfattning om var gränsen går mellan en oombedd och en efterfrågad ”dick pic”, det vill säga vilken kommunikation som ska ha skett för att det ska vara ok att skicka, vilket visas både på en skola där killarna enbart vill skicka ”dick pic” om den är efterfrågad (Hunehäll Berndtsson 2024) och på en skola där killar avsiktligt skickar oombedda dick pics (Dahlqvist & Gillander Gådin 2024). Intervjuer på en högstadieskola och en gymnasieskola i södra Sverige visar att olika sätt att förhålla sig till killars sexuella trakasserier av tjejer kan samexistera även inom samma skola. Killar kan ha en stark uppfattning om att man ska visa respekt mot jämnåriga av båda könen och undvika att säga saker som är sårande eller nedvärderande, men samtidigt anse att i omklädningsrum är det okej att killar har en jargong om tjejer som de inte skulle ha om tjejerna själva eller vuxna vore inom hörhåll (Lundin & Eek-Karlsson 2024).

En del killar upplever oro kring tvångsmässig porrkonsumtion

Enligt en kartläggning från Barnombudsmannen har ungas pornografikonsumtion minskat under de senaste 20 åren och unga är överlag kritiska till de normer som förmedlas genom pornografin. Samtidigt som porrkonsumtionen har minskat bland unga så har gruppen unga som tittar ofta ökat (Barnombudsmannen 2020a, 2020b). Fler killar än tjejer anger att de använder pornografi som källa till kunskap om sexualitet och relationer (Folkhälsomyndigheten 2025b). Men fler killar än tjejer uppger också att de fått lära sig i skolan att kritiskt granska pornografi (Folkhälsomyndigheten 2025b).

Unga som ofta konsumerar pornografi mår generellt sämre än de unga som gör det mer sällan. Tvångsmässig pornografikonsumtion är vanligare bland killar än bland tjejer och är kopplat till andra svårigheter som depressiva symptom eller tidigare utsatthet för våld och sexuellt våld. Porrberoendet kan vara en konsekvens av psykisk ohälsa och utsatthet (eller en hanteringsstrategi), men det skulle också kunna vara orsak till försämrad psykisk hälsa eller sämre relationer till familj, vänner eller en partner. Det går inte att fastställa utifrån existerande kunskap i vilken grad porrberoende är en konsekvens av eller en orsak till psykisk ohälsa och problem med relationer. På samma sätt finns ett samband mellan porrkonsumtion och sexuell aggression, men det går inte att säga vilket som är orsak eller verkan. Skam och skuld i förhållande till hög pornografikonsumtion bildar ett hinder för unga att söka hjälp och vård (Barnombudsmannen 2020a, 2020b).

Killar som söker hjälp eller stöd kopplat till pornografikonsumtion uttrycker en ambivalent inställning till porr där man både upplever njutning och vill ta avstånd från industrin. De uppger att de har svårt att sluta titta, upplever sig som beroende, och beskriver en oro för att påverkas negativt. De beskriver att pornografikonsumtionen kan vara en distraktion från dåligt mående, att det fyller en känsla av tomhet och ger dem ett utlopp för känslor. Killarna beskriver också svårighet att uppleva sexuell lust utan pornografi (MÄN 2023).

Pornografin förstärker myten om mäns ständiga sexuella lust. Det kan ge upphov till prestationskrav och svårigheter att veta hur man ska förvänta sig att sex ska vara. Stödsökande killar beskriver också oro kring sin egen sexualitet och hur det till exempel ska tolkas att titta på homosexuell pornografi (MÄN 2023). Myten om killars ständiga sexuella lust utgör också ett problem för killar som blivit utsatta för sexuella övergrepp av tjejer. De blir inte tagna på allvar och andra killar tycker att de ”hade tur”. Det kan också skapa tvivel hos den utsatta huruvida det verkligen kan vara övergrepp om kroppen har reagerat med erektion (MÄN 2023).

Mobbning, trakasserier, våld och homofobi

Mobbning

Andelen unga som rapporterar att de är utsatta för mobbning skiljer sig mellan olika enkäter, men är antingen något högre bland tjejer (Brå 2024d, Skolverket 2025a, Svedin m.fl. 2022) eller lika mellan killar och tjejer (Folkhälsomyndigheten 2023). Andelen som svarar att de är mobbade minskar med ålder och är lägst i gymnasiet. Unga med svensk bakgrund är mobbade i lägre utsträckning, liksom unga som går i klasser där hög andel av eleverna har föräldrar med lång utbildning (Skolverket 2025a).

Bland pojkar som utsatts för mobbning i någon utsträckning under de senaste tolv månaderna uppger 70,1 procent (liknande för flickor) att de har undvikit vissa personer och 58,4 procent att de har undvikit vissa platser, av rädsla för att utsättas för brott. Det kan jämföras med pojkar som inte utsatts för mobbning där 33,9 respektive 32,3 procent uppger motsvarande (Brå 2024d).

Vanligast förekomst av mobbning (enligt vad unga i årskurs tre på gymnasiet erinrar sig om sin tidigare skolgång) var i mellanstadiet, det vill säga yngre än den åldersgrupp som denna rapport omfattar. Att ha varit utsatt för mobbning någon gång under skoltiden är vanligare bland unga med funktionsnedsättning, särskilt neuropsykiatriska funktionsnedsättningar eller psykiatriska diagnoser⁴⁹. Detta gäller för både killar och tjejer, men förekomsten av mobbning var i denna

⁴⁹ Psykiatriska tillstånd i denna enkät omfattande depression/ångest, beroende av droger/alkohol/läkemedel samt ätstörning. Det vanligaste var depression/ångest. Det innebär att det är hög sannolikhet att det psykiatriska tillståndet är en konsekvens av tidigare utsatthet för mobbning, i och med att de unga rapporterade sitt psykiatriska tillstånd i årskurs 3 på gymnasiet och mobbningen återblickande för hela skoltiden.

studie högre bland tjejer. Att ha varit utsatt för mobbning under hela sin skoltid var också vanligare bland unga med funktionsnedsättningar än bland andra unga (Svedin m.fl. 2022).

I flera av de forskningsstudier som ingår i den här rapporten påpekar ungdomar att vad en person kan göra och hur det uppfattas beror på om man är en av de populära i klassen eller de mindre populära. Till exempel kan populära killar publicera bilder på sin kropp på sociala medier men om andra killar gör det ses det som omanligt och potentiellt homosexuellt (Eek-Karlsson 2021).

Hård jargong

I flera studier med fokusgrupper bland högstadieelever på olika orter säger killarna att killar ”måste” ha en hård, skämtsam och lite taskig jargong. De betonar att det hårda språket mellan killar är på skoj och att det är viktigt att inte ta det på allvar eller ta illa upp när andra killar använder hårda eller nedsättande ord, utan man måste visa att man förstår att det är på skämt. Om man tar det på allvar och blir ledsen så visar man sårbarhet och känslor, vilket killar enligt normen inte ska göra. Att bli ledsen om någon är taskig innebär därmed att ses som omanlig och mer ”tjejig”. (Bergman Rimbe m.fl. 2025, Lundin & Eek-Karlsson 2024, Odenbring & Johansson 2021)

När killar specificerar vilka skällsord som ingår i jargongen så nämner de framför allt homofoba men också sexistiska skällsord. (Lundin & Eek-Karlsson 2024, Odenbring & Johansson 2021) Se även avsnittet om Homofobi längre ner. Forskare reflekterar att användningen av ord som ”fitta” eller ”bögg” som skällsord mellan killar dels inskräper sexistiska och homofoba normer gentemot tjejer och hbtqi-killar, dels är ett sätt att markera gentemot andra (heterosexuella) killar när de misslyckas med att leva upp till ”rätt” sorts manlighet (Odenbring & Johansson 2021).

De flesta av de studier som nämner hård/skämtsam jargong är gjorda bland högstadieelever eller på gymnasiet, men det finns en studie med killar i åldern 21–30 år som i intervjuer säger att det är svårt att prata med killkompisar om oro för sexuellt överförbara infektioner eftersom kompisarna skämtar så mycket om detta ämne (Larsson m.fl. 2021).

Homofobi

I den hårda jargong mellan killar som beskrivs i avsnittet ovan är det vanligaste exemplet homofoba skällsord, som killar slentrianmässigt använder mellan kompisar utan att reflektera över det. (Bergman Rimbe m.fl. 2025, Lundin & Eek-Karlsson 2024, Odenbring 2022, Odenbring & Johansson 2021)

I en enkät som Forum för levande historia genomförde 2025 i årskurs 9 samt gymnasiets årskurs 1 och 3 har andelen med negativa attityder till hbtq-personer ökat jämfört med 2013. Andelen är högre bland killar än tjejer och har även ökat något mer bland killar än bland tjejer (Österberg 2026).

Killarna säger att när de använder ”bög” som skällsord så är det enligt dem bara på skoj, det betyder ingenting (Bergman Rimbe m.fl. 2025, Lundin & Eek-Karlsson 2024, Odenbring & Johansson 2021). I fokusgrupper anger killar själva att de inte tar åt sig att bli kallade ”bög”, eftersom det bara är ett skämt. Forskarna reflekterar att när ”bög” används på det sättet så utgår det från heterosexualitet som norm, den som utsätts för skällsordet förutsätts vara straight. I en studie säger killarna uttryckligen att de aldrig skulle använda det som skällsord till en kompis som inte är heterosexuell (Lundin & Eek-Karlsson 2024), men i andra skolor beskriver unga att personer som inte är heterosexuella utsätts för skällsord (Odenbring 2022).

Killar i flera studier beskriver det däremot som väldigt tabu att göra eller säga något som skulle få folk att på riktigt ifrågasätta deras heterosexualitet (Bergman Rimbe m.fl. 2025, Eek-Karlsson 2021, Hunchäll Berndtsson 2022). Killar nämner saker som killar inte kan göra, för då kan någon tro att man är homosexuell, och det är tydligt att detta är något som killarna vill undvika (med undantag för de enstaka killar i några studier som är öppna med att de är homosexuella eller bisexuella, och som istället måste stå ut med homofoba trakasserier) (Bergman Rimbe m.fl. 2025, Eek-Karlsson 2021, Hunchäll Berndtsson 2022). Att inte ta illa upp utan ta det som ett skämt när de blir kallade ”bög” kan också motsägelsefullt nog vara ett sätt att signalera heterosexualitet, dels eftersom det signalerar att man inte tar skämtet på allvar, dels eftersom ”riktiga killar” (vilket underförstått betyder heterosexuella killar) inte ska visa känslor (Lundin & Eek-Karlsson 2024).

I en intervjustudie med elever i två klasser i årskurs 9 i en svensk högstadieskola beskriver två unga som identifierar sig som bi- eller homosexuella att det är en svår situation, en av dem uttrycker det som att man är väldigt utsatt, vilket gör att man är försiktig vem man till exempel är öppen med när det gäller sexualitet. Även andra elever i studien, som själva identifierade sig som heterosexuella, beskrev att unga som inte faller in i normen har det tufft och blir trakasserade. Att bli retad eller kallad nedsättande ord för att man bryter mot könsnormer sker dagligen, även fysiska trakasserier beskrivs i denna studie som vanligt förekommande (Odenbring 2022).

Rasism och diskriminering

Barnombudsmannen (2021) har tagit fram en rapport om barn och ungas utsatthet för rasism. Killar upplever att de tidigt blir utpekade av polisen som potentiella gärningsmän. Både killars och tjejers upplevelser av rasism handlar också om direkta, rasistiska uttalanden som n-ordet, terrorist, snattare eller att man blir tillsagd att åka hem. Utifrån en kunskapsöversikt konstaterar Barnombudsmannen att svensk forskning länge framför allt fokuserade på killar i multietniska förorter och områden och hur de utmålas som något hotfullt. Andra studier har undersökt hur dessa killar också ses som det senaste problemet i svensk skola. Mycket av denna forskning visar att killarna stämplas som stökiga, hotfulla eller till och med mer våldsbenägna än andra killar och upplever att de blir utpekade som misstänkta eller potentiella gärningsmän av polisen, men också stämplas som exempelvis terrorister (Barnombudsmannen 2021). Även i MUCF:s rapport Fokus 25 nämner unga i utsatta områden att särskilt killar i dessa områden utsätts för hög grad av misstänksamhet från polisen (MUCF 2025b).

Sexuella trakasserier och sexuella övergrepp

Att vara utsatt för sexuella trakasserier eller övergrepp är betydligt vanligare bland tjejer, men även killar drabbas. (Agardh m.fl. 2022, Brå 2024d, Folkhälsomyndigheten 2019b) Både bland tjejer och killar är utsattheten störst bland unga jämfört med vuxna, men betydligt högre bland tjejer än killar (Brå 2025a).

Att ha varit utsatt för något sexualbrott (från sexuella trakasserier till sexuellt våld) de senaste 12 månaderna varierar mellan olika enkäter. Det uppges av 7 procent av killar (18 procent av tjejer) i årskurs 9 och 2,5 procent av killar (20 procent av tjejer) i åldrarna 16–29 (Brå 2024d, 2025a). Att någonsin ha varit utsatt för sexuella trakasserier anges av runt en tiondel av killar i en nationellt representativ enkät i åldern 16–29 (Folkhälsomyndigheten 2019b) och drygt en tiondel av manliga studenter 18–30 på Lunds universitet anger att de någonsin utsatts på universitetet (Agardh m.fl. 2022). Utsattheten är också större i vissa grupper. Bland killar i årskurs 9 som själva angett att de begått narkotikabrott angav 21 procent att de varit utsatta för sexualbrott de senaste 12 månaderna (Brå 2024d). Homosexuella killar är mer utsatta än andra killar men fortfarande i lägre grad utsatta än tjejer oavsett sexualitet, 45 procent av homosexuella killar i åldern 16–29 anger att de någonsin har upplevt sexuella trakasserier jämfört med 10 procent av heterosexuella killar och 12 procent bland bisexuella killar (Folkhälsomyndigheten 2019b).

Att bli mobbad i form av sexuella skämt var i enkäten ”Skolbarns hälsovanor” lika vanligt bland killar och tjejer (6 procent i åk 9, 5 procent i åk 7) (Folkhälsomyndigheten 2022). Att bli mobbad i form av sexuella skämt minst 2–3 gånger i månaden hade ett samband med att rapportera psykiska besvär och detta samband var starkare bland pojkar än bland flickor. Att gå i en klass där många elever var utsatta för detta var också förknippat med psykiska besvär även för de som inte själva blivit utsatta, särskilt bland killar (Låftman m.fl. 2021).

Bland de killar i årskurs 9 som varit utsatta för fysiska sexuella kränkningar⁵⁰ så var det vanligare att det var upprepade tillfällen än att det var en gång, det var vanligast att det hade hänt i skolmiljö (73 procent av de som varit utsatta) och att gärningspersonen var en vän eller bekant. Det är mindre vanligt bland killar än bland tjejer att ha berättat för någon om det som hänt (Brå 2024d). Det är också få av de utsatta killarna som söker stöd och hjälp, endast 34 procent har berättat för någon och bara 2 procent uppger att de sökt vård eller polisanmält (Folkhälsomyndigheten 2019b). I en studie från Lunds universitet var ovälkommen fysisk kontakt den vanligaste formen av sexuella trakasserier som manliga studenter angav att de utsatts för, vilket rapporterades av 5,4 procent av de manliga studenterna (11,0 procent av de kvinnliga studenterna). Bland de manliga studenter som varit med om någon form av sexuella trakasserier angav 68 procent att de blivit utsatta av en kvinna, 32 procent att de blivit utsatta av en man, en procent att de blivit utsatta av en icke-binär person och 5 procent att de blivit

⁵⁰ Frågan var ställd: Har någon tafsat eller tagit på dig på ett sexuellt sätt fast du inte ville det under de senaste 12 månaderna?

utsatta av någon vars kön var okänt (det vill säga förmodligen på Internet). Det vanligaste var att rapportera att förövaren hade varit en annan student (Agardh m.fl. 2022).

Sexuellt våld, våldtäkt och våldtäktsförsök är mer ovanligt, men förekommer även bland killar. Att ha varit utsatt för penetration mot sin vilja anges av två procent av killar i åldern 16–29 och 24 procent av tjejer (Folkhälsomyndigheten 2025b). Att någonsin ha blivit utsatt för våldtäktsförsök eller fullbordad våldtäkt rapporterades av knappt en procent av killarna i studien bland studenter på Lunds universitet (Agard m.fl. 2022). Att senaste 12 månaderna varit utsatt för sexuell handling genom tvång⁵¹ angavs av 1,5 procent av killarna i årskurs 9 i senaste Skolundersökningen om brott (Brå 2024d). Bland killar som lever med hedersrelaterat våld och kontroll är högre andel utsatta för sexuellt våld från en familjemedlem eller släkting jämfört med andra killar, i vissa typer av hederskontext rapporterades drygt var femte kille utsatthet för sexuellt våld från familj eller släktingar (Enelo m.fl. 2025).

Unga med funktionsnedsättning är i högre grad utsatta för sexuellt våld jämfört med unga utan funktionsnedsättning, bland både killar och tjejer. Bland killar innebär detta att medan 10 procent av pojkar utan funktionsnedsättning rapporterat i en enkät att de någonsin varit utsatta för sexuella övergrepp, så rapporterades det av 18 procent av killar med neuropsykiatriska tillstånd, 29 procent av killar med psykiatriska tillstånd⁵² och 15 procent av killar med multipel funktionsnedsättning. Penetrerande sexuella övergrepp rapporterades av 13 procent bland killar med psykiatriska tillstånd och 7 procent av killar med neuropsykiatriska tillstånd jämfört med 4 procent bland killar utan funktionsnedsättning (Svedin m.fl. 2022).

I resultat från intervju- eller fokusgruppsstudier beskrivs att killar inte själva uppfattar att killar skulle kunna vara offer för sexuella trakasserier eller sexuella övergrepp (framför allt inte från tjejer), inte ens i relation till återberättade egenupplevda eller hypotetiska situationer som objektivt sett är sexuella trakasserier (Hunehäll Berndtsson 2022, Lundin & Eek-Karlsson 2024). När killar i en fokusgruppsstudie på en högstadieskola pratar om egen utsatthet för digitala sexuella trakasserier så beskriver de att förövarna kan vara andra killar, vuxna män eller tjejer i samma skola. När killar blir utsatta för sexuella trakasserier från tjejer hade både killar och tjejer svårt att identifiera killen som offret och tjejen eller tjejerna som förövare, även när killarna kände obehag och osäkerhet inför situationen och forskarna i studien med utifrån-perspektiv tydligt kunde se att det som beskrevs var sexuella trakasserier. När killar blir utsatta från andra killar eller män tolkar killarna det mer som mobbning snarare än ett uttryck för sexuellt intresse. För heterosexuella killar⁵³ innebär det en risk att någon skulle tro att de inte är heterosexuella, vilket gör det svårt att berätta för kompisar. Det fåtal killar som inte var

⁵¹ Frågan var ställd: Har du blivit tvingad till att göra något som du upplevde som sexuellt under de senaste 12 månaderna?

⁵² Psykiatriska tillstånd i denna enkät omfattande depression/ångest, beroende av droger/alkohol/läkemedel eller ätstörning. Det vanligaste var depression/ångest. Det går inte utifrån studien veta i vilken grad det psykiatriska tillståndet är en konsekvens av tidigare utsatthet för sexuellt våld eller tvärtom.

⁵³ Enligt hur de beskrev sin situation och identitet i studien.

heterosexuella⁵⁴ i studien tolkade det som ett uttryck av homofoba trakasserier. Killarna i studien uttrycker en tacksamhet och entusiasm att fokusgruppintervjuerna ger dem möjlighet att ”på riktigt” prata om sin utsatthet för sexuella trakasserier; de uttrycker ”jag trodde inte man pratade om sånt här!” (Hunehäll Berndtsson 2022). Det här återspeglas också i en del av de stödsamtal som killar har med volontärer på stödchatten killar.se. I stödchattarna är det bland annat killar som berättar att det är svårt att prata med killkompisar om att de varit utsatta för sexuella övergrepp av tjejer för att andra killar inte tar dem på allvar, tycker att de ”hade tur”, samtidigt som de själva tycker att det var förödmjukande och äckligt (MÄN 2020).

Våld och skojbråk mellan killar

Fysiska skojbråk mellan killar beskrivs av killar i en studie som något vanligt förekommande i högstadiet. Killar beskriver spontant det som huvudsakligen oproblematiskt, men vid närmare frågor från forskarna framkommer också att det kan vara en fin gräns gentemot allvarigare bråk – skojbråk kan övergå i riktiga bråk, vissa lekar kan medföra närmast obligatoriskt mindre blodvite, och vissa killar är mer utsatta än andra för att alltid hamna underst i en hög där det kan vara svårt att andas, och det kanske inte är så enkelt att säga ifrån eller backa ur (Odenbring & Johansson 2021).

Andelen som i enkäter anger att de varit utsatta för någon typ av våld det senaste året är betydligt högre i nionde klass, 21 procent av killar och 17 procent av tjejer (Brå 2024d) än i hela åldersgruppen 16–24, 9 procent av killar och 5 procent av tjejer (Brå 2023b). Det kan delvis bero på att enkäten i nionde klass är uppdelad i två frågor, om mindre grov misshandel⁵⁵ och grov misshandel, och skillnaden gentemot de äldre grupperna ligger främst i andelen som rapporterar mindre grov misshandel, 19 procent av killar och 15 procent av tjejer i nionde klass (Brå 2024d). Men det kan också tänkas att utsattheten för mindre grov misshandel är betydligt högre i högstadiet än i äldre åldersgrupper, något som också stämmer överens med tidigare studier (Ungdomsstyrelsen 2013c).

Andelen killar i nionde klass som utsatts för misshandel har minskat något sen 2017. Hela minskningen beror på en minskning av mindre grov misshandel. Bland de killar som varit utsatta för mindre grov misshandel var drygt hälften utsatta i skolan under skoltid (52 procent bland killar, 35,5 procent bland tjejer), och bland de unga som varit utsatta för grov misshandel har 30 procent utsatts i skolan (denna siffra rapporteras inte uppdelat på kön). Bland utsatta killar var 46 procent utsatta av en vän eller bekant när det gällde mindre grov misshandel (30 procent av tjejer). Högre andel av tjejer hade berättat för någon om sin utsatthet för mindre grov misshandel (44 procent av de killar som varit utsatta, 57 procent av tjejerna). Det vanligaste var att berätta för en kompis. (Brå 2024d).

⁵⁴ Det vill säga som var öppna med att de inte var heterosexuella.

⁵⁵ Frågan om mindre grov misshandel är formulerad: ”Under de senaste 12 månaderna, har någon med avsikt slagit dig, sparkat dig eller utsatt dig för annat våld så att du fick ont, men inte behövde söka sjukvård?”

Utsatthet för våld är högre bland unga med funktionsnedsättning, jämfört med unga utan funktionsnedsättning, för både killar och tjejer (Svedin m.fl. 2022).

I Nationella ungdomsenkäten 2012 svarade 27 procent av killarna i åldern 16–25 år att de deltagit i ”lekar” där slag eller liknande är en del av leken. Att ha deltagit i sådana lekar var vanligare bland killar som tycker att kvinnor bör ta större ansvar än män i hemmet och bland killar som tycker det är viktigt att killar är manliga (Ungdomsstyrelsen 2013c).

Våld i nära relation

Våld i nära relation är ett begrepp som omfattar både partnervåld och annat våld i familjen, till exempel från föräldrar och syskon. Att vara utsatt för våld i nära relation är vanligare bland tjejer, men det förekommer också att killar utsätts. Både bland killar och tjejer är psykiskt våld, särskilt digitalt psykiskt våld, vanligare än fysiskt våld. (Ahlström 2024, Brå 2021c, 2025b, Jernbro & Landberg 2024) Den person som är förövare i en kärleksrelation kan också påstå sig vara offret, vilket kan försvåra för hjälpinstanser (Bodin 2025, Jämställdhetsmyndigheten 2025b).

Enligt Nationella trygghetsenkäten 2023 var andelen utsatta för våld i nära relation under senaste året högst i åldern 20–24 jämfört med yngre och äldre grupper. I denna grupp var även skillnaden mellan killar och tjejer relativt stor, 16 procent bland killar och 30 procent bland tjejer. I åldersgruppen 16–19 var den relativa skillnaden mellan könen störst, fem procent bland killar och 16 procent bland tjejer, det vill säga mer än tre gånger vanligare bland tjejer (Brå 2024a). Att ha varit utsatt någon gång i sitt liv rapporterades av sju procent av killar 16–19 och 21 procent av tjejer i samma ålder, samt av 21 procent av killar 20–24 och 44 procent av tjejer i samma ålder (Brå 2024a)⁵⁶. Sju procent av killar 20–24 år angav att de utsatts för återkommande våld i nära relation under året 2022, det vill säga en gång i månaden eller oftare (tio procent av tjejer 20–24 år). Att återkommande utsättas för fysiskt våld var ungefär lika vanligt bland killar och tjejer (runt 1,5 procent) men att återkommande utsättas för sexuellt våld i nära relation var vanligare bland tjejer (Brå 2024a)⁵⁷. Bland unga 16–29 är det lägre andel av killar jämfört med tjejer som för närvarande är i en partnerrelation, (Folkhälsomyndigheten 2025b) vilket kan vara bra att ha i bakhuvudet när det gäller utsatthet för våld från partner under senaste året eftersom frågan ställs till alla unga, oavsett om de varit i en parrelation under året eller inte.

I årskurs nio i en annan studie är det bland de unga som är eller någonsin har varit i en relation, vilket är ungefär hälften oavsett kön, 23 procent av killarna (38 procent av tjejerna) som anger att de någonsin utsatts för minst någon av de former av våld som efterfrågas i enkäten - psykiskt våld (digitalt eller på plats), fysiskt våld eller sexuellt våld. I andel av hela ungdomsgruppen motsvarar det ungefär 11 procent av killar och 19 procent av tjejer, eftersom de 50 procent av unga som aldrig varit i en relation därmed aldrig varit utsatta för våld i en relation.

⁵⁶ Siffrorna i texten kommer från tabellbilagan från den citerade rapporten.

⁵⁷ Siffrorna i texten kommer från tabellbilagan från den citerade rapporten.

(Siffror omräknade av MUCF utifrån angivna procent i ursprungsrapporten.) Minst könsskillnad är det gällande digitalt psykiskt våld (bland de som varit i en relation är det 19 procent av killarna och 28 procent av tjejerna) och störst skillnad gällande sexuellt våld (4 procent av killarna och 16 procent av tjejerna som varit i en relation) (Jernbro & Landberg 2024).

Barn och unga med funktionsnedsättning är i högre grad än andra unga utsatta för psykiskt eller fysiskt våld i nära relation, oavsett kön. (Svedin m.fl. 2022). Den högre utsattheten gäller både tjejer och killar med funktionsnedsättning, jämfört med unga av samma kön utan funktionsnedsättning.

Jämställdhetsmyndigheten rapporterar, baserat på våld i alla åldrar, att de grövsta formerna av partnervåld i princip uteslutande är våld från en manlig partner gentemot antingen en kvinnlig eller manlig partner. De lyfter att unga killar som är utsatta för våld i en samkönad relation ofta är i en särskilt sårbar situation, då det ofta kan vara stora åldersskillnader, och de kan sakna förebilder för hur en trygg och positiv samkönad relation ska se ut. Personal som bemannar den stömlinje för män som drivs av Nationellt Centrum för Kvinnofrid beskriver att det ofta är ovanligt grovt sexuellt och fysiskt våld som beskrivs av killar och män som är utsatta i en samkönad relation (Jämställdhetsmyndigheten 2025b).

Dödligt partnervåld mot unga (under 26 år) gäller nästan uteslutande tjejer som brottsoffer och män eller killar som gärningsperson. 16 procent av allt dödligt partnervåld i Sverige begås mot personer som inte hunnit fylla 26 år. Åldersskillnad i relationen är vanligt i dessa fall. De viktigaste faktorerna som utmärker dödligt partnervåld mot tjejer är separation som motiv och strypning som tillvägagångssätt (Caman & Skott 2023).

Brå (2021) och Jämställdhetsmyndigheten (2025) bedömer att det finns stora likheter i det våld som förekommer i ungas respektive vuxnas parrelationer. Men ungas mer begränsade erfarenheter av tidigare relationer kan påverka hur de identifierar vad som är ett våldsamt beteende och vad som är ”normalt” i en relation. Konsekvenserna av våld kan också vara mer långsiktigt skadliga för unga än för vuxna eftersom de är i en kritisk utvecklingsfas (Brå 2021c, Jämställdhetsmyndigheten 2025a).

Killar som söker stöd i killchattar hos Föreningen MÄN berättar om utsatthet för våld i kärleksrelation, från förövare av olika kön. De berättar om elaka kommentarer, att partnern växlar mellan elak och snäll, att de blir brända med cigarett, får något kastat på sig eller blir slagna. Flera killar berättar att de står ut med det för att de är kära, för att de är rädda för att bli ensamma, eller för att de försöker leva upp till en (heterosexuell) tvåsamhet. En kille säger att hans våldsamma flickvän är den enda han kan prata med och som förstår honom (MÄN 2020). En intervjustudie från Nationellt Centrum för Kvinnofrid bland män i alla åldrar beskriver liknande mönster. I den studien är det tydligt att även om det fysiska våld som utförs av kvinnliga partners inte är lika grovt som de värsta former av våld som utförs av män så kan det ändå medföra rädsla, skam och fysiska skador som blåmärken och liknande, och det psykiska våldet och kontrollen kan vara psykologiskt nedbrytande (Bodin 2025).

Till stödchatten på killar.se hör det även av sig stödsökande killar som utövar eller är oroliga för att utöva våld. Våldsutövande killar som söker sig till stödchatten vill ofta få bekräftelse på att de inte är hemska människor, är oroliga över att de har gått över en gräns och att de ska bli sedda på som våldtäktsman eller kvinnomisshandlare, eller vill få svar på om de är monster och kommer behöva skämmas resten av livet. Sammantaget beskriver volontärerna att dessa killar inte lika ofta reflekterar över upplevelsen hos personen som de utsatt. En del av stödsamtalen handlar om killar som försöker få bekräftelse från volontärerna på att de borde få igenom sina egna önskemål även om det krockar med partners behov, till exempel när det gäller hur de vill ha sex eller att de vill ha kontroll över flickvännens umgänge eller aktivera platstjänster på hennes telefon för att veta var hon är (MÄN 2020).

Killar utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck

Bland unga som lever i hederskontext är tjejer i högre grad utsatta för kontroll i vardagen och krav på att förbli oskuld till äktenskapet, men även killar kan vara utsatta på en rad sätt. Hedersrelaterat våld och förtryck av killar kan ta olika uttryck i olika kontext. I en del familjer har även killar krav på sig att förbli oskuld fram till äktenskap, medan andra inte har det kravet men däremot krav på att vara heterosexuell, att inte själv få bestämma om man ska gifta sig och i så fall med vem, att leva upp till familjens förväntningar gällande till exempel familjeföretag, eller krav på att kontrollera eller till och med utöva våld mot sina kvinnliga familjemedlemmar. Även killar (och tjejer) som inte lever i hederskontext kan drabbas, i de fall där de dejtar eller är ihop med en ungdom som lever i en familj med hedersrelaterat våld och förtryck (Enelo m.fl. 2025, Jämställdhetsmyndigheten 2025b, MUCF 2024a, Myndigheten för delaktighet 2025, Strid m.fl. 2021). Unga som inte lever upp till förväntningar kan ibland föras ut ur landet, till exempel på så kallade ”uppfostringsresor” eller för äktenskap (Jämställdhetsmyndigheten 2023, 2025b) Jämställdhetsmyndigheten bedömer att killar i högre grad än tjejer skickas till olika typer av uppfostringsanstalter,⁵⁸ inte sällan med någon form av religiös inriktning. På sådana anstalter kan förekomma tvångsmedicinering, misshandel och brist på mat (Jämställdhetsmyndigheten 2023).

Killar som lever i hederskontext är i högre utsträckning än andra killar utsatta för psykiskt, fysiskt och sexuellt våld (Enelo m.fl. 2025, Strid m.fl. 2021). En studie tyder på att killar som inte lever med oskuldskrav men med krav på kontroll av äktenskapspartner i högre grad är utsatta för våld än killar som även har oskuldskrav, men det skulle kunna bero på andra bakgrundsfaktorer som exempelvis kulturell kontext (Enelo m.fl. 2025).

⁵⁸ Dock tyder analys av LVU-domar på fler tjejer än killar förs eller riskerar att föras ut ur landet totalt, då ofta för påtvingade äktenskap.

Yrkesverksamma som arbetar med frågan varnar enligt Jämställdhetsmyndigheten för att killar som lever med hedersrelaterat förtryck kan tvingas att skriva på avtal för familjeföretag utan att ha kontroll över företaget, och kan i extrema fall tvingas in i kriminalitet (Jämställdhetsmyndigheten 2025b).

Unga hbtqi-personer är särskilt utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Familjen kan genom påtryckningar, hot eller våld försöka få dem att ändra sin sexuella läggning eller könsidentitet. En annan situation kan vara att unga inte vågar komma ut till sin familj och lever med stark rädsla och skam eftersom familjen är väldigt tydlig med sitt fördömande av hbtqi-personer (Folkhälsomyndigheten 2025c, Jämställdhetsmyndigheten 2025b, MUCF 2024a).

Unga med funktionsnedsättningar kan i högre grad vara sårbara för och utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. För killar kan en specifik aspekt vara att killar kan förväntas ta ett större ansvar för familjens försörjning än tjejer, vilket kan sätta extra svår press på killar med funktionsnedsättning, särskilt med intellektuell funktionsnedsättning (Myndigheten för delaktighet 2025).

Killars utsatthet för hedersförtryck kan riskera att bli osynligt för både dem själva och omgivningen, för att tjejerna är mer utsatta för synlig kontroll och för att killarna själva kan tvingas eller tränas in i att också vara förövare av våld mot familjemedlemmar, eller ses som potentiella förövare av våld (Enelo m.fl. 2025, Jämställdhetsmyndigheten 2025b, Strid m.fl. 2021).

Killar och brott

Detta avsnitt handlar både om killar som begår brott och killar som är utsatta för brott. Dessa kategorier överlappar; killar (och tjejer) som har begått brott har i högre utsträckning än andra unga själva varit utsatta för brott (Brå 2024d).

Brott vanligast under ungdomsperioden

Andelen killar som lagförts för brott är högre jämfört både med tjejer och med vuxna män. Andelen lagförda killar har dock minskat påtagligt från 1990 till 2022 medan andelen män över 45 som lagförts för brott har legat stabilt, och andelen tjejer har minskat enbart lite. Det har också skett en förskjutning i ålder, där andelen killar som lagfördes för något brott år 1990 var högst vid 16 års ålder (ca 70 per tusen invånare) medan den år 2022 var högst vid 22 års ålder (ca 40 per tusen invånare). En typ av brott har dock ökat påtagligt i lagföringar jämfört med 1990 och det är narkotikabrott, vilket kan bero på att polisen i högre grad har möjlighet att agera vid ringa narkotikabrott (Brå 2024c). I den senaste Skolundersökningen om brott, årskurs 9, var det lika vanligt bland killar och tjejer att själva ange att de varit delaktiga i brott (51 procent), medan det i tidigare undersökningar varit vanligare bland killar. (Brå 2024d).

Majoriteten unga som begår brott gör det någon enstaka gång, medan en liten andel har en fortsatt brottskarriär med upprepade brott. Det finns en ökad risk för upprepade brottslighet bland killar vars första lagförda brott är rån, grov stöld eller hot/våld mot tjänsteman.

Något som också är ett genomgående mönster är att för nästan samtliga killar som har lagförts för brott vid upprepade tillfällen ingår ringa narkotikabrott som ett av brotten, och drograttfylleri för ungefär hälften, vilket visar på att narkotikabruk är vanligt bland högaktiva kriminella killar (liknande för tjejer) (Brå 2021a).

BRÅ:s Skolundersökning om brott från 2023 frågar om acceptans för olika brott, där andelen som anser att någon av de efterfrågade handlingarna är okej oftast är större bland killar. Den största könsskillnaden återfinns bland dem som uppger att de skulle anse att det var helt okej eller ganska okej om deras kompis slog ner någon som sa något förolämpande, vilket 38,7 procent av killarna och 23,3 procent av tjejerna uppgav (Brå 2024d).

Dödligt våld

Från 2011 har det skett en ökning av andelen killar som avlidit i dödligt våld i Sverige, både när man mäter det genom kriminalstatistik (Brå 2024b) eller via registret för dödsorsaker (Databaskälla 5.2: Socialstyrelsens dödsfallsdatabas). Bland killar åldrarna 15–24 skedde viss minskning åren 2023 och 2024 (de senaste år som har tillgänglig statistik) men inte i åldern 25–29 (Databaskälla 5.2: Socialstyrelsen). Det är för tidigt att säga om det är en tillfällig minskning.

Vid dödligt våld – där majoriteten av gärningspersonerna är män – förekommer dokumenterad psykisk ohälsa bland gärningsmännen i betydligt högre grad än i befolkningen i allmänhet. Det gäller särskild dödligt våld inom familjen, där 45 procent av gärningspersonerna haft vårdkontakt för psykisk ohälsa under året före brottet (Brå 2020).

Killar rånar killar, det är "inte manligt" att råna tjejer

Bland unga i årskurs nio är det lika vanligt bland killar och tjejer att ange att de har blivit utsatt för stöld, 26 procent oavsett kön (Brå 2024d). Däremot när det gäller personrån, det vill säga stöld genom hot eller våld, är killar och män i mycket högre utsträckning utsatta än tjejer och kvinnor, och unga killar är mest utsatta (Brå 2025a). Det har också skett en ökning av personrån mot unga, framför allt mot killar (Brå 2021b).

Killar rånar framför allt andra killar. Det typiska rånet är två eller tre killar som rånar en ensam kille. Brå bedömer att det förekommer mer våld i samband med rånen idag än för 20 år sedan. Killar som begått rån uttrycker (i intervjuer och förundersökningar) att det finns någon typ av hederskod att inte råna tjejer eller barn; en kille som intervjuats sa att någon som rånar tjejer eller barn "är inte en man", och en annan kille sa att han bara rånar killar "som kan säga emot". I en brottsundersökning där en tjej hade undkommit ett rån försök hade gärningsmännen trott att *hon var en kille, och blev förvånade och verkade skämmas när de fick veta att hon var en tjej. Samtidigt uttrycker en del av gärningsmännen att de ofta rånar killar som är yngre och/eller svagare än de själva, eller enbart utför rån när de har numerärt överläge (Brå 2021b).

När det är enbart killar som misstänks för rån verkar motiven framför allt vara pengar, status och spänning. Det händer att misstänkta killar anger en bakomliggande konflikt eller en tidigare

kränkning som motiv till ett rån, men detta är vanligare i de rån där tjejer finns med som misstänkta. De som misstänks för rån bor oftare i områden med låg socioekonomisk status. Även bland de som utsätts för rån är andelen högst bland de som kommer från familjer med svaga resurser, men det har skett en ökning av brottsutsatthet bland unga från familjer med god socioekonomi (Brå 2021b). Att begå rån som sitt första lagförda brott är för killar kopplat till ökad risk för en fortsatt brottskarriär (Brå 2021a).

Ett rån innebär att brottsoffret har blivit hotad, och ofta utsatt för våld—i ungefär tre av fem fall av rån där de misstänkta var killar förekom våld. Av de fall som inkluderade våld var ungefär en tiondel grovt våld. Många killar som har blivit utsatta för rån beskriver kraftig ångest, oro för sitt liv och sömnsvårigheter efter rånet. Flera killar som har begått rån beskriver i förundersökningar att de skäms för vad de gjort, både gentemot brottsoffret eller brottsoffren och gentemot sina föräldrar (Brå 2021b).

Sex mot ersättning

Bland killar i åldern 16–29 år har knappt fem procent någon gång betalat eller gett annan ersättning för sex, enligt enkätsvar. Det är lägre andel än bland män i åldrarna 30–84 där det är 10–11 procent, men det kan bero på att frågan gäller om de någonsin gjort det, och ju äldre man är, desto större chans är det att man någonsin i livet har gjort något (Folkhälsomyndigheten 2019b). Brå har visat att killar mellan 21–29 år en ökande andel av de som misstänks för sexköpsbrott (Brå 2022).

Att ha fått ersättning för sex är vanligare bland tjejer än bland killar, men inom gruppen killar är det vanligare bland homosexuella, bisexuella eller pansexuella killar (7 procent) än bland heterosexuella killar (1 procent)⁵⁹ (Folkhälsomyndigheten 2025c). Det är också vanligare bland killar med funktionsnedsättningar att någon gång upp till 18 år ha fått ersättning för sex, särskilt killar med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (drygt 3 procent), psykiatriska tillstånd (knappt 3 procent) eller fysiska funktionsnedsättningar (drygt 2 procent) jämfört med killar utan funktionsnedsättningar (0,2 procent) (Svedin m.fl. 2022).

Länsstyrelsen Jönköping gjorde 2017 en rapport som inkluderade livsberättelser från killar och unga transpersoner som haft sex (med män) mot ersättning. De berättade samtliga att de först varit utsatta för sexuella övergrepp, antingen i familjen eller i de första trevande försöken att träffa en pojkvän, och ofta i väldigt ung ålder. Att de senare hade sex mot ersättning var främst ett sätt att använda sex som självskadebeteende, att hantera sin ångest. De beskriver flera möten med oförstående vårdpersonal och socialtjänstpersonal, men också hur värdefullt det är när man möter vårdpersonal eller socialsekreterare som förstår och lyssnar (Söderberg & Johnsson 2017).

⁵⁹ Observera att svarsunderlaget är litet bland homosexuella, bisexuella och pansexuella killar och resultaten därmed är mindre tillförlitliga.

Lätt att komma in i och svårt ta sig ur organiserad brottslighet

Både Brå, Barnombudsmannen och BRIS flaggar för att när unga, främst killar, dras in i organiserad brottslighet är det närmast en typ av grooming eller manipulativt spel, där killarna lockas in och sen snabbt sitter i en rävsax som är väldigt svår att ta sig ur (Barnombudsmannen 2025a, BRIS 2025, Brå 2023a).⁶⁰

Killarna lockas av status och pengar, och många av dem kommer från familjer där våld är normaliserat. När tjejer dras in i organiserad brottslighet är det oftare via pojkvänner, barndoms-vänner eller släktingar (Barnombudsmannen 2025a, 2025b). Det är framför allt killar i övre tonåren (15–20 år) som rekryterar yngre killar (12–15 år). Killarna i övre tonåren förväntas rekrytera de yngre killarna för att kunna avancera inom nätverket. När kontakten väl har skett så uppvaktar de äldre tonåringarna den unga killen strategiskt, till exempel genom att erbjuda gemenskap, mat och pengar för att sedan kräva att de yngre killarna ”betalar tillbaka”. Inträdet går fort och innebär att den unga killen förlorar sitt självbestämmande. De kan börja med mindre uppdrag, och utpressas sen att fortsätta begå brott. De yngsta killarna är längst ner i hierarkin, kallas ”springpojkar” eller ”springisar” och förväntas lyda ”sin äldre”, visa lojalitet men även ta egna initiativ. En del killar förblir springpojkar genom hela sin kriminella karriär (Barnombudsmannen 2025a, Brå 2023a). Bland de unga som Brå intervjuat finns erfarenheter av att yngre och äldre träffas direkt efter skolan, festar tillsammans, åker bil hela kvällarna och sover i samma lägenhet (Brå 2023a).

De killar som Barnombudsmannen intervjuat sitter redan frihetsberövade för brott. De killarna har svårt att beskriva sin egen utsatthet, utan berättar hellre om vilken utsatt situation andra, yngre killar befinner sig i (Barnombudsmannen 2025a).

Killar med kriminell bakgrund har också svårt att komma in på arbetsmarknaden då det finns en tveksamhet eller oro hos arbetsgivare kring att anställa personer med sådan bakgrund. Detta kan bidra till svårigheter att lämna en kriminell bana (MUCF 2025c).

Frihetsberövade unga

I samband med att grov brottslighet blivit vanligare i yngre åldrar är det fler unga som sitter frihetsberövade. Det kan vara på häkte inför lagföring, på SiS-hem efter lagföringsbeslut, och i undantagsfall men i ökande grad, i fängelse. Majoriteten av unga som sitter frihetsberövade är killar. Barnombudsmannen konstaterar att unga på SiS-hem i väldigt hög grad har minst en psykiatrisk diagnos (7 av 10) såsom neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, substansberoende

⁶⁰ Både Brå och BO bygger det på intervjuer med unga och BRIS på de stödsamtal som kommer in från barn som har panik och vill ta sig ur situationen. Brå har också intervjuat 14 anställda inom socialtjänst, polis, avhoppbarverksamhet, HVB-hem och kvinnojourer samt sammanställt och analyserat kriminalstatistik, statistik från Åklagarmyndigheten, kvalitativa och kvantitativa underrättelseuppgifter från Polismyndigheten, data från förundersökningar, LUL-utredningar³ och intervjuer med tjänstemän inom Polismyndigheten, socialtjänsten, HVB-hem, kvinnojourer och avhoppbarverksamheter.

eller posttraumatiskt stressyndrom. Ungefär hälften berättar också om omfattande utsatthet för våld och försummelse under uppväxten (Barnombudsmannen 2025b).

Det har framförts omfattande kritik mot situationen för unga i åldern 15–17 år som sitter häktade för misstanke om brott i Sverige, både av Barnombudsmannen, Europarådets särskilda kommitté mot tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (CPT), FN:s kommitté mot tortyr (CAT), FN:s specialrapportör mot tortyr och FN:s kommitté för barnets rättigheter (barnrättskommittén). Kritiken rör bland annat att unga under 18 isoleras, och att det ofta är långa häktestider. Eftersom barn och unga har större behov av social kontakt, sämre tidsuppfattning och svårare att hantera oro, så har personer under 18 som sitter häktade rätt till 4 timmar isoleringsbrytande åtgärder per dag, vilket inte alla får (Barnombudsmannen 2025b).

Bristande skolgång för frihetsberövade unga

Unga som är frihetsberövade på häkte eller SiS-hem, varav majoriteten är killar, beskriver i intervjuer med Barnombudsmannen att det ofta finns brister när det gäller deras rätt till skolgång, dels beroende på avbrott vid flytt mellan olika institutioner, dels beroende på bristande resurser och personal. Det här gäller unga som ofta redan tidigare hade bristande skolgång av flera olika skäl, och där en avslutad examen kan vara en avgörande nyckel för dem att ta sig bort från kriminalitet (Barnombudsmannen 2025b).

Killar oftare misstänkta för brott

Brå visar också att killar i högre utsträckning än tjejer blir misstänkta för brott. Exempelvis är det endast 15 procent av misstankarna om eget narkotikabruk i åldersgruppen 15–24 år som rör flickor och unga kvinnor, trots att förekomsten av narkotikabruk enligt andra undersökningar är jämförbart mellan killar och tjejer. Än större skillnad finns för personer med utländsk bakgrund. Enligt Brå:s beräkningar är risken att bli felaktigt misstänkt för narkotikabrott fem gånger högre för personer med två utrikes födda föräldrar än för personer med två inrikes födda föräldrar (Brå 2023c).

I MUCF:s intervjuer med unga som bor i områden med stora socioekonomiska utmaningar så berättar unga i dessa områden att de, framför allt killar, ofta blir stoppade, utfrågade och visiterade av polisen trots att de inte har någon koppling till organiserad brottslighet. De berättar också att det händer att polisen kör iväg med unga och lämnar dem på avlägsna platser (MUCF 2025b).

Killar oftare aktuella hos socialtjänsten för eget beteende

En uppföljning av socialtjänstutredningar för barn 0–17 år gamla visar att fler killar än tjejer utreds av socialtjänsten samt att killar oftare är aktuella på grund av sitt eget beteende jämfört med tjejer. Bland både tjejer och killar är det vanligast att vara aktuell på grund av utsatthet i hemmiljön, medan utsatthet på grund av eget beteende ökar med åldern. Men redan från tre års ålder syns en skillnad i att pojkar i högre grad utreds på grund av sitt eget beteende.

I tonåren är det för killar vanligare att utredas för sitt eget beteende än att vara aktuella för utsatthet i hemmiljö, vilket inte är fallet för tjejer. Tjejer och killar bedöms ha behov av stöd och skydd i lika stor utsträckning, men tjejer har något högre sannolikhet att få insatser, vilket främst förklaras av att det är fler fall bland killar där det saknas samtycke till insatser från vårdnadshavare eller från den unga personen (Persdotter 2024).

Kriminell aktivitet eller kriminellt umgänge var aktuella enbart i 6 procent av socialtjänstutredningarna, av vilka 76 procent gällde killar. Bland barn som är aktuella med anledning av kriminalitet är det ännu större könsskillnad när det gäller om de bedöms vara utsatta enbart utifrån sitt eget beteende eller om det även finns en utsatthet i hemmiljön: killarna bedöms i 68 procent av utredningarna enbart vara utsatta utifrån sitt eget beteende och inte i kombination med hemmiljön, jämfört med 34 procent av tjejer (Persdotter 2024).

Databaskällor

I listan kommer ansvariga statistikproducenter i bokstavsordning, medan de listade variablerna (databaskällorna) kommer i den ordning de används i texten.

För referenslista se rapportens övergripande referenslista, sid 59.

Folkhälsomyndigheten

Statistik från Folkhälsomyndighetens folkhälsoenkät kan hittas bland annat via databasen Folkhälsostudio (välj Nationella folkhälsoenkäten, nationella och regionala resultat):

https://fohm-app.folkhalsomyndigheten.se/Folkhalsodata/pxweb/sv/A_Folkhalsodata/

De följande fyra variablerna kan alla hittas genom att gå till Folkhälsostudio och välja: Nationella folkhälsoenkäten – psykisk hälsa efter ålder, kön och år – välj variabel

- **Databaskälla 1.1.** Självrapporterade självmordstankar, ålder 16–29, år 2024 [hämtad 2025-11-19]
- **Databaskälla 1.2** Självrapporterade självmordsförsök, ålder 16–29, år 2024 [hämtad 2025-11-19]
- **Databaskälla 1.3.** Ofta eller alltid besvär av ensamhet, ålder 16–29, år 2024 [hämtad 2026-01-30]
- **Databaskälla 1.4.** Saknar emotionellt stöd, ålder 16–29, år 2024 [hämtad 2026-01-30]

Global Burden of Disease på Institute of Health Metrics and Evaluation, University of Washington, Seattle, USA

Studiens hemsida: <https://www.healthdata.org/research-analysis/gbd>

Statistiken nedladdad från: <https://vizhub.healthdata.org/gbd-compare/>

- **Databaskälla 2.1.** Ranking av fem vanligaste dödsorsakerna bland killar i Sverige. Detta bygger på svenska dödsorsaksregistret, men Global Burden of Disease har beräknat ranking och procent av alla dödsfall aggregerat på mer övergripande dödsorsaker samt specifikt för alla åldersgrupper, en beräkning som inte finns tillgängligt via Socialstyrelsens öppna databas. Motsvarande uppgifter skulle gå att räkna fram ur den fritt tillgängliga statistiken från Socialstyrelsen, men för att spara tid valde MUCF att använda denna internationellt tillförlitliga källa. Databasen kräver att användare skapar ett kostnadsfritt konto för användning, och databasen är delvis svårnavigerad. Av dessa orsaker, och för att säkra att siffrorna finns tillgängliga för rapportens läsare även om databasen skulle stängas ner, så presenteras siffrorna i en tabell nedan. [Hämtad 2026-03-27]

Databaskälla 2.1: De fem vanligaste dödsorsakerna år 2022 bland killar i åldersgrupperna 15–19, 20–24 och 25–29. Källa: Global Burden of Disease study at Institute for Health Metrics and Evaluation (baserat på svensk registerstatistik). [Hämtad 2026-03-27]

Vanligaste dödsorsakerna Killar 15–19 år	Dödsfall per 100 000	Procent av alla dödsfall i åldersgruppen
Självtilfogade skador	7,85	25,5%
Trafikskador	4,01	13,0%
Drogberoende	3,14	10,2%
Våld	1,68	5,5%
Fallolyckor	1,45	4,7%

Vanligaste dödsorsakerna Killar 20–24 år	Dödsfall per 100 000	Procent av alla dödsfall i åldersgruppen
Självtilfogade skador	17,91	32,9%
Drogberoende	9,34	17,2%
Trafikskador	3,92	7,2%
Våld	3,84	7,1%
Fallolyckor	2,23	4,1%

Vanligaste dödsorsakerna Killar 25–29 år	Dödsfall per 100 000	Procent av alla dödsfall i åldersgruppen
Självtilfogade skador	20,09	31,2%
Drogberoende	12,83	19,9%
Trafikskador	3,57	5,6%
Våld	3,03	4,7%
Fallolyckor	2,42	3,8%

MUCF:s databas med statistik om unga

Statistik från flera olika statistikproducenter som är framtagen specifikt för MUCF

<https://ungidag.se/>

- **Databaskälla 3.1.** Antal unga som vårdats inläggande på sjukhus till följd av avsiktligt självdestruktiv handling, 13–24 år samt 25–29 år, 2011–2024. Antal per 100 000 invånare i gruppen. Hämtat 2026-03-26. Uppgiftslämnare: Socialstyrelsen (samma uppgifter finns via Socialstyrelsens databas men inte för exakt denna åldersgrupp).
- **Databaskälla 3.2.** Andel unga som avlidit till följd av självmord, 13–24 år samt 25–29 år, 2011–2024. Antal per 100 000 individer. Inklusivt oklar avsikt. Hämtat 2026-03-26. Uppgiftslämnare: Socialstyrelsen (samma uppgifter finns via Socialstyrelsens databas men inte för exakt denna åldersgrupp).

Skolverkets databas

<https://www.skolverket.se/statistik-och-utvarderingar/statistik-om-forskola-och-skola/sok-statistik-om-forskola-skola-och-vuxenutbildning>

- **Databaskälla 4.1.** Tabellbilaga tabell 3C till Skolverket 2025 Betyg och studieresultat i gymnasieskolan år 2025. Tabellbilagan hämtades via söksidan för Skolverkets databas genom att välja Gymnasieskolan – Betyg och studieresultat – Läsår 2024/25 – Tabell 3C [Slutförd utbildning och studieresultat – examen, studiebevis och grundläggande behörighet – inom 3, 4 respektive 5 år för elever som började år 2020. \(XLSX\)](#) [hämtat 2026-03-27]).
- **Databaskälla 4.2.** Tabellbilaga 5C till Skolverket 2025 Elever i gymnasieskolan Läsåret 2024/25. Tabellbilagan hämtades via söksidan för Skolverkets databas genom att välja Gymnasieskolan – Skolor och elever – Läsår 2024/25 – Tabell 5D. Procentandelar beräknades av MUCF enligt följande: antal killar totalt (ej introduktionsprogram) år 1 var 71 331, antal killar på yrkesprogram var 22 536, vilket motsvarar 38 procent. För tjejer antal totalt 66 868, antal på yrkesprogram 16 318, vilket motsvarar 29 procent. [Elever på program och inriktning redovisade efter skolor och kön \(XLSX\)](#) [hämtad 2026-01-28]
- **Databaskälla 4.3.** Tabellbilaga 2A till Skolverket 2025 Sökande och antagna i gymnasieskolan 2025/26. Tabellbilagan hämtades via söksidan för Skolverkets databas genom att välja Gymnasieskolan – Skolor och elever – Läsår 2025/26 – [Sökande till gymnasieskolan, efter kön \(XLSX\)](#) [hämtat 2026-01-27]

- **Databaskälla 4.5.** Tabellbilaga 1A till Skolverket 2024 Etablering på arbetsmarknaden och fortsatta studier år 2022 efter gymnasieskolan, Tabellbilagan hämtades via söksidan för Skolverkets databas genom att välja Gymnasieskolan – Efter gymnasieskolan – År 2022 – Tabell 1A
[Etableringsstatus 1 år efter gymnasiestudier läsåret 2020/21 \(XLSX\)](#)
[hämtat 2026-01-28]
- **Databaskälla 4.5.** Tabellbilaga 2A till Skolverket 2022 Etablering på arbetsmarknaden och fortsatta studier år 2020 efter gymnasieskolan, Tabellbilagan hämtades via söksidan för Skolverkets databas genom att välja Gymnasieskolan – Efter gymnasieskolan – År 2020 – Tabell 2A
[Etableringsstatus 3 år efter gymnasiestudier läsåret 2016/17 \(XLSX\)](#)
[hämtat 2026-01-28]

Socialstyrelsens statistikdatabas

Statistikdatabas för dödsorsaker: https://sdb.socialstyrelsen.se/if_dor/val.aspx

- Databaskälla 5.1. Antal döda per 100 000, Samtliga dödsorsaker, Riket, Ålder 15–24. Socialstyrelsens statistikdatabas för dödsorsaker [hämtat 2025-08-21]
- Databaskälla 5.2. Dödsfall till följd av övergrepp av annan person, Antal döda per 100 000, åldrar 15–19, 20–24, 25–29. Socialstyrelsens statistikdatabas för dödsorsaker [hämtad 2026-03-26]

Statistiska Centralbyrån

- **Databaskälla 6.1.** Arbete som huvudsaklig sysselsättning tre år efter gymnasieskolan efter grupp, programtyp och kön. År 2002–2023
https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_UF_UF0512_UF0512A/ArbHuvSyssGymn/ [hämtad 2026-01-28]
- **Databaskälla 6.2.** Sysselsättning och inkomster efter avslutad utbildning, tabellen ”Förankring på arbetsmarknaden 3–36 månader efter avslutad gymnasieskola 2020–2023”
<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/utbildning-samt-forskning-inom-hogskolan/befolkningens-utbildning-och-studiedeltagande/sysselsattning-och-inkomster-efter-avslutad-utbildning/> [hämtad 2026-01-28]

- **Databaskälla 6.3.** Undersökningarna av barns levnadsförhållanden:
”Brukar inte prata med någon när jag är orolig eller ledsen över något, barn 12–18, 2023”
<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning-och-levnadsforhallanden/levnadsforhallanden/undersokningarna-av-barns-levnadsforhallanden/pong/tabell-och-diagram/relation--brukar-inte-prata-med-nagon-nar-jag-ar-orolig-eller-ledsen-over->
- **Databaskälla 6.4.** ”Har ingen nära vän, ålder 16–29”
[https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning-och-levnadsforhallanden/levnadsforhallanden/undersokningarna-av-levnadsforhallanden-ulf-silc/ Välj Sociala relationer, tabell Sociala relationer efter indikator, redovisningsgrupp och kön.](https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning-och-levnadsforhallanden/levnadsforhallanden/undersokningarna-av-levnadsforhallanden-ulf-silc/Valj-Sociala-relationer,tabell-Sociala-relationer-efter-indikator,redovisningsgrupp-och-kon.)